

**ORTAÖĞRETİM 9, 10, 11 VE 12. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERS
KİTAPLARININ OKUNABİLİRLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Hazırlayan: Ayben ÇİMEN

Danışman: Doç. Dr. Nesrin GÜLLÜDAĞ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

İĞDIR/2023

Her Hakkı Saklıdır

T.C.
İĞDIR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİM 9, 10, 11 VE 12. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERS
KİTAPLARININ OKUNABİLİRLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Hazırlayan: Ayben ÇİMEN

Danışman: Doç. Dr. Nesrin GÜLLÜDAĞ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

İĞDIR/2023

TAAHHÜTNAME

Bu yüksek lisans tezinde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallar ve etik ilkeler çerçevesinde hazırlandığını ve tez yazım kurallarına göre hazırlanan bu çalışmada özgün olan her türlü esere uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Ayben ÇİMEN

ÖZET

ORTAÖĞRETİM 9, 10, 11 VE 12. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERS KİTAPLARININ OKUNABİLİRLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ÇİMEN Ayben

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nesrin GÜLLÜDAĞ

Şubat 2023, 130 sayfa

2016-2017 eğitim ve öğretim yılında haftalık ders saat sayısı 2 olan ‘‘Dil ve Anlatım’’ dersi ile haftalık ders saat sayısı 3 olan ‘‘Türk Edebiyatı’’ dersi birleştirilerek ‘‘Türk Dili ve Edebiyatı’’ adını almış ve haftalık ders saat sayısı 5 olmuştur. Bu tarihten itibaren 9. sınıflardan başlayarak kademeli geçişler gerçekleşmiş ve en son MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 19.01.2018 tarihli ve 39 sayılı kararı gereğince 2018-2019 eğitim ve öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde Türk Dili ve Edebiyatı Programı’nın uygulanmasına geçilmiştir. Yeni programa geçilmesiyle ders kitapları da güncellenerek bugünkü halini almıştır. Bu araştırma ortaöğretim kurumlarında okutulan ve güncellenen 9, 10, 11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yürütülmüştür. Yapılan çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilmiş olup araştırmada materyal olarak Talim ve Terbiye Kurulu tarafından ders kitabı olarak kabul edilmiş 9, 10, 11, 12.sınıf MEB Yay. ile Talim ve Terbiye Kurulu tarafından 2019-2020 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiş ve 2021-2022 eğitim öğretim yılında ders kitabı olarak okutulan Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı kitapları kullanılmıştır. Ateşman okunabilirlik formülü ile 8 ders kitabında 9,10 ve 12.sınıflarda 22, 11.sınıfta 25 olmak üzere toplamda 182 metin okunabilirlik yönünden tek tek incelenmiş, elde edilen sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur. Her sınıf seviyesine ait iki ders kitabı önce kendi içinde değerlendirilip sonrasında tüm sınıf seviyelerine ait MEB Yay. ve Özel Yay. ders kitapları incelenerek yorumlanmıştır. Bulgular değerlendirildiğinde kelime uzunlukları arasında büyük bir fark görünmezken cümle uzunlukları arasında 3 ile 5 kat arasında değişen farklar olduğu gözlenmiştir. Her sınıf seviyesine ait iki ders kitabındaki en zor ünite birbirinin aynı olsa da 12.sınıf dışında bir sınıfta okutulan ders kitabındaki en kolay ünite ile aynı sınıf için okutulan diğer ders kitabındaki en kolay ünitenin aynı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm sınıf düzeylerine ait ders kitaplarındaki ünitelerin genel ortalaması orta güçlükte çıksa da 9,10,11,12.sınıf MEB Yay. ve Özel Yay. ders kitaplarındaki çok kolay, kolay, orta güçlükte, zor ve çok zor düzeydeki metinlerde doğru bir orantı olmadığı, sınıf düzeyine uygun sıralama yapılmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonunda çıkan sonuçlara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim 9, 10, 11, 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitapları, Okunabilirlik, Kelime Uzunluğu, Cümle Uzunluğu

ABSTRACT

ANALYSIS OF READABILITY LEVELS OF SECONDARY EDUCATION 9TH, 10TH,11TH AND 12TH GRADE TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE COURSE BOOKS

ÇİMEN Ayben

Master's Thesis

Department of Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Assoc. Dr. Nesrin GÜLLÜDAĞ

February 2023,130 pages

In the 2016-2017 academic year, the “Language and Expression” course with 2 hours per week the Turkish Literature course with 3 hours per week were combined and renamed “Turkish Language and Literature” and the number of weekly course was 5. Gradual transitions took place starting from the 9th grades, and the Turkish Language and Literature Program was started to be implemented at all grade levels as of the 2018-2019 academic year, in accordance with the decision of the Ministry of Education Board of Education and Discipline, dated 19.01.2018 and numbered 39. with the transition to the new program. The textbooks have also been updated to take their current form. This research was carried out to determine the readability levels of the texts in the 9th,10th,11th and 12th grade Turkish Language and Literature textbooks taught and updated in secondary education institutions. The study was carried out through document analysis, one of the qualitative research methods, and was used as a material in the research. Board of Education and Discipline 9,10,11,12 were accepted as a textbook by MEB Yay. and. Öğün Yay. 9th grade, Bir-Yay Yay. 10th grade, Gezen Yay. 11th grade, Anka Kuşu Yay. 12th grade Turkish Language and Literature books were used. With Ateşman’s readability formula, a total of 182 texts, 22 in 9th,10th and 12th grades and 25 in 11th grades, were examined one by one in terms of readability in 8 textbooks, and the findings were presented in tables with frequencies. Two textbooks for each grade level are first evaluated within themselves and then MEB Yay. and other textbooks were analyzed and interpreted. When the findings were evaluated, it was observed that while there was no big difference between word lengths, there were differences between sentence lengths ranging from 3 to 5 times. Although the most difficult unit in the two textbooks for each grade level is the same, it has been concluded that the easiest unit in the textbook taught in a class other than 12th grade and the easiest unit in the other textbook taught for the same class are not the same. Although the general average of the units in the textbooks of all grade levels is medium difficulty, 9,10,11,12th grade MEB Yay. and others very easy, easy, medium difficulty in textbooks. It has been determined that there is no correct proportion in the difficult and very difficult texts, and there is no order in accordance with the grade level. Suggestions were made for the results of the research at the end of the research.

Keywords: Secondary School 9,10,11,12th grade Turkish Language and Literature Textbooks, readability, word length, sentence length

Rahmetli

Anneme ve Babama...

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmayı gerçekleştirebilmek için okunabilirlik formülünü kullanmama izin veren ve bu çalışmanın en doğru şekilde yapılması adına her aradığımda yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Ender ATEŞMAN'a şükranlarımı sunmak isterim.

Çalışmam boyunca bana güvenen, en iyisini yapabileceğime inanan, beni yüreklendiren, heyecanlandıran, yüksek lisansım süresince her türlü katkıyı sunan değerli danışman hocam Doç. Dr. Nesrin GÜLLÜDAĞ'a teşekkür ediyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Bu tezin oluşmasında görüş ve önerilerini sunan, kaynaklarını ve tecrübelerini paylaşan çok değerli hocam Prof. Dr. Emine KOLAÇ'a çok teşekkür ederim.

Lisansüstü eğitimim süresince çalışmalarımızla ilgili kaynaklara ulaşma konusunda bilgilerini bizimle paylaşan Doç. Dr. Abdulhakim TUĞLUK ve eğitimim süresince yardımlarını esirgemeyen Dr. Ahmet ADIGÜZEL'e teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca tezimdeki görsellerin oluşturulmasında ve tezim süresince yaptığı katkılardan dolayı sevgili oğlum Benan ÇİMEN, sevgili Nilüfer KOŞARER ve sevgili Gülfer YAKAROĞLU'na sonsuz teşekkür ederim.

Ve anne...Ve baba...

Birlikte başladık fakat birlikte bitiremedik anne. Bugüne kadar ne yaptıysam hep arkamda oldunuz. Beraber olamasak da hep yanımda olduğunuzu biliyor, sizin çocuğunuz olmaktan gurur duyuyorum.

Teşekkürler anne...

Teşekkürler baba...

Ayben ÇİMEN
İĞDIR/2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xii
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.1.1. Okunabilirlik Nedir?	3
1.1.2.Uluslararası Okunabilirlik Formülleri	4
1.1.3.Türkçe Metinler İçin Geliştirilen Okunabilirlik Formülleri	5
1.1.3.1. Ateşman Okunabilirlik Formülü	5
1.1.3.2. Bezirci-Yılmaz Okunabilirlik Formülü.....	6
1.1.3.3. Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülü	7
1.1.3.4.Sönmez Modeli	9
1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	10
1.3.İlgili Araştırmalar	11
1.4. Problem Cümlesi	20
1.5. Alt Problemler	21
1.6. Sınırlılıklar.....	22
2. YÖNTEM.....	23
2.1.Araştırmanın Modeli	23
2.2. Evren ve Örneklem.....	23
2.3.Verilerin Toplanması.....	23
2.4.Verilerin Analizi.....	24
3.BULGULAR VE YORUMLAR	25
3.1. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	26

3.2. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	28
3.3. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	32
3.4. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması	33
3.5. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	35
3.6. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	37
3.7. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	40
3.8. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması	42
3.9. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	43
3.10. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	46
3.11. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	48
3.12. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	52
3.13. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	54
3.14. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	55
3.15. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	57
3.16. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	61
3.17. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	63
3.18. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	64
3.19. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	68

3.20. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	70
3.21. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	74
3.22. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	76
3.23. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	77
3.24. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	79
3.25. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	83
3.26. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	85
3.27. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	86
3.28. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	89
3.29. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	91
3.30. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	95
3.31. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	96
3.32. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	97
3.33. 12. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	99
3.34. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	102
3.35. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	104
3.36. 12. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	105
3.37. 9, 10, 11 ve 12. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	108

3.38. 9,10,11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	111
3.39. 9,10,11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarının Geneline Ait Okunabilirlik Düzeyleri	114
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	115
KAYNAKÇA	121
ÖZ GEÇMİŞ	131

KISALTMALAR DİZİNİ

akt	aktaran
f	frekans
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OCU	Ortalama Cümle Uzunluğu
OD	Okunabilirlik Düzeyi
OKU	Ortalama Kelime Uzunluğu
OP	Okunabilirlik Puanı
s	sayfa
S	sayı
TDE	Türk Dili ve Edebiyatı
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
vd	ve diğerleri
Yay	Yayını, yayınları

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	28
Şekil 2. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	32
Şekil 3. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	37
Şekil 4. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	41
Şekil 5. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri.....	43
Şekil 6. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri	44
Şekil 7. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması	45
Şekil 8. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	48
Şekil 9. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	52
Şekil 10. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	57
Şekil 11. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	62
Şekil 12. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	64
Şekil 13. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri.....	65
Şekil 14. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması	66
Şekil 15. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	70
Şekil 16. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	75
Şekil 17. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	79

Şekil 18. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	83
Şekil 19. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	86
Şekil 20. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri.....	87
Şekil 21. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması	88
Şekil 22. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	91
Şekil 23. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	95
Şekil 24. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	99
Şekil 25. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	103
Şekil 26. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	105
Şekil 27. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri.....	106
Şekil 28. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması	107
Şekil 29. 9, 10, 11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri.....	108
Şekil 30. 9, 10, 11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri.....	109
Şekil 31. 9, 10, 11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri	111
Şekil 32. 9, 10, 11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri	112

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo.1. Bezirci-Yılmaz Okunabilirlik Formülüne Göre Okunabilirlik Değerleri ve Sınıfları.....	7
Tablo 2. Çetinkaya- Uzun Okunabilirlik Formülüne Göre Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması.....	9
Tablo 3. Sönmez Modeli'ne Göre Anlaşılabilirlik Oranları ve Anlaşılabilirlik Düzeyleri (Sönmez 2017:294).	10
Tablo 4. Ateşman'a Göre Okunabilirlik Aralıkları	24
Tablo 5. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	26
Tablo 6. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	28
Tablo 7. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	32
Tablo 8. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	33
Tablo 9. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	35
Tablo 10. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	37
Tablo 11. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	40
Tablo 12. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	42
Tablo 13. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	43
Tablo 14. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	46
Tablo 15. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	48
Tablo 16. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	52
Tablo 17. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	54

Tablo 18. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	55
Tablo 19. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	57
Tablo.20. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	61
Tablo 21. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	63
Tablo 22. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	64
Tablo 23. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	68
Tablo 24. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	70
Tablo 25. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	74
Tablo 26. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	76
Tablo 27. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	77
Tablo 28. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	79
Tablo 29. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	83
Tablo 30. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	85
Tablo 31. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	86
Tablo 32. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	89
Tablo 33. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	91
Tablo 34. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	95
Tablo 35. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	96

Tablo 36. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri	97
Tablo 37. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	99
Tablo 38. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri.....	102
Tablo 39. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması.....	104
Tablo 40. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri	105
Tablo 41. 9, 10, 11 ve 12. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	108
Tablo 42. 9,10,11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri.....	111
Tablo 43. 9,10,11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarının Geneline Ait Okunabilirlik Düzeyleri.....	114

1.GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın önemi, ilgili araştırmalar, problem cümlesi, alt problemler ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Dil becerileri; dinleme, okuma, yazma ve konuşma olmak üzere dört kısımda anlamlandırılmıştır. Dinleme ve okuma anlama, yazma ve konuşma ise anlatma becerisidir.

Çok karmaşık bir süreç olan okuma ile ilgili değişik tanımlara rastlanmaktadır. Okuma; yazılı tüm sözcükleri duyu organları yolu ile algılama, kavrama, anlamlandırıp yorumlama (Özdemir,1998,s.24); bir yazıdaki kelimeleri ve tümceleri, noktalama işaretlerini ve diğer öğeleri görüp kavrama ve algılama süreci (Kavcar ve diğerleri, 1997, s.41); gözün dizeler üzerinde sıçramasıyla kelime biçimlerini görerek bu kelimelerin manalarını seslendirme ve kavrama.(Öz 1999: 93) psikomotor becerileri ile bilişsel davranışların beraber çalışması sonucunda simgelerden mana çıkarma etkinliği (Demirel, 2002:77) ; kelimelerin duyu organları yolu ile algılanarak kavranması, anlam yüklenmesi ve yorum yapılmasına dayanır (Sever 2004:12) ; düzenli bir ortamda amaca uygun bir yöntemle okuyucu ve yazar arasındaki olumlu etkileşime bağlı anlam kurma süreci (Akyol: 2005:1). Tüm bu tanımlamalar gözden geçirildiğinde okuma kavramında anlamsal vurguların yoğun olduğu göze çarpmaktadır.

Okumadaki yazılı sözcükler metin kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Kumaş anlamına gelen ve Latince karşılığı "textus" kelimesinden türeyen (Onursal 2003:121) metin sözcüğü bir kavram olarak ele alındığında; okumaya konu olan ve aynı zamanda anlatım olarak bütünlük arz eden her şey (Özdemir 1983:32); iletişim sırasında dil dışı etkenlerle bağlantılı söz veya sözcükler bütünü (Aksan 1999:149) biçimlerinde tanımlandığını görmekteyiz.

Öğretim programında belirlenen amaçlara ulaşabilmenin temel yollarından biri ders kitaplarıdır. Nitelikli olarak hazırlanan ders kitapları, belirlenen amaçlara daha kısa sürede ulaşmada önemli paya sahiptir. Ders kitaplarının niteliğini ise içindeki metinler

belirler. Bu metinler konu açısından hem uygulanan programla hem de toplumsal yapıyla

uygunluk gösterecek tarzda ve tüm sınıflardaki öğrencilerin okuma düzeyine uygun olarak hazırlanması gerekmektedir (Demir 2008: 301). Bu yüzden öğrenci düzeyine uygun olarak hazırlanan metinler ders kitabının belirlenen amaca ulaşmasında büyük bir role sahiptir.

Veysel Sönmez, “Gelecekteki Olası Eğitim Sistemleri ve Bazı Araştırmalar” kitabının altıncı bölümündeki “Metinlerin Eğitselliğini Saptamada Matematiksel Bir Yaklaşım (Sönmez Modeli)” araştırmasında; hazırlanan metinlerin öğrenciye ve onun eğitim düzeyine uygun olup olmadığı konusunda araştırmalara dayanılarak saptanan ilkeleri on bir başlık halinde verir:

- Metin öğrenciye kazandırılacak hedef davranışlara göre düzenlenmelidir.
- Metindeki bilgi, beceri, duygu ve sezgiler çağdaş bilim, sanat ve felsefelere ters düşmemelidir.
- Metin belirlenen sürede işlenecek, anlaşılacak uzunlukta ve yapıda olmalıdır.
- Öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır.
- Metin açık, anlaşılır ve yalın olmalıdır.
- Metin akıl yürütme yollarına uygun biçimde yazılmalıdır.
- Metin öğrencinin yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel ortamdaki sorunlarına ve onların çözümlerine olanak verecek nitelikte olmalıdır.
- Metin belli bir eğitim felsefesini temele alarak yazılmalıdır.
- Metin basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, yakın çevre ve zamandan uzağa ve birbirinin ön koşulu olacak şekilde yazılmalıdır.
- Metin öğrenme, öğretme, strateji, kuram, yöntem, teknik, taktik ve stillerine göre düzenlenmelidir.
- Metin çağdaş, bilimsel, sanatsal, felsefi özelliklere ters düşmemelidir.(Sönmez 2017: 284).

Öğrenciler için hazırlanan metinlerin onların yaş ve eğitim düzeylerine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan biri de metinlerin okunabilirlik düzeyinin tespit edilmesidir.

1.1.1. Okunabilirlik Nedir?

Dubay (2004)'a göre okunabilirlik kavramı 19.yüzyılın ilk yarısında ABD'de çıkmıştır (akt. Bezirci ve Yılmaz,2010, s.50). Okunabilirlik herhangi bir dildeki bir metnin okuyucular tarafından kolay takip edilebilir olup olmadığı bilgisidir. Bu bilgi söz konusu dilde hece, sözcük ve tümce sayılarının birbirleri ile arasındaki ilişkileri temel alan bir takım özelliklerin göz önünde bulundurulması ile elde edilmektedir (Bezirci ve Yılmaz, 2010: 50).

Ders kitaplarındaki metinlerin çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak, Türkçe derslerinde temel dil becerilerini elde etmek gibi çeşitli işlevleri bulunmaktadır. Bir ders kitabının bu işlevleri yerine getirebilmesi için birçok özelliğinin olması gerekir ki bunlardan biri de okunabilirliktir. Okunabilirlik kavramının diğer özelliklere göre ayrı bir öneminin olması, okunabilirlik düzeyi düşük olan metnin, diğer fonksiyonlarını da yerine getirememesinden kaynaklanmaktadır (Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu: 2007:208).

Okunabilirlik kavramı üç farklı anlamda kullanılmaktadır. Birinci kullanımda okunaklılığın esas alındığı görülmektedir. Okunaklık ve okunabilirlik terimleri sıklıkla karıştırılmaktadır. Okunaklık metnin fiziki görünüşü, okunabilirlik ise metnin anlaşılır yapan tüm kelimeler, cümleler ve paragraf mantığıdır. İkinci kullanım metinlerin anlamlandırılmasıyla doğrudan ilişkilidir. Üçüncü kullanımda ise cümle, kelime ve kelime gruplarının yapısına bakarak okunabilirlik belirlenmekte ve okuma zorluk derecesi ile ilişkilendirilmektedir.¹

Okunabilirlik, okuyan tarafından metinlerin kolay ya da güç anlaşılır olma durumudur (Ateşman, 1997:71). Çoğunlukla metinlerin nicel özellikleri yani cümle ve kelime uzunlukları ve bilinmeyen kelime sayısı göz önüne alınarak, metnin güçlüğü belirlenmeyi amaçlar (Zorbaz 2007:89). Okunabilirliğin temel problemi, metinlerin güçlük derecesinin belirlenmesi ve bu doğrultuda metinlerin düzeye uygunluğunun

¹(https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_04/15195812_ders_kitaplarinda_okunabilirlik_2021.pdf).

tespitidir (Köse 2009:142). Metnin zor olması okumayı zorlaştırırken, metnin kolay olması okumaya karşı ilgiyi düşürmektedir (Temur 2003:172). Örneğin iyi bir metin bilinenden bilinmeyene doğru ve karışıklığa neden olmayacak şekilde açık ve net olmalıdır (Temur 2003:171). Bir ders kitabının okunabilirliği ne kadar fazla ise o ders kitabı öğrenciler tarafından o derece çabuk okunabiliyor ve aynı derecede iyi anlaşılıyor anlamına gelmektedir (Yalın 1996:61).

1.1.2.Uluslararası Okunabilirlik Formülleri

Okunabilirlik formülleri metnin yapısal özelliklerinden yola çıkarak, metinleri okuma zorluklarına veya kolaylıklarına göre aşamalı olarak sınıflandırmayı amaçlayan kestirim araçlarıdır (Çetinkaya, 2010).

Metinlerin okunabilirliğinin tespit edilmesi adına uluslararası alanda birçok çalışma yapılmıştır. Formüllerin isimleri;

(https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_04/15195812_ders_kitaplarinda_okunabilirlik_2021.pdf) alınmıştır. Bunlar;

- 1- Dale-Chall Okunabilirlik Formülü
- 2- Gunning Fog Index
- 3- Flesch Okunabilirlik Formülü
- 4- Flesch-Kincaid Değeri
- 5- ARI-Otomatik Okunabilirlik Dizini
- 6- Fry Okunabilirlik Grafiği
- 7- McLaughlin SMOG Formülü
- 8- Raygor Formülü
- 9- Coleman Okunabilirlik Formülleri
- 10- Power-Sumner-Kearl Formülü
- 11- Bormuth Ortalama Çıkartma Formülü

Bu kısımda formüllerin yalnız isimleri verilmekle yetinilmiştir. Çünkü Ateşman (1997)'a göre diğer diller için geliştirilmiş formüllerin Türkçeye uygulanamayacağı açıktır. Almanca metinlerde sözcük ve cümleler İngilizce metinlere göre daha uzundur.

Ancak Türkçe sentetik bir dildir ve Eskimo dillerine yakın olup sözcük uzunluğu 2,6 hece, cümle uzunluğu 9-10 sözcüktür (Ateşman 1997:73).

Temur (2003)'a göre bir dil için oluşturulan formül, farklı bir dil için aynı sonuçları vermeyecek İngilizce yazılmış metinler için kullanılan bir formül Türkçe bir metinde doğru sonuçlar vermeyecektir. Çünkü her iki dil için hece hesaplaması farklı şekildedir.

Ayrıca yapılan araştırmalarda Türkçe metinler için kullanılan formüller diğer diller için geliştirilen formüllerle karşılaştırılmış, Türkçe için geliştirilen formüller dışında diğer yöntem ve formüllerin Türkçe dil yapısına uygun olmadığından tutarlı sonuçlar vermediği gözlenmiştir (Güven, 2010; Temur vd., 2011; Çakmak ve Çil, 2014; Ulu Kalın ve Aydemir, 2017; Ulu Kalın ve Koçoğlu, 2017; Benzer, 2020; Yılar, 2020).

1.1.3. Türkçe Metinler İçin Geliştirilen Okunabilirlik Formülleri

Diğer diller için geliştirilen okunabilirlik formülleri Türkçe metinler için tutarlı sonuçlar vermediğinden Türkçeye uygun okunabilirlik formülleri geliştirilmiştir. Bunlar;

1. Ateşman Okunabilirlik Formülü
2. Bezirci-Yılmaz Okunabilirlik Formülü
3. Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülü
4. Sönmez Modeli

1.1.3.1. Ateşman Okunabilirlik Formülü

Okunabilirlik alanında ülkemizden ilk çalışmayı yapan Ateşman (1997), Flesch'in "Reading Ease" diye adlandırılan okunabilirlik formülünü Türkçe metinler için uyarlamıştır.

(Cümle uzunluğu ve sözcük uzunluğu değişkeninden yararlanılarak geliştirilen bu formül ile ilgili ayrıntılı açıklamalar "Verilerin Analizi" bölümünde verildiği için burada aynı açıklamalara değinilmeyecektir.)

1.1.3.2. Bezirci-Yılmaz Okunabilirlik Formülü

Burak Bezirci ve Asım Egemen Yılmaz tarafından geliştirilen “Bezirci-Yılmaz (2010) Okunabilirlik Formülü” için 20 farklı türde kitap ve dergi incelenmiş, aşağıdaki adımlar izlenerek yeni bir okunabilirlik formülü oluşturulmuştur.

- *Eserlerdeki toplam cümle sayısı, kelime sayısı, harf sayısı, karakter sayısı, hece sayısı, çok heceli kelime sayısı(4 heceli veya daha fazlası için) hesaplanmıştır.*
- *İngilizce için tanımlanmış olan 5 önemli okunabilirlik formülü (SMOG, Gunning-FOG, ARI, FRES ve Flesch-Kincaid) Türkçe için geliştirilmeye çalışılmış ve çıkan değerler karşılaştırılmıştır.*
- *Tüm metinler göz önüne alınarak Türkçe için ortalama değerler hesaplanmıştır.*
- *Metinlerdeki 1 heceli, 2 heceli, 3 heceli, 4 heceli, 5 heceli, 6 heceli veya daha fazla heceli kelime sayıları hesaplanmıştır.*
- *Bir cümlede hece sayısına göre ortalama kelime sayısı ve hece sayısına göre kelimelerin frekansları hesaplanmış ve dağılım grafikleri çıkartılmıştır. (Bezirci ve Yılmaz 2010: 56-57).*

$$YOD = \sqrt{OKS \times ((H3 \times 0,84) + (H4 \times 1,5) + (H5 \times 3,5) + (H6 \times 26,25))}$$

YOD=Yeni Okunabilirlik Değeri

OKS=Ortalama Kelime Sayısı

H3=Bir cümledeki ortalama üç heceli kelime sayısı

H4= Bir cümledeki ortalama dört heceli kelime sayısı

H5= Bir cümledeki ortalama beş heceli kelime sayısı

H6= Bir cümledeki ortalama altı veya daha fazla heceli kelime sayısı

Tablo.1. Bezirci-Yılmaz Okunabilirlik Formülüne Göre Okunabilirlik Değerleri ve Sınıfları

Yeni Okunabilirlik Değeri	Sınıf Seviyeleri
1 - 8	İlköğretim
9 -12	Lise
13 - 16	Lisans
16 +	Akademik

1.1.3.3. Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülü

Gökhan Çetinkaya tarafından geliştirilen “Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Formülü”nde ortalama sözcük uzunluğu ve ortalama tümce uzunluğu olmak üzere iki ölçüm bulunmaktadır. Okunabilirlik puanlarını belirlemek için aşağıdaki adımların izlenmesi gerektiği belirtilmiştir (Çetinkaya 2010: 93-94).

- Sözcükleri Sayın

Boşluklarla aralanmış sayılar, yazı birimler, semboller ve yazıbirim kümeleri sözcük olarak kabul edilir. Birleştirme çizgisiyle ayrılmış sözcükler ve kısaltmalar sözcük olarak kabul edilir. Örneğin;

Gel-git

O.T.U

- Tümceleri Sayın

Dilbilgisel olarak diğer tümce veya tümleçten bağımsız olduğu düşünülen her birim tümce olarak kabul edilir. Nokta (.), soru işareti (?), açıklama noktası (;) ve iki parantez () bitirilmiş bir tümce olarak kabul edilir.

- Heceleri Sayın

Seslettiğiniz biçimiyle heceleri sayın. Örneğin;

Gel 1 hece

Gelsin 2 hece

Gidelim 3 hece olarak kabul edilir.

Semboller ve şekiller sesletildikleri biçimiyle sayılır.Örneğin;

Cm 4 hece

1918 7 hece

- Ortalama tümce uzunluğunu bulun

Ortalama tümce uzunluğunu bulmak için toplam sözcük sayısını tümce sayısına bölün.

$$OTU = \frac{\text{Toplam Sözcük Sayısı}}{\text{Toplam Tümce Sayısı}}$$

- Ortalama sözcük uzunluğunu bulun

Ortalama sözcük uzunluğunu bulmak için toplam hece sayısını toplam sözcük sayısına bölün.

$$OSU = \frac{\text{Toplam Hece Sayısı}}{\text{Toplam Sözcük Sayısı}}$$

- Formülü hesaplayın

Bulduğunuz ortalama tümce ve ortalama sözcük uzunluğu değerlerini okunabilirlik formülü denklemindeki yerlere giriniz.

Okunabilirlik Formülü:

$$OP=118,823-25,987 \times OSU-0.971 \times OTU$$

OP=Okunabilirlik Puanı

OTU=Ortalama Tümce Uzunluğu

OSU=Ortalama Sözcük Uzunluğu

Tablo 2 Çetinkaya- Uzun Okunabilirlik Formülüne Göre Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması (Çetinkaya 2010: 88)

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi
0 -34	ENGELLİ DÜZEY	10,11 ve 12. Sınıf
35-50	EĞİTSEL OKUMA	8 ve 9. Sınıf
51+	BAĞIMSIZ OKUMA	5,6 ve 7. Sınıf

1.1.3.4.Sönmez Modeli

Veysel Sönmez tarafından geliştirilen “Sönmez Modeli (2003)” anlaşılabilirliğin saptanması için uygulanan bir formüldür. Sönmez, “Metinlerin anlaşılır olmasını saptamada matematiksel bir yol var mıdır?” sorusundan yola çıkarak Gunning’in sis endeksini Türkçe metinlere uygular. Analizler sonucunda Gunning tarafından önerilen sis endeksini geçerli ve güvenilir bulmadığından kendisinin geliştirdiği anlaşılrlık oranını verir. Sönmez tarafından önerilen anlaşılrlık oranı şu şekildedir (Sönmez 2017:291):

$$\text{Sözcük Oranı} = \frac{\text{Metindeki Sözcük Sayısı}}{\text{Metindeki Cümle Sayısı}}$$

$$\text{Güçlük Oranı} = \frac{\text{Metindeki yabancı sözcük, deyim, terim, kavram, mecaz, benzetme, sembol, formül sayısı}}{\text{Metindeki Sözcük Sayısı}}$$

$$\text{Anlam Oranı} = \frac{\text{Metindeki yabancı sözcük, deyim, terim, kavram, mecaz, benzetme, sembol, formül sayısı}}{\text{Metindeki Cümle Sayısı}}$$

$$\text{Anlaşılabilirlik Oranı} = \frac{\text{Anlam Oranı}}{\text{Sözcük Oranı}} \times \text{Güçlük Oranı ya da Güçlük Oranının Karesi}$$

Çıkan sonuçlara göre anlaşılabilirlik tablosu belirlenmiştir.

Tablo 3. Sönmez Modeli'ne Göre Anlaşılabilirlik Oranları ve Anlaşılabilirlik Düzeyleri (Sönmez 2017:294).

Anlaşılabilirlik Oranı	Anlaşılabilirlik Düzeyi
1.00 - .99	Metin tümüyle anlamsız
.98 - .26	Metin anlamsız
.25 - .16	Metin bulanık
.15 - .09	Metin zor anlaşılır
.08 - .04	Metin yardım alınarak anlaşılabilir
.03 - .001	Metin anlaşılabilir
.00099 - .0001	Metin açık ve anlaşılır
.000001 - 0	Tam iletişim sağlanır

1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ateşman (1997)'a göre okunabilirlik ve anlaşılabilirlik aynı anlama gelen ifadeler değildir. Okunabilirlik okuyucu tarafından metinlerin ne kadar kolay ya da zor olduğudur. Anlaşılabilirlikte ise konu daha önemlidir. Yani metinde hangi konudan söz edildiğine, fikirlerin hangi sırayla ve ne şekilde aktarıldığına, okuyanın o konuda bilgisinin olup olmadığına göre değişim göstermektedir (Ateşman 1997:71). Buna rağmen metnin okunabilir olması ile anlaşılabilir olması arasında doğru bir orantı vardır. Çünkü kolay bir metnin öğrenci tarafından anlaşılması daha yüksek, zor bir metnin anlaşılması ise daha düşüktür.

Ortaöğretimde her ders için ayrı bir ölçme değerlendirme yapılmaktadır. Amaç öğrencinin o derse ait kazanımların ne kadarını elde ettiğini görebilmektir. Bu derslerden biri olan Türk Dili ve Edebiyatı dersi ise ortaöğretimin tüm kademelerinde ve tüm lise türlerinde okutulan en önemli derslerden biridir. Öğrenciden bu derse ait kazanımları elde edip başarılı olabilmesi için ünitelerde verilen metinlere ait etkinlikleri doğru olarak cevaplandırması beklenir. Metinlerin okunabilirliklerinin kolay olması,

anlaşılabilirliği artırarak etkinliklerin doğru cevaplandırmasını ve o derse ait kazanımların elde edilmesini sağlayacak, böylece ölçme değerlendirilmedeki başarı oranı da artacaktır. Bu düşünceden hareketle 9, 10, 11 ve 12.sınıf TDE ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi gereği duyulmuştur. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12.sınıf TDE ders kitaplarında bulunan metinlerin okunabilirlik düzeyini tespit etmektir.

Bu çalışmanın, bir ders kitabının içeriğini oluşturan metinlerin okunabilirlik açısından sınıf düzeyine uygun olması gerekliliğinden yola çıkarak 2018 yılında kabul edilen kazanımlara ait yeni ders kitaplarının eksiklerinin giderilmesi, aynı sınıf için okutulan farklı yayınevlerine ait ders kitaplarında okunabilirlik açısından eşitlik sağlanması ve bundan sonra basılacak kitaplarda yazarlara yardımcı olacağı düşüncesiyle önemli görülmektedir.

1.3.İlgili Araştırmalar

Temur (2002), tez çalışmasında Çankaya’da okuyan 5.sınıf öğrencilerinin yazdığı kompozisyonları ve Türkçe kitaplarındaki metinleri Ateşman’ın okunabilirlik formülüne göre karşılaştırmış her ikisinin arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Günhan (2004), ortaöğretim düzeyinde MEB Yay. ve üç farklı ülkede okutulan Kimya kitaplarını okunabilirlik, fen okuryazarlığı ve yanlış kavramlar yönünden detaylı incelemiş, Türkiye’deki kitapların dilinin çok ağır olduğu diğer üç ülkede okutulan kitapların ise okunabilirlik olarak ortaöğretim düzeyinde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tekbıyık (2006), çalışmasında MEM Yay. 2002-2007 arasında lise 1. sınıflarda okutulan Fizik kitabının öğrenciler açısından okunabilirliğini araştırmıştır. Kitabın hedef öğrenci yaş düzeyine uygun görünse de seviyesi düşük öğrenciler için okuma yaşının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu (2007), çalışmalarında ortaokul 6.sınıflarda okutulan Türkçe ders kitaplarındaki 46 metni Ateşman okunabilirlik formülü ile incelemişlerdir. Araştırma sonucunda bilgilendirici metinlerin öyküleyici metinlere göre okunabilirlik düzeyinin düşük olduğu sonucuna varmışlardır.

Zorbaz (2007), çalışmasında ilkokul ve ortaokulun tüm kademelerine ait Türkçe kitaplarından rastgele seçilmiş masal metinlerini Ateşman formülü ile değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda 6.sınıflar dışında okunabilirlik açısından düzenli bir artış olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Uludoğan (2008), 6. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinleri Sönmez Modeli ile incelemiş, her iki ders kitabındaki metinlerin anlaşılabilirlik düzeyinin yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Hızarcı (2009), tez çalışmasında farklı yayınevlerine ait 6.sınıf Sosyal Bilgiler kitaplarındaki metinleri okunabilirlik yönünden incelemiş, MEB Yay. kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyinin daha yüksek, açıklayıcı metinlerin öyküleyici metinlere göre daha yetersiz olduğu bilgisine ulaşmıştır.

Solmaz (2009), tez çalışmasında MEB Yay, 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarından seçilen metinlerdeki ortalama kelime, cümle ve kullanım sıklığı değişkenlerinin okunabilirlik üzerindeki etkisini incelemiş, kelime hazinesi değişkeninin okunabilirliği en çok etkileyen değişken olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çetinkaya (2010), doktora tezinde Türkçe metinlerin tanımlanmasını ve sınıflandırmasını amaçlamıştır. Araştırma sonunda Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülü adıyla yeni bir formül bulmuştur.

Bezirci ve Yılmaz (2010), çalışmalarında farklı tür ve seviyelerdeki Türkçe kitap metinlerini farklı okunabilirlik formülleri ile incelemişlerdir. Ayrıca diğer araştırmacılara kaynak olması açısından Türkçe metinler için yeni bir okunabilirlik formülü bulmuşlardır.

Temizyürek (2010), MEB tavsiyeli 10 kitabın okunabilirlik düzeyini Ateşman formülü ile incelemiştir. Okunabilirlik olarak çok kolay ve çok zor dışında her seviyeye ait kitapların olduğunu saptamıştır.

Güven (2010), tez çalışmasında üç farklı 6.sınıf Fen ve Teknoloji ders kitabındaki metinlerin okunabilirliklerini dört farklı formülle incelemiş, Sönmez Modeli dışında diğer formüllerin tutarlı sonuçlar vermediğini gözlemlemiştir.

Erdem (2011), çalışmasında ortaöğretimin tüm kademelerindeki Dil ve Anlatım kitaplarındaki metinleri Ateşman (1997) formülüne göre incelemiş, kitapların

okunabilirlik düzeyinin orta güçlükte olduğu, bilgilendirici metinlerin hikâye edici metinlere göre daha zor düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Akkurt (2011), çalışmasında ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki farklı metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirlik düzeyini incelemiştir. Okunabilirlik olarak çok kolay, anlaşılabilirlik olarak çok zor ve çok kolay metinlerin olmadığını saptamıştır.

Temur, Sarı ve Orhon (2011), çalışmalarında sosyal ve fen bilimleri alanlarından seçtikleri kitaplarda okunabilirlik formüllerini uygulamışlardır. Araştırma sonunda Türkçeye uyarlanan formüller ile Türkçe için geliştirilen formüller arasında tutarlı sonuçlar olmadığını saptamışlardır.

Tosunoğlu ve Özlük (2011), ilkokul 1.sınıf Türkçe kitabında bulunan metinlerin okunabilirlik düzeyini Ateşman formülü kullanarak incelemişler, metinlerin 1.sınıf öğrenciler için uygun olduğu sonucuna varmışlardır.

Koçağan (2012), çalışmasında 9-12 yaş çocuk edebiyatı kitaplarını görsel, okunabilirlik ve değer yönünden incelemiştir. Kitapların görsel tasarım, içerik ve okunabilirlik açısından nitelikli oldukları fakat değer açısından yeterli olmadıklarını saptamıştır.

İskender (2013), çalışmasında ortaokulun tüm kademelerindeki Türkçe ders kitabı metinlerini Ateşman okunabilirlik formülü ile incelemiştir. Bu çalışmanın sonunda basit ve çekim eki almış kelimelerin kolay metinlerde, türemiş ve yapım eki almış kelimelerin orta güçlükte ve zor metinlerde bulunduğunu gözlemlemiştir.

Çeçen ve Aydemir (2013), okul öncesi öğrenciler için Öykü Yağmur setinden belirlenen kitapları Ateşman formülü ile incelemişlerdir. Araştırma sonunda zor ve çok zor dışında her okunabilirlik düzeyinden kitap bulunduğunu saptamışlardır.

Demir (2013) ilkokulun tüm kademeleri ve ortaokul 5.sınıf için Türkçe kitaplarındaki 65 metni Ateşman formülü ile incelemiştir. Araştırma sonunda kitapların okunabilirlik düzeylerinin sınıf seviyesi yükseldikçe zorlaştığını saptamıştır.

Bağcı ve Ünal (2013), değişik illerde okutulan ortaokul 8.sınıfa ait iki farklı Türkçe kitabını Ateşman ve Çetinkaya-Uzun formülleri ile incelemişlerdir. Türkçe kitaplarının 8.sınıf öğrenci düzeyine uygun olduğunu, bilgilendirici metinlerin hikâye metinlerine göre daha zor olduğunu saptamışlardır.

Okur ve Arı (2013), ortaokul 6,7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının okunabilirliğini iki farklı formülle incelemişlerdir. Araştırma sonunda kitapların okunabilirlik düzeyinde dengeli bir artma ya da azalma olmadığını saptamışlardır.

Çakmak ve Çil (2014), ilkokul 4. Sınıf Fen ve Teknoloji kitabının ‘Canlılar Dünyasını Gezelim’ ünitesindeki üç metni dokuz farklı okunabilirlik formülü ile incelemişler, kullanılan formüllerden yalnız Ateşman ve Sönmez formülünün ders kitapları için uygun olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Durukan (2014), 7. sınıf Türkçe ders kitabından üç metni Ateşman okunabilirlik formülü ile incelemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin anlama düzeylerinin ve okuma hızlarının metnin okunabilirlik düzeyine göre farklılaştığını tespit etmiştir.

Erol (2015), yabancılar için okutulan dört farklı Türkçe ders kitabını, Ateşman okunabilirlik formülü ile incelemiş, ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik değerlerinin birbirine yakın olmadığını sonucuna ulaşmıştır.

Baş ve İnan Yıldız (2015), Doku Yay. ilkokul 2. sınıf Türkçe kitabındaki metinleri Ateşman okunabilirlik formülü ile incelemişler, bilgilendirici metinlerin okunabilirlik puanlarının öyküleyici metinlere göre daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

Çakıroğlu (2015), ilkokulun tüm kademelerindeki Türkçe ders kitaplarında bulunan metinleri Ateşman okunabilirlik formülüyle değerlendirmiştir. Araştırma sonunda sınıf seviyesi yükseldikçe buna bağlı olarak okunabilirlik değerlerinin de arttığını saptamıştır.

Mirzaoglu ve Akın (2015), özel bir yayınevine ait ortaokul 5.sınıf Türkçe ders kitabındaki toplam 28 metni Ateşman okunabilirlik formülü ile incelemişlerdir. Araştırma sonunda bilgilendirici metinlerin öyküleyici metinlere göre daha zor, okunabilirlik seviyesinin daha düşük olduğunu saptamışlardır.

Kayabaşı, Yılmaz ve Doyumgaç (2016), yazar Mustafa Ruhi Şirin’e ait iki hikâye kitabının okunabilirlik düzeylerini Çetinkaya-Uzun ve Ateşman formülü ile incelemişlerdir. Araştırma sonunda hikâye kitapları her iki formüle göre kolay ve orta denebilecek düzeyde olsa da Çetinkaya formülüne göre okunabilirliğin çok yüksek çıkmadığı tespit edilmiştir.

Bolat (2016), ortaokulun tüm kademelerindeki Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerini incelemiş, cümle uzunluğunun okunabilirliği en çok etkileyen değişken olduğunu belirlemiştir.

Teke (2016), çocuk edebiyatı yazarı Hasan Kallimci'ye ait ortaokul 5. sınıf seviyesindeki on öykü kitabının okunabilirlik düzeyini Ateşman formülü ile incelemiş, tüm kitapların kolay düzeyde olduğunu saptamıştır.

Rada (2016), yazar Kaan Murat Yanık'a ait 'Uçurtma Mevsimi' kitabındaki on öyküyü Ateşman formülü ile incelemiş, öykülerden birinin kolay, birinin zor, kalan sekizinin ise orta güçlükte olduğunu tespit etmiştir.

Özdemir (2016), Ateşman okunabilirlik formülü ile 5. sınıf Türkçe kitabındaki on dört öyküleyici, 12 bilgilendirici metni incelemiştir. Araştırma sonucunda metinlerde kolaydan zora sıralama yapılmadığı, bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeyinin daha zor olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Biçer ve Alan (2017), yabancı öğrencilere Türkçe öğretmek için hazırlanan iki farklı kitaptaki 74 metni Ateşman okunabilirlik formülü ile incelemişlerdir. Buna göre kitaplardan birinin okunabilirlik ortalamasının orta güçlükte, diğerinin zor olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Ulu Kalın ve Aydemir (2017), çalışmasında MEB ve diğer yayınevlerine ait 4. sınıf Sosyal Bilgiler kitaplarından seçilen metinlerin okunabilirlik düzeylerini beş farklı okunabilirlik formülü ve Cloze okunabilirlik testi ile incelemişlerdir. Araştırma sonucunda Türkçe metinler için uygun olmayan formüllerin tutarlı sonuçlar vermediği sadece Ateşman formülüne göre kitapların okunabilirlik düzeyinin orta güçlükte olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Ulu Kalın ve Koçoğlu (2017), çalışmalarında MEB ve diğer yayınevlerine ait 6.sınıf Sosyal Bilgiler kitabından seçilen metinlerin okunabilirlik düzeylerini beş farklı okunabilirlik formülü ve Cloze okunabilirlik testi ile incelemişlerdir. Araştırma sonunda metinlerin Ateşman formülüne göre orta güçlükte çıktığı diğer formüllerin ise tutarlı sonuçlar vermediğini belirlemişlerdir.

Karaca (2018), çalışmasında 7.sınıfta okuyan öğrenci kompozisyonlarının okunabilirliklerini Ateşman ve Çetinkaya-Uzun formüllerini kullanarak tespit etmiş, özü bulma becerisinin okunabilirlik düzeyi üzerindeki etkisini saptamıştır. Araştırma sonunda deney grubu kompozisyonlarının kontrol grubuna göre daha iyi olduğunu belirlemiştir.

Bozlak (2018), Uzun-Çetinkaya'nın formülünü kullanarak iki eğitim-öğretim yılında kullanılan 5.sınıf Türkçe kitabındaki hikâye edici metinleri incelemiştir. 2017-2018 eğitim yılındaki kitapların sınıf seviyesine uygun olmamakla birlikte bir önceki yıla göre daha iyi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Eker, İnce ve Sağlam (2018), ilkokul 4.sınıfta okutulan İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi kitabını üç farklı formül kullanarak incelemişlerdir. Araştırma sonunda kitabın öğrenci seviyesine hitap etmediği sonucuna ulaşmışlardır.

Özbek ve Ergül (2018), 4.sınıf düzeyindeki Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Türkçe kitaplarında seçtikleri metinleri Yılmaz-Bezirci, Uzun-Çetinkaya ve Ateşman formülüne göre incelemişler, sonuçların birbirine benzemediğini ve kitapların sınıf seviyesinin üzerinde olduğunu saptamışlardır.

Polat (2018), 5.sınıf öğrencileri için okutulan Türkçe kitabındaki bilgi verici ve hikâye edici metinleri iki farklı okunabilirlik formülü ile değerlendirmiştir. 5.sınıf metinlerin öğrenci seviyesine uygun olduğu, tekerleme ve şiirlerin ise sayılarla değerlendirilmesinin yanlış olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bora (2019), ortaokulun tüm kademelerindeki Türkçe ders kitaplarını üç farklı okunabilirlik formülü kullanarak incelemiş, genel olarak metinlerin kolay ve orta güçlükte olduğunu, metinlerin zorluk derecesinin sınıf düzeyine göre artmadığını saptamıştır.

Şimşek (2019), Ateşman ve Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formüllerini kullanarak yabancılara Türkçe öğretmek için kullanılan ders kitaplarının okunabilirlik düzeyini belirlemiştir. Metinlerin zorluk derecesi arttıkça okuma güçlüğüne de arttığını görmüştür.

Ziya (2019), yazar Behiç Ak'ın çocuk romanlarını Ateşman okunabilirlik formülü ve söz varlığı açısından incelemiş, okunabilirlik olarak orta güçlükte, söz varlığı yönünden zengin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çinpolat (2019), tez çalışmasında yazar Miyase Sertbarut'un on kitabını çıkartmalı, okunabilirlik uygulaması, Ateşman ve Çetinkaya-Uzun formülleriyle incelemiştir. Araştırma sonunda kitapların çıkartmalı okunabilirlik uygulamasına göre zor, Ateşman formülüne göre orta, Çetinkaya-Uzun formülüne göre eğitsel düzeyde olduğunu saptamıştır.

Baki (2019), Uzun-Çetinkaya ve Ateşman formüllerini kullanarak 8.sınıf öğrencileri için okutulan Türkçe kitabındaki metinleri incelemiştir. Metinlerin okunabilirlik düzeyinin öğrencilere uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Doğan ve Ertugay (2019), Genel Muhasebe dersine ait metinlerin okunabilirlik düzeyini Ateşman formülünü kullanarak hesaplamışlardır. Sonuçta metinlerin üniversite düzeyindeki öğrenciler için uygun olduğunu saptamışlardır.

Gül (2019), çalışmasında 10.sınıf Biyoloji kitabını Ateşman okunabilirlik formülü ile analiz etmiştir. İncelenen üç ünitenin okunabilirlik olarak zor düzeyde olduğunu saptamıştır.

Kahveci (2020), MEB Yay. Ortaokul Fen Bilgisi ders kitaplarını Sönmez Modeli'ne göre incelemiş, tüm kitapların açık ve anlaşılır olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özcan (2020), TÜBİTAK tarafından yayımlanan 39 çocuk kitabını Ateşman okunabilirlik formülü kullanarak incelemiş, kitapların 28'inin kolay, 11'inin orta düzeyde olduğunu saptamıştır.

Özçetin ve Karakuş (2020), MEB'in hazırladığı 5.sınıf Türkçe kitabındaki 26 metni üç okunabilirlik formülü ile değerlendirmişlerdir. Araştırma sonunda metinlerin okunabilirlik düzeyinin öğrenci seviyesinin üzerinde olduğunu belirtmişlerdir.

Benzer (2020), ortaokul Türkçe kitaplarındaki toplam 18 metni on değişik okunabilirlik formülü ile analiz etmiştir. Kullanılan formüllere ait sonuçlar birbiriyle benzeşmediğinden kendini yenileyen bir formül oluşturulması gerektiğini belirtmiştir.

Yılar (2020), ortaöğretim 9.sınıf Coğrafya kitabından belirlenen metinlerin okunabilirliklerini SMOG ve Ateşman formülünü kullanarak ölçmüştür. Araştırma sonunda bulguların tutarlı olmadığını, SMOG okunabilirlik formülüne göre ders kitabının okuma yaşından yüksek olduğu Ateşman'a göre ise kolay olduğunu belirtmiştir.

Tekşan ve Çinpolat (2020), Miyase Sertbarut' un on kitabını Uzun-Çetinkaya, Ateşman formülleri ve çıkartmalı okunabilirlik uygulamasına göre değerlendirmişlerdir. İncelenen kitapların formüller açısından ortaokul seviyesinde olup orta güçlükte ve eğitsel okuma düzeyinde, çıkartmalı okunabilirlik uygulamasına göre ise zor düzeyde olduğunu saptamışlardır.

Mutlu (2020), yabancılara Türkçe öğretmek için hazırlanan iki farklı setin kitaplarını Ateşman okunabilirlik formülüne göre analiz etmiştir. Her iki setin metinlerinin kolaydan zora doğru düzenli bir geçiş yaptığını saptamıştır.

Arslan (2020), Kurumlar Vergisi Kanunu'nu Ateşman okunabilirlik ölçütü ile analiz etmiştir. Kanunun okunabilirlik düzeyi çok düşük çıkmış fakat toplum açısından bu oranın yüksek olması gerektiğini belirtmiştir.

Gül, Özay Köse ve Diken (2020), MEB'in 9. sınıflara ait Biyoloji kitabından belirlenen üç ünitedeki metinleri Ateşman okunabilirlik formülüne göre analiz etmişler, 1. ünitenin zor, 2. ve 3. ünitenin orta güçlükte olduğunu tespit etmişlerdir.

Şakiroğlu (2020), ortaokul Türkçe ders kitabındaki öyküleri Ateşman formülü ile analiz etmiştir. Araştırma sonunda Türkçe kitaplarında zor ve çok zor düzeyde öyküler olmadığını saptamıştır.

Çifci, Kozanhan ve Solak (2020), madde bağımlılığı konusunda bilgi veren internet sitelerindeki Türkçe metinlerin okunabilirliklerini incelemişlerdir. Sonuçta metinlerin okunabilirlik düzeyinin çok düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

Güder ve Bilgen (2021), yazar Ayşenur Çamaltı'nın 'Matematik Korsanları' isimli beş kitabını iki okunabilirlik formülü ile değerlendirmişlerdir. Kitaplar Ateşman'a göre kolay ve orta güçlükte, Bezirci-Yılmaz'a göre kolay çıkmıştır.

Kemiksiz (2021), ortaöğretimin tüm kademelerindeki MEB Yay. Türk Dili ve Edebiyatı kitaplarını Uzun-Çetinkaya ve Ateşman formülüne göre değerlendirmiş, ortaokul Türkçe kitabındaki metinlerle Türk Dili ve Edebiyatı metnlerinin okunabilirlik olarak birbirine benzediğini belirtmiştir.

Bayır ve Livdumlu Kahveci (2021), ortaokulun tüm sınıflarına ait Fen Bilimleri kitabındaki metinleri Sönmez Modeli kullanarak incelemiş, kitapların anlaşılabilirlik düzeyinin sınıf seviyesine göre iyi sayılabilecek düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Bora ve Arslan (2021), ortaokul Türkçe kitaplarındaki 100 metni üç farklı okunabilirlik formülü ile incelemiş, okunabilirlik düzeyinin sınıf seviyesine paralel olmadığını belirtmişlerdir.

Şimşek ve Çinpolat (2021), Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki 93 metni Ateşman ve Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülleri ile analiz etmişlerdir. Araştırma sonunda metinler orta güçlükte ve eğitsel okuma düzeyinde çıkmıştır.

Aydın (2021), yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan 14 kitabı iki farklı okunabilirlik formülü ile değerlendirmiştir. Ateşman'a göre kitapların okunabilirlik düzeyi dil seviyesine göre uygun, Çetinkaya-Uzun'a göre A1 dil seviyesine uygun, A2 dil seviyesinin üzerindedir.

Erişik (2021), yabancılar için Türkçe okuma kitaplarında üç okuma kitabını Ateşman ve Çetinkaya-Uzun formülleri ile incelemiştir. Kitaplar Ateşman formülüne göre kolay, Çetinkaya-Uzun formülüne göre bağımsız okuma düzeyindedir.

Solak vd., (2021), sigarayı bırakmak için yazılan internet metnlerinin okunabilirlik düzeylerini araştırmıştır. Metinlerin halkımızın eğitim seviyesinin çok üstünde olduğunu belirtmişlerdir.

Semiz (2022), Gülten Dayıoğlu'nun 9-12 yaş aralığındaki 14 romanını incelemiştir. Romanların genel olarak yaş aralığının okunabilirlik tanımlamasına uygun olduğunu saptamıştır.

Bağcı Dağdeviren ve Küçüktepe (2022), ilkokul Türkçe kitaplarındaki 19 metni üç farklı formül ile incelemiş, ait olduğu sınıf düzeyinde okunabilirlik değerine sahip tek metnin 4.sınıftaki 'Kaşağı' metni olduğunu belirtmiştir.

Acar ve Karakuş (2022), ilkokul ve ortaokul Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarındaki 185 metnin okunabilirlik düzeyini incelemiştir. Hikâye edici metinlerin bilgilendirici metinlere göre kolay olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Ateşman ve Çetinkaya-Uzun'a göre 7.sınıf kitabı 6.sınıftan daha kolaydır. Bezirci-Yılmaz'a göre okunabilirlik düzeyleri sınıf seviyesine paralel değildir.

Divrik ve Ceran (2022), Mustafa Orakçı'nın 'Ünlülerle Birgün' serisindeki 10 kitabını Ateşman formülü ile analiz etmişlerdir. Öykülerin tamamı kolay düzeyde çıkmıştır.

Ay ve Duranoğlu (2022), çalışmalarında 75 göz damlası prospektüslerini Ateşman ve Bezirci-Yılmaz okunabilirlik formülleri ile değerlendirmişlerdir. Prospektüslerin üniversite düzeyinde yazıldığını saptamışlar, ülkemizin eğitim ortalamasına göre düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Çıplak ve Balcı (2022), ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki 151 metni analiz etmişlerdir. Metinler Ateşman formülüne göre kolay ve orta güçlükte, Çetinkaya-Uzun formülüne göre ise eğitsel okuma düzeyindedir.

Gökgül ve Bayram (2022), 2021-2022 eğitim-öğretim yılında kullanılan ortaokul Türkçe ders kitaplarını analiz etmişlerdir. Ateşman formülüne göre 5. ve 7. sınıf kitapları kolay ve orta güçlükte, 6. sınıf kitapları çok kolay, kolay ve orta güçlükte, 8. sınıf kitaplarının ise kolay olduğunu saptamışlardır.

Çarkıt ve Bahadır (2022), Türkçe kitabında bulunan 'Millî Mücadele ve Atatürk' temasındaki metinleri Ateşman, Çetinkaya-Uzun, Bezirci-Yılmaz formülüyle incelemişlerdir. Metinlerin öğrenci seviyesine uygun olmadığını saptamışlardır.

Aygün ve Hacıoğlu (2022), yaptıkları çalışmada 6. Sınıf üç farklı Fen Bilimleri, 10. sınıf iki farklı Fizik kitabındaki 46 metni üç farklı okunabilirlik formülü ile analiz etmişlerdir. Metinlerin sınıf seviyesinin üstünde olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

1.4. Problem Cümlesi

Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi nedir?

1.5. Alt Problemler

1. 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitabındaki metinlerin ortalama kelime ve ortalama cümle uzunluğu nedir?
2. 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeyi nedir?
3. 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitabındaki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyi nedir?
4. 9.sınıf MEB Yay. ders kitabındaki metinlerle Öğün Yay. ders kitabındaki metinler arasında okunabilirlik açısından anlamlı bir fark var mıdır?
5. 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitabındaki metinlerin ortalama kelime ve ortalama cümle uzunluğu nedir?
6. 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeyi nedir?
7. 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitabındaki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyi nedir?
8. 10.sınıf MEB Yay. ders kitabındaki metinlerle Bir-Yay Yay. ders kitabındaki metinler arasında okunabilirlik açısından anlamlı bir fark var mıdır?
9. 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezen Yay. ders kitabındaki metinlerin ortalama kelime ve ortalama cümle uzunluğu nedir?
10. 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezen Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeyi nedir?
11. 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezen Yay. ders kitabındaki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyi nedir?
12. 11.sınıf MEB Yay. ders kitabındaki metinlerle Gezen Yay. ders kitabındaki metinler arasında okunabilirlik açısından anlamlı bir fark var mıdır?
13. 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki metinlerin ortalama kelime ve ortalama cümle uzunluğu nedir?

14. 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeyi nedir?

15. 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyi nedir?

16. 12.sınıf MEB Yay. ders kitabındaki metinlerle Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki metinler arasında okunabilirlik açısından anlamlı bir fark var mıdır?

17. 9,10,11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi sınıf seviyesine göre doğru orantılı mıdır?

1.6. Sınırlılıklar

1. 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı ile

2. 2018-2019 eğitim ve öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde uygulanmasına geçilen Türk Dili ve Edebiyatı Programı'na uygun olarak hazırlanmış, Talim ve Terbiye Kurulu tarafından ders kitabı olarak kabul edilmiş 9,10,11,12.sınıf MEB Yay. ile Talim ve Terbiye Kurulu tarafından 2019-2020 öğretim yılından itibaren 5(beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiş ve 2021-2022 eğitim öğretim yılında ders kitabı olarak okutulan Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı kitapları ile

3. Metinlerin ilk dört yüz kelimesi ile

4. Tiyatro ve şiir üniteleri, masal/ fabl, hikâye, destan/efsane ünitelerindeki manzum eserler ve yüz kelimenin altındaki metinlerin dışında kalan 9.sınıf MEB Yay. 22, Öğün Yay. 22, 10.sınıf MEB Yay. 22, Bir-Yay Yay. 22, 11.sınıf MEB Yay. 25, Gezegen Yay. 25, 12.sınıf MEB Yay. 22, Anka Kuşu Yay. 22, toplamda 182 metin ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı, yöntemi ve toplanan verilerin analizinde kullanılan teknikler açıklanmıştır.

2.1.Araştırmanın Modeli

Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma tarama modelindedir.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini MEB TTKB tarafından ders kitabı olarak kabul edilen ve 2021-2022 eğitim öğretim yılında ders kitabı olarak okutulan MEB Yay. 9,10,11,12. ve Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki metinler oluşturmaktadır. Araştırmada TDE 9.sınıf MEB Yay. 22, Öğün Yay. 22, 10.sınıf MEB Yay. 22, Bir-Yay Yay. 22, 11.sınıf MEB Yay. 25, Gezegen Yay. 25, 12.sınıf MEB Yay. 22, Anka Kuşu Yay. 22, toplamda 182 metin örnekleme dâhil edilmiştir. Tiyatro ve şiir üniteleri, masal/fabl, hikâye, destan/efsane ünitelerindeki manzum eserler ve yüz kelimenin altındaki metinlerle çalışılmamıştır.

2.3.Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış, Ateşman (1997) tarafından geliştirilen okunabilirlik formülü uygulanarak gerekli veriler elde edilmiştir. Araştırma için ilk olarak örneklem kapsamındaki metinlerin hece, kelime ve cümle sayıları tespit edilmiştir. Okunabilirliğin belirlenmesi için metinlerin ilk dört yüz kelimesi ve bu dört yüz kelime dilimindeki hece ve cümle sayılarına bakılmıştır. Dört yüz kelimenin sonunda cümlenin bitmediği durumlarda kalan kelimeler toplam kelime sayısına dâhil edilmiştir. İki boşluk arasındaki her öge (otografik bakış açısı) kelime olarak nitelendirilmiş, dilbilimsel olarak nokta (.), iki nokta (:), üç nokta (...), soru işareti(?) ve ünlem işareti(!) ile biten sözcük toplulukları ise cümle kabul edilmiştir.

2.4.Verilerin Analizi

Verilerin analizi iki aşamada gerçekleşmiştir:

1.Ders kitaplarındaki okunabilirliği tespit edilecek her metin için; toplam hece sayısının toplam kelime sayısına bölünmesiyle ortalama kelime uzunluğu (X1), toplam kelime sayısının toplam cümle sayısına bölünmesiyle ortalama cümle uzunluğu (X2) bulunmuştur.

X1: Hece olarak ortalama kelime uzunluğu

X1: Toplam Hece Sayısı / Toplam Kelime Sayısı

X2:Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu

X2: Toplam Kelime Sayısı / Toplam Cümle Sayısı

2.Bulunan X1 ve X2 değerleri okunabilirlik formülünde yerlerine koyularak metinlerin okunabilirlik puanları tespit edilmiştir.

Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülü

$$\text{Okunabilirlik Puanı} = 198,825 - 40,175X1 - 2,610X2$$

Tablo 4. Ateşman’a Göre Okunabilirlik Aralıkları

Okunabilirlik Derecesi	Okunabilirlik Puanı
Çok kolay	90-100
Kolay	70-89
Orta Güçlükte	50-69
Zor	30-49
Çok zor	1-29

3.BULGULAR VE YORUMLAR

Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırmada doküman incelemesi sonucu önce her sınıf kendi içinde değerlendirilip sonrasında tüm sınıf düzeylerine ait MEB Yay. ve Özel Yay. ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerine ilişkin elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiş, bulgular otuz dokuz başlık halinde sunulmuştur.

3.1. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Tablo 5. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Ünite	Metin No	Metnin Adı	OKU	OCU	OP	OD
GİRİŞ	1	Edebiyat	2,94	12,3	48,61	Zor
	2	Edebiyatın Bilimle İlişkisi	2,98	12,21	47,24	Zor
	3	Edebiyatın Güzel Sanatlarla İlişkisi	2,78	19,27	36,85	Zor
	4	Metinlerin Sınıflandırılması	2,79	14,05	50,07	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				45,69	Zor
HİKÂYE	1	Zincir	2,6	13,4	59,4	Orta Güçlükte
	2	Teğmen Lare'nin Evlenmesi	2,5	11,11	69,4	Orta Güçlükte
	3	Son Kuşlar	2,55	10	70,28	Kolay
	4	Memurun Ölümü	2,75	6,55	71,25	Kolay
	ORTALAMA				67,58	Orta Güçlükte
MASAL/ FABL	1	Tasa Kuşu	2,3	13,03	72,42	Kolay
	2	Şehzade İle Gulyabani	2,54	9,82	71,15	Kolay
	ORTALAMA				71,78	Kolay
ROMAN	1	Yaprak Dökümü	2,65	13,03	58,36	Orta Güçlükte
	2	Küçük Ağa	2,41	7,05	83,6	Kolay
	3	Suç ve Ceza	2,61	5,75	78,97	Kolay
	ORTALAMA				73,64	Kolay
BİYOGRAFİ/ OTOBİYOGRAFİ	1	Cahit Sıtkı Tarancı	2,86	11,85	53	Orta Güçlükte
	2	Cenevre	2,63	10,58	65,55	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				59,27	Orta Güçlükte
MEKTUP/ E-POSTA	1	Kardeş Mektupları	2,84	6	69,07	Orta Güçlükte
	2	Güzel Yazılar Mektuplar	2,77	19,25	37,3	Zor
	3	Ahmet Cevdet Paşa'nın Aile Mektupları	2,53	8,03	76,23	Kolay
	4	Dünya Yazınından Seçilmiş Mektuplar	2,6	17,09	50	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				58,15	Orta Güçlükte
GÜNLÜK/B LOG	1	Günce	2,61	6,55	76,88	Kolay
	2	Gündökümü	2,61	6,71	76,46	Kolay
	3	Çay/Kahve	2,65	8,5	70,18	Kolay
	ORTALAMA				74,5	Kolay
GENEL ORTALAMA					64,37	Orta Güçlükte

Tablo 5’te görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında 7 ünite toplam 22 metin okunabilirlik değerleri açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda metinlerin *ortalama kelime uzunluğu* 2,3 ile 2,98; *ortalama cümle uzunluğu* ise 5,75 ile 19,27 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada 3 kattan fazla farkın olduğu görülmektedir. En kısa kelimeler 2,3 ile masal/fabl ünitelerindeki *Tasa Kuşu* metninde yer alırken en uzun kelimeler ise 2,98 ile giriş ünitelerindeki *Edebiyatın Bilimle İlişkisi* metninde bulunmaktadır. Bunun yanında en kısa cümleler 5,75 ile roman ünitelerindeki *Suç ve Ceza* metninde olup en uzun cümleler ise 19,27 ile giriş ünitelerindeki *Edebiyatın Güzel Sanatlarla İlişkisi* metninde yer almaktadır. Ortalama cümle uzunlukları birbirine çok yakın olmasına rağmen en kısa kelime ortalamasına sahip *Tasa Kuşu* metni kolay, en uzun kelime ortalamasına sahip *Edebiyatın Bilimle İlişkisi* metni zor bir metindir. Bu da metinlerde ortalama cümle uzunlukları birbirine yakın ise ortalama kelime uzunluğunun düşük olması metnin okunabilirlik düzeyini artırdığını göstermektedir. Bunun yanında cümle ortalaması en düşük *Suç ve Ceza* metni aynı zamanda ünitenin en kolay metinlerinden biridir.

Tüm üniteler içinde en kolay metin roman ünitelerindeki *Küçük Ağa*, en zor metin ise aynı zamanda bütün üniteler içinde en uzun cümle ortalamasına sahip giriş ünitelerindeki *Edebiyatın Güzel Sanatlarla İlişkisi* metnidir.

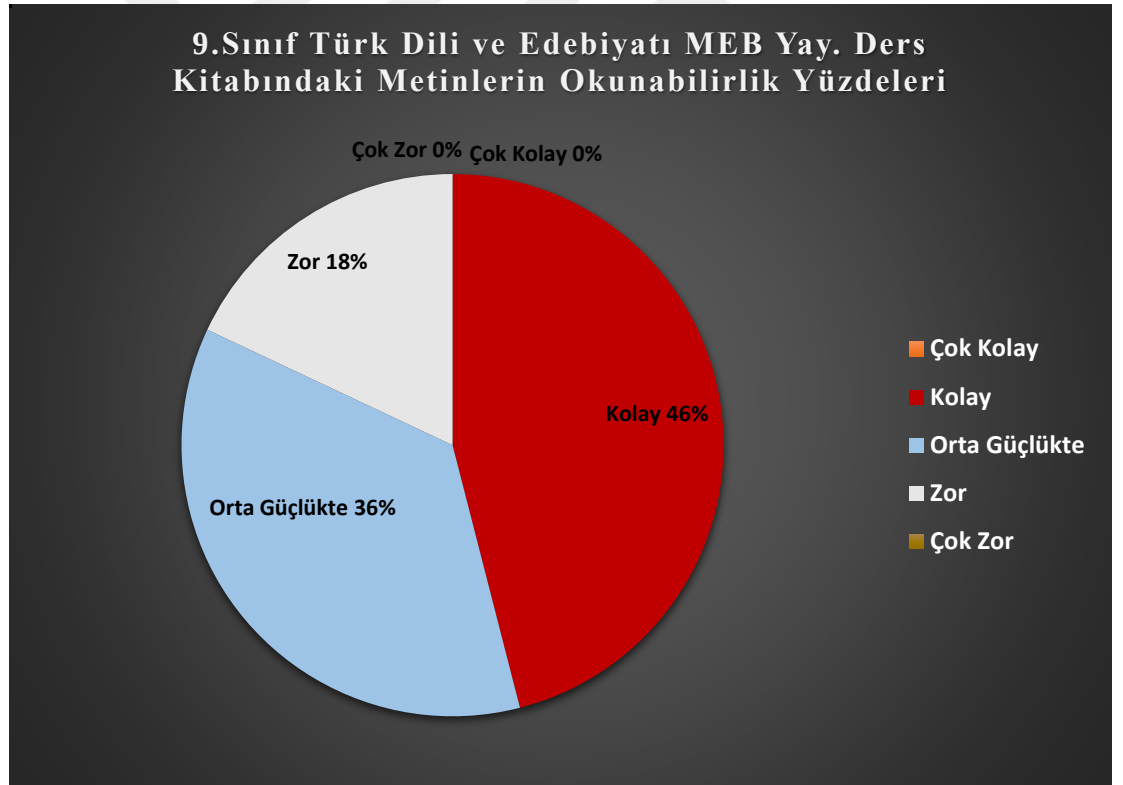
9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında yer alan 7 ünitenin ortalamalarına baktığımızda; 3 ünite kolay,3 ünite orta güçlükte,1 ünite ise zor ortalama değere sahiptir. Ünitelerdeki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 64,37 ortalama değer ile ‘‘orta güçlükte’’ olduğu belirlenmiştir.

9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki *şiiir* ve *tiyatro* dışında kalan üniteler; *giriş*, *hikâye*, *masal/fabl*, *roman*, *biyografi/otobiyografi*, *mektup/e-posta*, *günlük/blog* şeklinde sıralanmıştır.

3.2. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 6. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Düzeyi	f
Çok Kolay	-
Kolay	10
Orta Güçlükte	8
Zor	4
Çok Zor	-
TOPLAM	22

Şekil 1. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 6 ve Şekil 1’de görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında çok kolay ve çok zor düzeyde metin yer almamaktadır. 22 metinden 10’u kolay, 8’i orta güçlükte, 4’ü ise zordur. Yüzde olarak baktığımızda metinlerin %46’sı kolay, %36’sı orta güçlükte ve %18’i zordur. Bu sonuçlara göre tüm ünitelerin genel ortalama düzeyi orta güçlükte çıksa da bu sınıfta okutulan metinlerin okunabilirlik düzeyinin büyük oranda ‘kolay’ olduğu söylenebilir.

Bulgular üniteler için ayrı ayrı incelendiğinde ise; ilk olarak ‘Giriş’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 45,69 ortalama değer ile ‘zor’ olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,78 ile 2,98; ortalama cümle uzunluğu ise 12,21 ile 19,27 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle uzunlukları arasında büyük bir fark bulunmamaktadır. *Edebiyatın Güzel Sanatlarla İlişkisi* metni ünitenin en kısa kelime en uzun cümle ortalamasına; buna karşılık *Edebiyatın Bilimle İlişkisi* metni ise en uzun kelime en kısa cümle ortalamasına sahip metinlerdir. Fakat *Edebiyatın Güzel Sanatlarla İlişkisi* metni en kısa kelime uzunluğuna sahip olsa da cümle ortalaması en uzun metin olduğu için *Edebiyatın Bilimle İlişkisi* metnine göre okunabilirlik düzeyi daha zor bir metin olduğu gözlenmiştir. Bu da cümle uzunluğunun kelime uzunluğuna göre ortalamayı daha fazla etkilediğini göstermektedir. Giriş ünitesinde çok kolay, kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 3’ü zor, 1’i orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %75’i zor, %25’i ise orta güçlükte.

‘Hikâye’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 67,58 ortalama değer ile ‘orta güçlükte’ olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,5 ile 2,75; ortalama cümle uzunluğu ise 6,55 ile 13,4 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada 2 kattan fazla farkın olduğu görülmektedir. *Memurun Ölümü* metni ünitenin en yüksek kelime ortalamasına sahiptir. Fakat cümle ortalaması çok düşük olduğu için kolay bir metindir. Buna karşılık *Zincir ve Teğmen Lare’nin Evlenmesi* metninin kelime ortalamaları düşük olmasına rağmen ortalama cümle uzunlukları yüksek olduğu için her iki metnin de orta güçlükte olduğu gözlenmiştir. Bu da giriş ünitesinde olduğu gibi kelimeler kısa olsa da uzun cümlelerin metindeki cümle sayısını azaltacağından okunabilirlik düzeyini düşüreceğini göstermiştir. Hikâye ünitesinde çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4

metinden 2'si kolay, 2'si orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si kolay, %50'si orta güçlüktedir.

“Masal/Fabl” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 71,78 ortalama değer ile “kolay” olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,3 ile 2,54; ortalama cümle uzunluğu ise 9,82 ile 13,03 arasında değişmektedir. Metinlerin cümle ortalamaları yüksek ve birbirine yakındır. Her iki metin de kolay olmasına rağmen *Tasa Kuşu* metni tüm üniteler içinde en kısa kelime ortalamasına sahip olduğu için okunabilirliği daha yüksek bir metindir. Ünite de çok kolay, orta güçlükte, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. Her iki metin de kolay düzeydedir. Yüzde olarak ise metinlerin %100'ü kolaydır.

“Roman” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 73,64 ortalama değer ile “kolay” olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,41 ile 2,65; ortalama cümle uzunluğu ise 5,75 ile 13,03 arasında değişmektedir. Ortalama cümle sayıları birbirine yakın olan *Küçük Ağa* ve *Suç ve Ceza* metinlerinden *Küçük Ağa* metninin kelime ortalaması düşük olduğu için okunabilirlik açısından daha kolay bir metindir. *Yaprak Dökümü* metninin cümle ortalaması bu iki metinden yaklaşık 2 kat daha fazladır. Bu yüzden orta güçlükte okunabilirlik düzeyine sahiptir. Ünite de çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2'si kolay, 1'i orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %67'si kolay, %33'ü orta güçlüktedir.

“Biyografi/Otobiyografi” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 59,27 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,63 ile 2,86; ortalama cümle uzunluğu ise 10,58 ile 11,85 arasında değişmektedir. Ortalama kelime ve cümle uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. *Cenevre* metninin ortalama kelime ve cümle uzunluğu *Cahit Sıtkı Tarancı* metnine göre daha düşük olduğu için okunabilirlik düzeyi daha yüksek olarak belirlenmiştir. Ünite de çok kolay, kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. Her iki metin de orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %100'ü orta güçlüktedir.

“Mektup/E-Posta” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 58,15 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,53 ile 2,84; ortalama cümle uzunluğu ise 6 ile 19,25

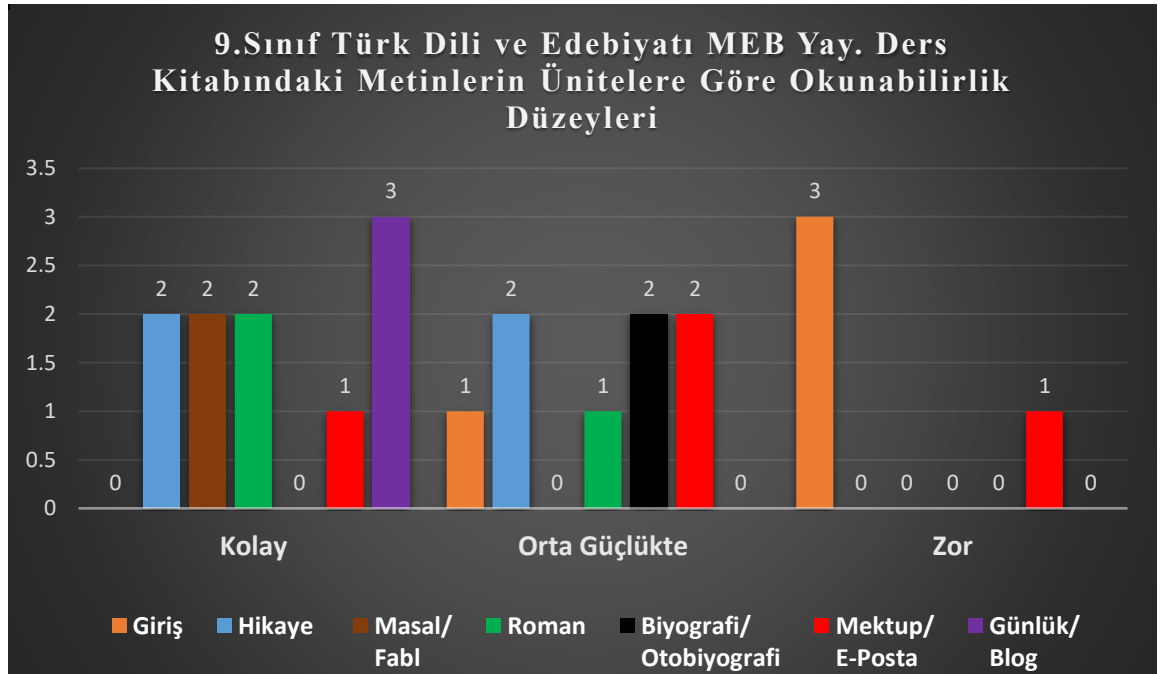
arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak ortalama cümle uzunluğu en düşük metin ile en yüksek metin arasındaki fark 3 kattan daha fazladır. *Kardeş Mektupları* metninin okunabilirlik düzeyi orta güçlükte olsa da kolay düzeye yakın bir metindir. Kelime uzunluğu yüksek fakat ünitenin en düşük cümle ortalamasına sahiptir. Kelime ve cümle ortalaması düşük olan *Ahmet Cevdet Paşa'nın Aile Mektupları* metni okunabilirliği en kolay metindir. *Güzel Yazılar Mektuplar* ve *Dünya Yazınından Seçilmiş Mektuplar* metnlerinin cümle ortalamaları diğer iki metinden birine göre 2 diğerine göre yaklaşık 3 kat daha fazladır. Bu yüzden okunabilirlik ortalamaları çok düşüktür. *Güzel Yazılar Mektuplar* metninin cümle ortalaması tüm üniteler içinde en yüksek 2. sıraya sahip olduğu için zor metinlerden biri olarak belirlenmiştir. Üniteye çok kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2'si orta güçlükte, 1'i kolay, 1'i ise zor düzeydedir. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si orta güçlükte, %25'i kolay, %25'i ise zor düzeydedir.

“Günlük/Blog” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 74,5 ortalama değer ile “kolay” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,61 ile 2,65; ortalama cümle uzunluğu ise 6,55 ile 8,5 arasında değişmektedir. *Günce* ve *Gündökümü* metninin ortalama kelime uzunlukları aynıdır. Fakat *Günce* metninin cümle ortalaması daha düşük olduğu için okunabilirliği daha kolay bir metindir. *Çay/Kahve* metninin ise hem kelime hem de cümle ortalaması diğer iki metne göre daha yüksektir. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha düşük tespit edilmiştir. Üniteye çok kolay, orta güçlükte, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metnin tamamı kolay düzeydedir. Yüzde olarak ise metinlerin %100'ü kolaydır.

3.3. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 7. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f						
	Giriş	Hikâye	Masal/ Fabl	Roman	Biyografi/ Otobiyografi	Mektup/ E-Posta	Günlük/ Blog
Çok Kolay	-	-	-	-	-	-	-
Kolay	-	2	2	2	-	1	3
Orta Güçlükte	1	2	-	1	2	2	-
Zor	3	-	-	-	-	1	-
Çok Zor	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	4	4	2	3	2	4	3

Şekil 2. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 7 ve Şekil 2’de görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeylerine bakıldığında ünitelerde çok kolay ve çok zor düzeyde metin bulunmamaktadır.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinler üniteadaki sırasına göre incelendiğinde; hikâye, masal/ fabl ve roman ünitelerinde 2, mektup/ e-posta ünitesinde 1, günlük/ blog ünitesinde 3 metin yer almakta diğer ünitelerde ise kolay metinler bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde olan metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinler üniteadaki sırasına göre incelendiğinde; giriş ünitesinde 1, hikâye ünitesinde 2, roman ünitesinde 1, biyografi/ otobiyografi ve mektup/ e-posta ünitelerinde ikişer metin yer almakta masal/ fabl ve günlük/ blog ünitelerinde ise orta güçlükte metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde metinler gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler yalnız giriş ünitesinde ve mektup/ e-posta ünitesinde 1 tane bulunmaktadır. Zor düzeyde metinleri de ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; diğer düzeylerde olduğu gibi doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

3.4. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Tablo 8. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Sıra No	f	
	MEB Yay.	Okunabilirlik Ortalaması
1	Giriş	Günlük/Blog
2	Hikâye	Roman
3	Masal/Fabl	Masal/Fabl
4	Roman	Hikâye
5	Biyografi/Otobiyografi	Biyografi/Otobiyografi
6	Mektup/E-Posta	Mektup/E-Posta
7	Günlük/Blog	Giriş

Tablo-8’de görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki üniteleri okunabilirlik ortalaması yönünden kolaydan zora doğru sıraladığımızda ünite sıralaması; günlük/ blog, roman, masal/ fabl, hikâye, biyografi/ otobiyografi, mektup/ e-posta ve giriş şeklinde tespit edilmiştir. Ancak 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki sıralama; giriş, hikâye, masal/ fabl, roman, biyografi/ otobiyografi, mektup/ e-posta, günlük/ blog şeklindedir.

Bu tabloya göre 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki ünitelerin okunabilirlik ortalaması yönünden masal/ fabl, biyografi/ otobiyografi ve mektup/ e-posta ünitesi dışında kolaydan zora doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

3.5. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Tablo 9. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Ünite	Metin No	Metnin Adı	OKU	OCU	OP	OD
GİRİŞ	1	Edebiyat	2,89	13,93	46,37	Zor
	2	Edebiyat ve Bilim	2,97	13,53	44,2	Zor
	3	Edebiyatın Güzel Sanatlar Arasındaki Yeri	2,85	12,62	51,4	Orta Güçlükte
	4	Metinlerin Sınıflandırılması	2,8	13,42	51,31	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				48,32	Zor
HİKÂYE	1	Garaz	2,79	10,58	59,13	Orta Güçlükte
	2	Sicim	2,75	16,23	45,98	Zor
	3	Hişt, Hişt!..	2,41	5,5	87,65	Kolay
	4	Beyaz Alın	2,67	13,18	57,17	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				62,48	Orta Güçlükte
MASAL/ FABL	1	Hüsni Yusuf Şehzade	2,29	7,71	86,7	Kolay
	2	Şehzade İle Gulyabani	2,52	10,6	70	Kolay
	ORTALAMA				78,35	Kolay
ROMAN	1	Küçük Ağa	2,64	9,22	68,7	Orta Güçlükte
	2	Kuyucaklı Yusuf	2,73	16,91	45,02	Zor
	3	Don Kişot	2,55	8,91	73,13	Kolay
	ORTALAMA				62,28	Orta Güçlükte
BİYOGRAFİ/ OTOBİYOGRAFİ	1	Orhan Veli	2,74	8,16	67,46	Orta Güçlükte
	2	Çocukluk	2,66	10,8	63,78	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				65,62	Orta Güçlükte
MEKTUP/ E-POSTA	1	Pınar Kür'den Attilâ İlhan'a ...	2,71	10,64	62,18	Orta Güçlükte
	2	Tanpınar'ın Mektupları	2,52	7,09	79,08	Kolay
	3	Feride Hanım'a	2,6	8,27	72,79	Kolay
	4	Babaya Mektup	2,55	25,68	29,36	Çok Zor
	ORTALAMA				60,85	Orta Güçlükte
GÜNLÜK/BLOG	1	Günce	2,56	7,71	75,86	Kolay
	2	Ahmet Haşim	2,41	8,6	79,56	Kolay
	3	Ali, Babası ve Kırk Haramiler	2,57	13,27	60,95	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				72,12	Kolay
GENEL ORTALAMA					64,28	Orta Güçlükte

Tablo 9’da görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. ders kitabında 7 ünite toplam 22 metin okunabilirlik değerleri açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda metinlerin *ortalama kelime uzunluğu* 2,29 ile 2,97; *ortalama cümle uzunluğu* ise 5,5 ile 25,68 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise yaklaşık 5 kat farkın olduğu gözlenmektedir. En kısa kelimeler 2,29 ile masal/ fabl ünitesindeki *Hüsnü Yusuf Şehzade* metninde yer alırken en uzun kelimeler giriş ünitesindeki *Edebiyat ve Bilim* metninde bulunmaktadır. Bunun yanında en kısa cümleler hikâye ünitesindeki *Hişt, Hişt!..* metninde olup en uzun cümleler ise mektup/ e-posta ünitesindeki *Babaya Mektup* metninde yer almaktadır. En uzun kelime ortalamasına sahip *Edebiyat ve Bilim* metninin cümle ortalaması da yüksek olduğu için ünitedeki zor metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde okunabilirliği en zor metin mektup/ e-posta ünitesindeki *Babaya Mektup* metnidir. Bu metnin kelime ortalaması *Edebiyat ve Bilim* metnine göre düşük olsa da cümle uzunluğu yaklaşık 2 kat daha fazladır. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi de daha düşüktür. Yine ünitelerde en kısa kelimelere sahip masal/ fabl ünitesindeki *Hüsnü Yusuf Şehzade* metni kolay bir metindir. Ancak tüm üniteler içinde en kolay metin hikâye ünitesindeki *Hişt, Hişt!..* metnidir. Bu metnin kelime ortalaması *Hüsnü Yusuf Şehzade* metnine göre yüksektir. Fakat cümle ortalaması olarak tüm ünitelerin en düşük metnidir. Bu da metinlerde kelime ortalaması yüksek olsa da cümle ortalaması düşük ise okunabilirlik düzeyinin arttığını işaret etmektedir.

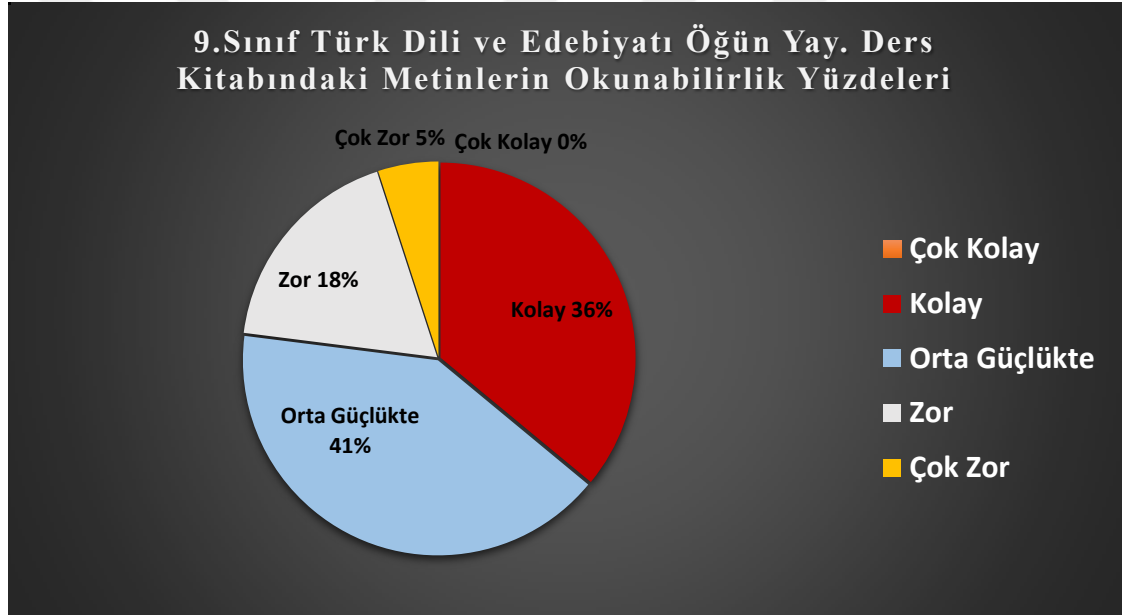
9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. ders kitabında yer alan 7 ünitenin ortalamalarına baktığımızda; 2 ünite kolay, 4 ünite orta güçlükte, 1 ünite zor ortalama değere sahiptir. Ünitelerdeki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 64,28 ortalama değer ile ‘‘orta güçlükte’’ olduğu belirlenmiştir.

9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. ders kitabındaki *şiiir* ve *tiyatro* dışında kalan üniteler; *giriş*, *hikâye*, *masal/ fabl*, *roman*, *biyografi/ otobiyografi*, *mektup/ e-posta*, *günlük/ blog* şeklinde sıralanmıştır.

3.6. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 10. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Düzeyi	f
Çok Kolay	-
Kolay	8
Orta Güçlükte	9
Zor	4
Çok Zor	1
TOPLAM	22

Şekil 3. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 10 ve Şekil 3'te görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. ders kitabında çok kolay düzeyde metin yer almamaktadır. 22 metinden 8'i kolay, 9'u orta güçlükte, 4'ü zor ve 1'i ise çok zordur. Yüzde olarak baktığımızda metinlerin %41'i orta güçlükte, %36'sı kolay, %18'i zor ve %5'i çok zordur. Bu sonuçlara göre bu sınıfta okutulan metinlerin okunabilirlik düzeyinin büyük oranda "orta güçlükte" olduğu söylenebilir.

Bulgular üniteler için ayrı incelendiğinde ise; ilk olarak “Giriş” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 48,32 ortalama değer ile “zor” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,8 ile 2,97; ortalama cümle uzunluğu ise 12,62 ile 13,93 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark bulunmamaktadır. *Edebiyatın Güzel Sanatlar Arasındaki Yeri* ve *Metinlerin Sınıflandırılması* metinleri orta güçlükte metinlerdir. Ancak *Edebiyatın Güzel Sanatlar Arasındaki Yeri* metninin kelime uzunluğu yüksek olsa da cümle ortalaması daha düşük olduğu için *Metinlerin Sınıflandırılması* metnine göre okunabilirliği daha yüksektir. *Edebiyat* ve *Edebiyat ve Bilim* metnlerinin ortalama kelime ve cümle uzunlukları diğer iki metne göre daha yüksektir. Bu yüzden her iki metin de zordur. Giriş ünitesinde çok kolay, kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2’si orta güçlükte, 2’si ise zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50’si orta güçlükte, %50’si zordur.

“Hikâye” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 62,48 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,41 ile 2,79; ortalama cümle uzunluğu ise 5,5 ile 16,23 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında arada yaklaşık 3 kat farkın olduğu görülmektedir. *Hişt, Hişt!..* metni ünitenin en düşük kelime ve cümle ortalamasına sahip en kolay metnidir. *Garaz*, *Sicim* ve *Beyaz Alın* metnlerinin kelime uzunlukları birbirine çok yakındır. Ancak *Sicim* metninin cümle ortalaması yüksek olduğu için zor bir metindir. Diğer iki metin orta güçlükte. Fakat *Garaz* metninin cümle ortalaması *Beyaz Alın* metnine göre daha düşüktür. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha yüksektir. Hikâye ünitesinde çok kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2’si orta güçlükte, 1’i kolay, 1’i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50’si orta güçlükte, %25’i kolay, %25’i ise zordur.

“Masal/ Fabl” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 78,35 ortalama değer ile “kolay” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,29 ile 2,52; ortalama cümle uzunluğu ise 7,71 ile 10,6 arasında değişmektedir. Her iki metin de kolay metinlerdir. Ancak *Hüsnü Yusuf Şehzade* metni tüm üniteler içinde en kısa kelimelere sahip ve cümle ortalaması *Şehzade İle Gulyabani*

metnine göre düşük olduğu için okunabilirliği daha yüksek bir metindir. Üniteye çok kolay, orta güçlükte, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. Her iki metin de kolay düzeydedir. Yüzde olarak ise metinlerin %100'ü kolaydır.

“Roman” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 62,28 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,55 ile 2,73; ortalama cümle uzunluğu ise 8,91 ile 16,91 arasında değişmektedir. *Kuyucaklı Yusuf* metni hem kelime hem cümle olarak ünitenin en yüksek ortalamasına sahip olduğu için okunabilirlik düzeyi zor bir metindir. *Don Kişot* ve *Küçük Ağa* metnlerinin ortalama cümle uzunlukları *Kuyucaklı Yusuf* metninin yarısı kadardır. Bu yüzden okunabilirlik düzeyleri daha yüksektir. *Don Kişot* metninin kelime ve cümle ortalaması *Küçük Ağa* metnine göre daha düşüktür. Bu yüzden ünitenin en kolay metnidir. Üniteye çok kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 1'i kolay, 1'i orta güçlükte, 1'i ise zor metindir. Her metnin yüzdelik ortalaması ise %33'tür.

“Biyografi/ Otobiyografi” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 65,62 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,66 ile 2,74; ortalama cümle uzunluğu ise 8,16 ile 10,8 arasında değişmektedir. *Orhan Veli* metninin kelime ortalaması *Çocukluk* metnine göre daha yüksektir. Fakat cümle ortalaması diğer metne göre düşük olduğu için okunabilirliği daha yüksek bir metindir. Bu da yine kelimeler uzun olsa da cümlelerin kısa olması metindeki cümle sayısını artıracığından okunabilirlik düzeyini de artırdığını göstermiştir. Üniteye çok kolay, kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. Her iki metin de orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %100'ü orta güçlüktedir.

“Mektup/ E-Posta” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 60,85 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,52 ile 2,71; ortalama cümle uzunluğu ise 7,09 ile 25,68 arasında değişmektedir. *Babaya Mektup* metninin kelime ortalaması düşük olmasına rağmen hem bu ünitenin hem de tüm üniteler içinde en yüksek cümle ortalamasına sahip çok zor bir metindir. *Tanpınar'ın Mektupları* ve *Feride Hanım'a* metnlerinin ortalama cümle uzunluğu ise *Babaya Mektup* metninin üçte biri kadardır. Bu yüzden her iki metin de kolaydır. Yalnız *Tanpınar'ın Mektupları* metninin kelime ve cümle uzunluğu

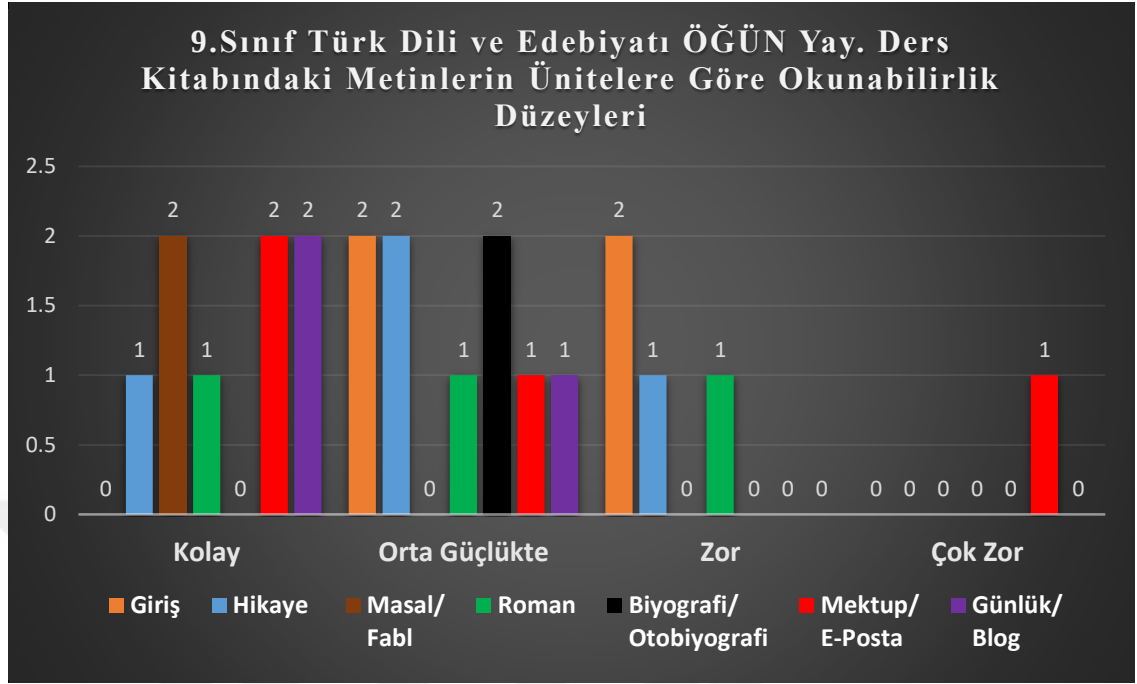
biraz daha düşüktür. Bu yüzden *Feride Hanım*'a metnine göre okunabilirliği daha yüksektir. *Pınar Kür'den Attilâ İlhan'a...* metni ünitenin en yüksek kelime ortalamasına sahip fakat *Babaya Mektup* metninin yarısı kadar cümle ortalaması olduğu için orta güçlükte metin olarak tespit edilmiştir. Üniteye çok kolay ve zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2'si kolay, 1'i orta güçlükte, 1'i ise çok zor metinlerdir. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si kolay, %25'i orta güçlükte, %25'i ise çok zordur. Bu üniteye kolay metinlerin sayısı ve puan değeri yüksek olsa da çok zor metnin ortalaması çok düşük olduğu için ünitenin genel ortalamasını düşürmüştür.

“Günlük/ Blog” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 72,12 ortalama değer ile “kolay ” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,41 ile 2,57; ortalama cümle uzunluğu ise 7,71 ile 13,27 arasında değişmektedir *Ali, Babası ve Kırk Haramiler* metni ünitenin en yüksek kelime ve cümle ortalamasına sahip orta güçlükte bir metindir. Diğer iki metnin cümle ortalaması ise bu metnin yaklaşık yarısı kadardır. Bu yüzden *Ahmet Haşim* ve *Günce* metinleri kolay metinlerdir. Bu iki metnin cümle ortalaması birbirine çok yakındır. Fakat *Ahmet Haşim* metni ünitenin en düşük kelime ortalamasına sahip olduğu için okunabilirliği daha kolay bir metin olarak tespit edilmiştir. Üniteye çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2'si kolay, 1'i ise orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %67'si kolay, %33'ü orta güçlükte.

3.7. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 11. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f						
	Giriş	Hikâye	Masal/ Fabl	Roman	Biyografi/ Otobiyografi	Mektup/ E-Posta	Günlük/ Blog
Çok Kolay	-	-	-	-	-	-	-
Kolay	-	1	2	1	-	2	2
Orta Güçlükte	2	2	-	1	2	1	1
Zor	2	1	-	1	-	-	-
Çok Zor	-	-	-	-	-	1	-
Toplam	4	4	2	3	2	4	3

Şekil 4. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 11 ve Şekil 4’te görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeylerine bakıldığında ünitelerde yalnız çok kolay düzeyde metin bulunmamaktadır.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinler ünitedeki sırasına göre incelendiğinde; hikâye ünitesinde 1, masal/ fabl ünitesinde 2, roman ünitesinde 1, mektup/ e-posta ve günlük/ blog ünitelerinde ikişer metin yer almakta giriş ve biyografi/ otobiyografi ünitelerinde ise kolay metinler bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde olan metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun olarak oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinler ünitedeki sırasına göre incelendiğinde; giriş ve hikâye ünitesinde 2, roman ünitesinde 1, biyografi/ otobiyografi ünitesinde 2, mektup/ e-posta ve günlük/ blog ünitelerinde birer metin yer almakta yalnız masal/ fabl ünitesinde orta güçlükte metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeydeki metinler gibi orta güçlükteki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler ünitelerdeki sırasına göre incelendiğinde; giriş ünitesinde 2, hikâye ve roman ünitelerinde birer metin bulunmakta diğer ünitelerde ise zor metinler yer almamaktadır. Zor düzeydeki metinleri de ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; diğer düzeylerde olduğu gibi zor düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği çok zor düzeyde olan metin yalnız mektup/ e-posta ünitesinde 1 tane bulunmaktadır. Çok zor metnin bir tane ve ara ünitelerden birinde olması nedeniyle bu düzeydeki metnin de doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

3.8. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Tablo 12. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Sıra No	f	
	ÖĞÜN Yay.	Okunabilirlik Ortalaması
1	Giriş	Masal/Fabl
2	Hikâye	Günlük/Blog
3	Masal/Fabl	Biyografi/Otobiyografi
4	Roman	Hikâye
5	Biyografi/Otobiyografi	Roman
6	Mektup/E-Posta	Mektup/E-Posta
7	Günlük/Blog	Giriş

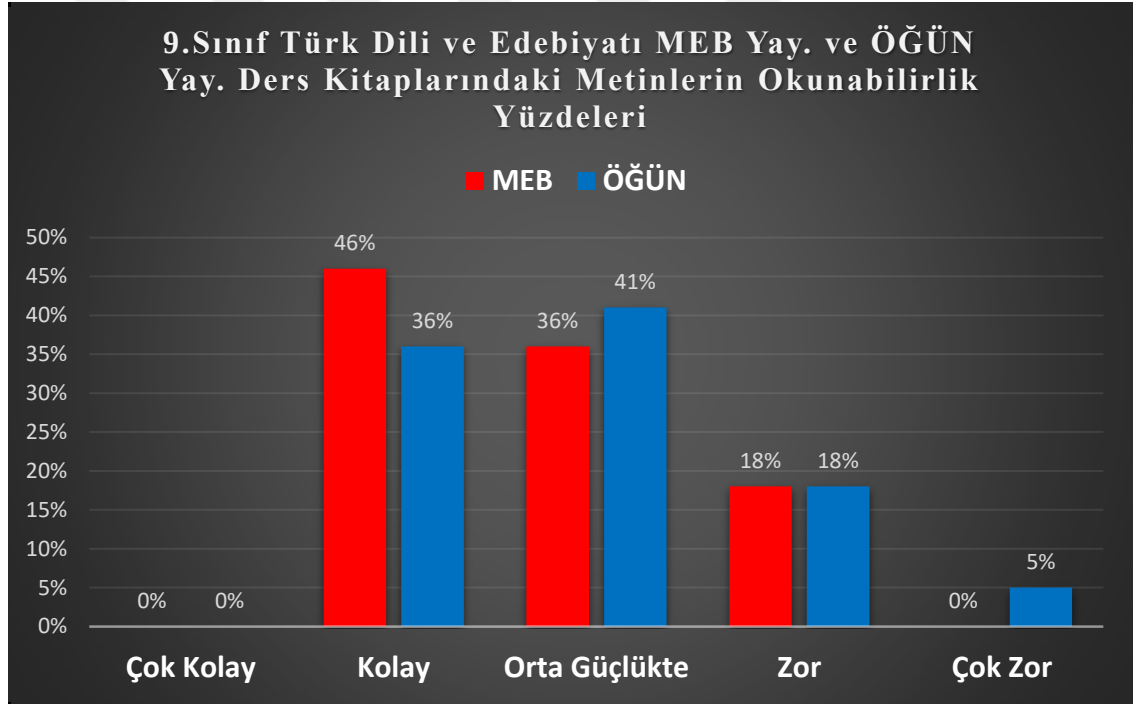
Tablo 12’de görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. ders kitabındaki üniteleri okunabilirlik ortalaması yönünden kolaydan zora doğru sıraladığımızda ünite sıralaması; masal/ fabl, günlük/ blog, biyografi/ otobiyografi, hikâye, roman, mektup/ e-posta ve giriş şeklinde tespit edilmiştir. Ancak 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. ders kitabındaki sıralama; giriş, hikâye, masal/ fabl, roman, biyografi/ otobiyografi, mektup/ e-posta, günlük/ blog şeklindedir.

Bu tabloya göre 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Öğün Yay. ders kitabındaki ünitelerin okunabilirlik ortalaması yönünden mektup/e-posta dışında kolaydan zora doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

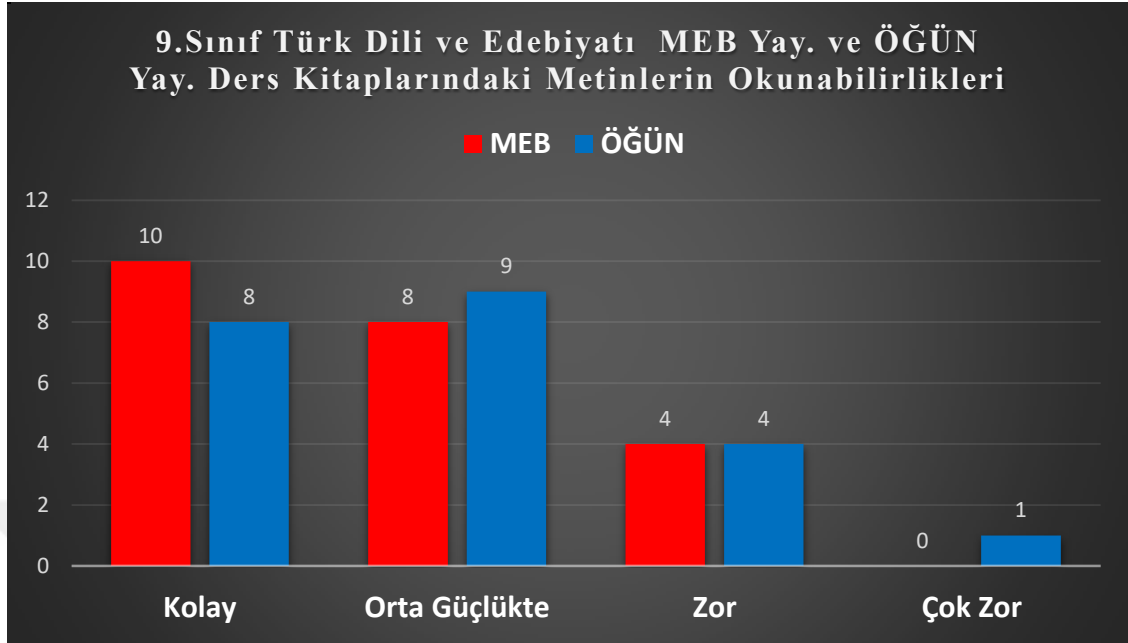
3.9. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 13. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f	
	MEB Yay.	ÖĞÜN Yay.
Çok Kolay	-	-
Kolay	10	8
Orta Güçlükte	8	9
Zor	4	4
Çok Zor	-	1
TOPLAM	22	22

Şekil 5. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Şekil 6. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri

Tablo 13 ve Şekil 5 ve 6’da görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik oranlarına bakıldığında çok kolay düzeyde metinler bulunmamaktadır.

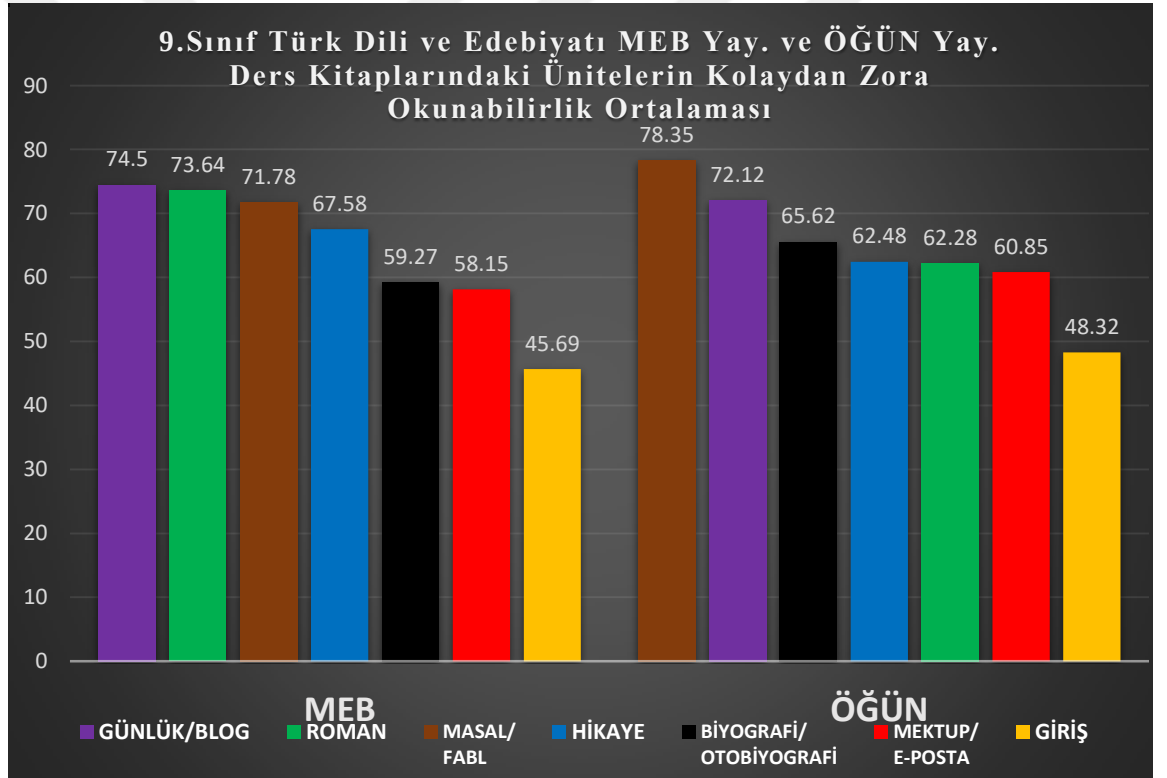
Her iki ders kitabında da *giriş, hikâye, masal/ fabl, roman, biyografi/ otobiyografi, mektup/ e-posta ve günlük/ blog* olmak üzere 7 ünite 22 metinle çalışılmış olup;

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinlerde ilk sırayı 10 metinle MEB Yay. ikinci sırayı ise 8 metinle Öğün Yay. almaktadır. Her iki ders kitabında da kolay metinler; hikâye, masal/ fabl, roman, mektup/ e-posta ve günlük/ blog olmak üzere 5 ünite 22 metinle bulunmaktadır. Yüzde olarak ise MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %46’sı, Öğün Yay. ders kitabındaki metinlerin %36’sı kolay düzeydedir.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinlerde ilk sırayı 9 metinle Öğün Yay. ikinci sırayı ise 8 metinle MEB Yay. almaktadır. Öğün Yay. ders kitabında orta güçlükte metinler; masal/ fabl ünitesi dışındaki diğer 6 ünite 22 metinle, MEB Yay. ders kitabında ise masal/ fabl ve günlük/ blog ünitesi dışındaki diğer 5 ünitenin tamamında bulunmaktadır. Yüzde olarak ise Öğün Yay. ders kitabındaki metinlerin %41’i, MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %36’sı orta güçlükte.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler her iki ders kitabında da 4 olmak üzere eşit düzeydedir. MEB Yay. ders kitabında zor metinler; giriş ve mektup/ e-posta olmak üzere 2 üniteye bulunurken, Öğün Yay. ders kitabında ise giriş, hikâye ve roman olmak üzere 3 üniteye bulunmaktadır. Yüzde olarak ise her iki ders kitabındaki metinlerin %18'i zor metinlerdir.

Okunabilirliği çok zor düzeyde olan metin yalnızca Öğün Yay. ders kitabındaki mektup/ e-posta ünitesinde 1 metinde bulunmakta, MEB Yay. ders kitabında çok zor düzeyde metin yer almamaktadır. Yüzde olarak ise Öğün Yay. ders kitabındaki metinlerin %5'i çok zor düzeydedir.

Şekil 7. 9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. Ders Kitaplarındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Şekil 7’de görüldüğü gibi 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabının her bir ünitesinin ortalama değer olarak kolaydan zora sıralanışı; günlük/ blog(1), roman(2), masal/ fabl(3), hikâye(4), biyografi/ otobiyografi(5), mektup/ e-posta(6), giriş(7) olup Öğün Yay. ders kitabının her bir ünitesinin ortalama değer olarak kolaydan zora sıralanışı ise; masal/ fabl(1), günlük/ blog(2), biyografi/ otobiyografi(3), hikâye(4), roman(5), mektup/ e-posta(6) ve giriş(7) şeklindedir.

Şekil 7'ye göre 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitaplarındaki üniteleri ortalama değer olarak kolaydan zora doğru sıraladığımızda; hikâye, mektup/ e-posta ve giriş üniteleri dışında her iki ders kitabında ünite sıralamasının aynı olmadığını söyleyebiliriz.

3.10. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Tablo 14. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Ünite	Metin No	Metnin Adı	OKU	OCU	OP	OD
GİRİŞ	1	Edebiyatın Tarih ve Din İle İlişkisi	2,74	14,46	51,01	Orta Güçlükte
	2	Türk Edebiyatının Tarihi Dönemleri	2,81	13,39	50,99	Orta Güçlükte
	3	Türkçenin Tarihi Gelişimi	2,6	13,96	57,94	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				53,31	Orta Güçlükte
HİKÂYE	1	Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder Hanım Hey	2,39	8,37	80,97	Kolay
	2	Kerem İle Aslı	2,41	7,57	82,25	Kolay
	3	Hayber Kalesi Cengi	2,7	9,3	66,08	Orta Güçlükte
	4	Kediler	2,81	15,8	44,7	Zor
	5	Yüksek Ökçeler	2,56	7,23	77,11	Kolay
	ORTALAMA				70,22	Kolay
DESTAN/ EFSANE	1	Şahmeran ve Lokman Hekim Efsanesi	2,85	10,25	57,58	Orta Güçlükte
	2	Oğuz Kağan Destanı	2,14	7,05	94,45	Çok Kolay
	3	Battal Gazi Destanı	2,4	6,62	85,13	Kolay
	ORTALAMA				79,05	Kolay
ROMAN	1	Notre Dame'ın Kamburu	2,73	14,92	50,21	Orta Güçlükte
	2	Felatun Bey ile Rakım Efendi	2,54	8,73	74	Kolay
	3	Mai ve Siyah	2,69	22,27	32,63	Zor
	4	Ateşten Gömlek	2,71	9,32	65,63	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				55,61	Orta Güçlükte
ANİ (HATİRA)	1	Basın Yaşamında İlk Adım	2,7	8,51	68,14	Orta Güçlükte
	2	İzmir Kapılarında Mustafa Kemal	2,71	9,11	66,18	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				67,16	Orta Güçlükte
HABER METNİ	1	Münir Özkuş'u Yitirdik	2,75	15,38	48,2	Zor
	2	Alzheimer'a Erken Teşhis Koyan Yapay Zeka	3,01	15,2	38,23	Zor
	3	Türkiye İçin Gurur Gecesi!Aziz Sançar Nobel Ödülünü Aldı	2,75	11,14	59,27	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				48,56	Zor
GEZİ YAZISI	1	Daha Dün	2,61	7,62	74,09	Kolay
	2	Selçuk'tan Söke'ye	2,7	11,88	59,35	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				66,72	Orta Güçlükte
GENEL ORTALAMA					62,94	Orta Güçlükte

Tablo 14'te görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında 7 ünite toplam 22 metin okunabilirlik değerleri açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda metinlerin *ortalama kelime uzunluğu* 2,14 ile 3,01; *ortalama cümle uzunluğu* ise 6,62 ile 22,27 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak ortaöğretimin tüm kademeleri içinde en yüksek kelime uzunluğuna sahip 10.sınıflardır. Ortalama cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada 3 kattan fazla farkın olduğu görünmektedir. En kısa kelimeler 2,14 ile destan/efsane ünitesindeki *Oğuz Kağan Destanı* metninde yer alırken en uzun kelimeler ise 3,01 ile haber metni ünitesindeki *Alzheimer'a Erken Teşhis Koyan Yapay Zekâ* metninde bulunmaktadır. Bunu yanında en kısa cümleler 6,62 ile destan/efsane ünitesindeki *Battal Gazi Destanı* metninde olup en uzun cümleler ise 22,27 ile roman ünitesindeki *Mai ve Siyah* metninde yer almaktadır. En uzun kelime ortalamasına sahip *Alzheimer'a Erken Teşhis Koyan Yapay Zekâ* metninin cümle ortalaması da yüksek olduğu için ünite içinde zor metinlerden biridir. Ancak üniteler içinde okunabilirliği en zor metin roman ünitesindeki *Mai ve Siyah* metnidir. Bu metnin kelime ortalaması *Alzheimer'a Erken Teşhis Koyan Yapay Zekâ* metnine göre düşük olsa da ortalama cümle uzunluğu daha yüksektir. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha düşüktür. Yine ünitelerde en kısa cümle uzunluğuna sahip destan/ efsane ünitesindeki *Battal Gazi Destanı* okunabilirliği kolay metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde en kolay metin yine destan/ efsane ünitesindeki *Oğuz Kağan Destanı* metnidir. Bu iki metnin cümle ortalamaları birbirine çok yakındır. Ancak *Oğuz Kağan Destanı* metni tüm üniteler içinde en kısa kelime ortalamasına sahip metindir. Bu da metinlerde cümle uzunlukları birbirine yakın ise ortalama kelime uzunluğunun düşük olması metnin okunabilirlik düzeyini artırdığını göstermektedir.

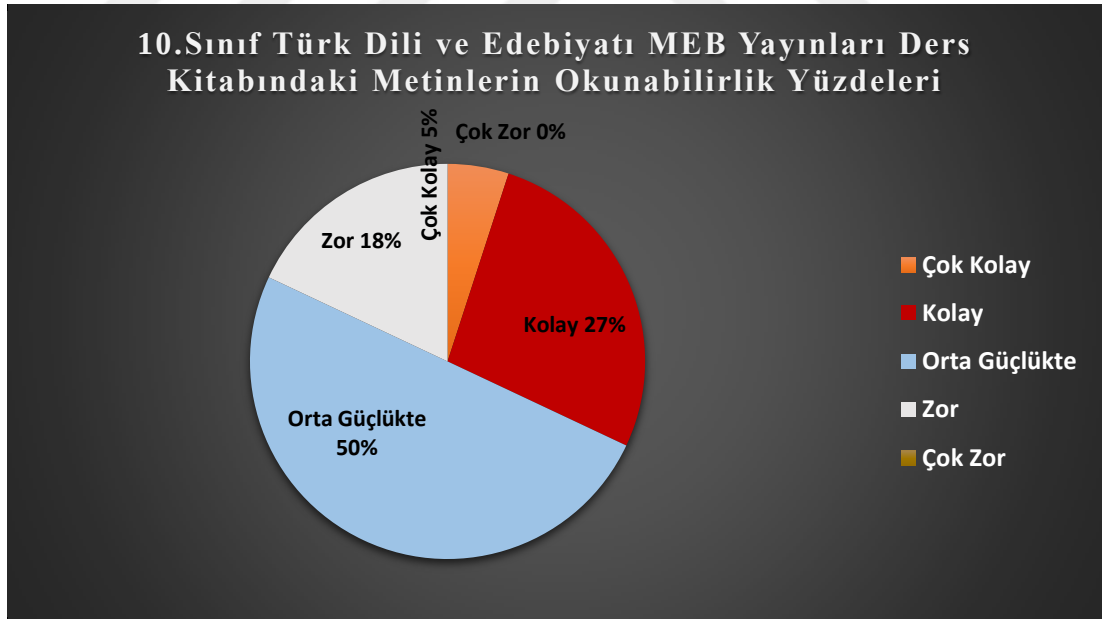
10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında yer alan 7 ünitenin ortalamalarına baktığımızda; 2 ünite kolay, 4 ünite orta güçlükte, 1 ünite zor ortalama değere sahiptir. Ünitelerdeki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 62,94 ortalama değer ile "orta güçlükte" olduğu belirlenmiştir.

10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki *şiir* ve *tiyatro* dışında kalan üniteler; *giriş*, *hikâye*, *destan/ efsane*, *roman*, *anı*, *haber metni*, *gezi yazısı* şeklinde sıralanmıştır.

3.11. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 15. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Düzeyi	f
Çok Kolay	1
Kolay	6
Orta Güçlükte	11
Zor	4
Çok Zor	-
TOPLAM	22

Şekil 8. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 15 ve Şekil 8’de görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında çok zor düzeyde metin yer almamaktadır. 22 metinden 1’i çok kolay, 6’sı kolay, 11 orta güçlükte, 4’ü ise zordur. Yüzde olarak baktığımızda metinlerin %50’si orta güçlükte, % 27’si kolay, %18’i zor ve %5’i çok kolaydır. Bu sonuçlara göre bu sınıfta okutulan metinlerin okunabilirlik düzeyinin büyük oranda ‘‘orta güçlükte’’ olduğu söylenebilir.

Bulgular üniteler için ayrı ayrı incelendiğinde ise; ilk olarak ‘‘Giriş’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 53,31 ortalama değer ile ‘‘orta güçlükte’’ olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,6 ile 2,81; ortalama cümle uzunluğu ise 13,39 ile 14,46 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark bulunmamaktadır. Üç metnin de okunabilirlik düzeyi orta güçlükte. Üniteye metinlerin ortalama cümle uzunlukları birbirine yakın olduğu için okunabilirlik düzeylerinde kelime ortalamaları etkili olmuştur. *Türkçenin Tarihi Gelişimi* metni ünitenin en kısa kelime uzunluğuna sahip okunabilirlik düzeyi en yüksek metnidir. Kelime uzunluğu en yüksek *Türk Edebiyatının Tarihi Dönemleri* metni ise ünitenin okunabilirliği en düşük metnidir. *Edebiyatın Tarih ve Din İle İlişkisi* metni ise cümle olarak diğer iki metne göre yüksek olsa da kelime olarak diğer metinlerin arasında yer aldığı için okunabilirlik olarak da ikinci sırada yer almaktadır. Giriş ünitesinde çok kolay, kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. Üç metnin tamamı orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %100’ü orta güçlükte.

‘‘Hikâye’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 70,22 ortalama değer ile ‘‘kolay’’ olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,39 ile 2,81; ortalama cümle uzunluğu ise 7,23 ile 15,8 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada 2 kattan daha fazla farkın olduğu görülmektedir. *Kediler* metni ünitenin en uzun kelime ve cümle ortalamasına sahip zor bir metindir. *Hayber Kalesi Cengi* metni de *Kediler* metninden sonra ünitenin en uzun kelime ve cümle ortalamasına sahiptir. Ancak *Kediler* metnine göre cümle ortalaması oldukça düşük olduğundan orta güçlükte metin olarak belirlenmiştir. *Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder Hanım Hey, Kerem İle Aslı ve Yüksek Ökçeler* metinleri

ise kolay metindir. *Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder Hanım Hey* metni ünitenin en kısa kelime uzunluğuna sahip olsa da cümle ortalaması daha düşük olan *Kerem İle Aslı* metni daha kolay bir metindir. Bu yüzden ilk sıradadır. Buna karşılık *Yüksek Ökçeler* metni en düşük cümle ortalamasına sahip fakat kelime ortalaması olarak diğer iki metne göre yüksek olduğu için kolay metinler içinde son sırada yer almaktadır. Hikâye ünitesinde çok kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 5 metinden 3'ü kolay, 1'i orta güçlükte, 1'i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %60'ı kolay, %20'si orta güçlükte, %20'si ise zordur.

“Destan/ Efsane” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 79,05 ortalama değer ile “kolay olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,14 ile 2,85; ortalama cümle uzunluğu ise 6,62 ile 10,25 arasında değişmektedir. *Battal Gazi Destanı* hem bu ünitenin hem de tüm üniteler içinde en kısa cümlelere sahiptir. Ancak cümle ortalaması ona çok yakın olan *Oğuz Kağan Destanı* hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa kelimelere sahip olduğu için *Oğuz Kağan Destanı* çok kolay, *Battal Gazi Destanı* kolay bir metin olarak belirlenmiştir. Bu iki metinden hem kelime hem cümle olarak yüksek olan *Şahmeran ve Lokman Hekim Efsanesi* ise ünitenin okunabilirliği en düşük metni olmuştur. Üniteye zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 1'i çok kolay, 1'i kolay, 1'i ise orta güçlükte. Her metnin yüzdelik ortalaması ise %33'tür.

“Roman” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 55,61 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,54 ile 2,73; ortalama cümle uzunluğu ise 8,73 ile 22,27 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada 2 kattan fazla farkın olduğu görülmektedir. *Notre Dame'ın Kamburu* metni ünitenin en uzun kelime ortalamasına sahip olsa da *Mai ve Siyah* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en uzun cümle ortalamasına sahip olduğu için zor bir metin olarak belirlenmiştir. *Notre Dame'ın Kamburu* ve *Ateşten Gömlek* metinleri orta güçlükte. Ancak *Ateşten Gömlek* metninin kelime ve cümle ortalaması daha düşük olduğu için okunabilirliği daha yüksektir. Ünitenin en kısa kelime ve cümle ortalamasına sahip *Felâtnun Bey İle Rakım Efendi* metni ise bu ünitenin okunabilirlik düzeyi en yüksek metnidir. Üniteye çok kolay ve çok zor metinler yer

almamaktadır. 4 metinden 2'si orta güçlükte, 1'i kolay, 1'i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si orta güçlükte, %25'i kolay, %25'i ise zordur.

“Anı” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 67,16 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,7 ile 2,71; ortalama cümle uzunluğu ise 8,51 ile 9,11 arasında değişmektedir. Her iki metin de orta güçlükte metinlerdir. Ancak *Basın Yaşamında İlk Adım* metninin kelime ve cümle ortalaması *İzmir Kapılarında Mustafa Kemal* metnine göre daha düşük olduğu için okunabilirliği daha yüksek bir metindir. Ünite çok kolay, kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. Her iki metin de orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %100'ü orta güçlükte.

“Haber Metni” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 48,56 ortalama değer ile “zor” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,75 ile 3,01; ortalama cümle uzunluğu ise 11,14 ile 15,38 arasında değişmektedir. *Alzheimer'a Erken Teşhis Koyan Yapay Zekâ* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en uzun kelime ortalamasına sahip zor bir metindir. *Münir Özkul'u Yitirdik* metni de zordur. Bu iki metnin cümle ortalamaları birbirine çok yakındır. Ancak *Münir Özkul'u Yitirdik* metninin kelime ortalaması düşük olduğu için okunabilirliği daha yüksektir. *Türkiye İçin Gurur Gecesi! Aziz Sancar Nobel Ödülünü Aldı* metninin kelime ortalaması *Münir Özkul'u Yitirdik* metniyle aynı olsa da cümle ortalaması diğer iki metinden daha düşük olduğu için orta güçlükte metin olarak belirlenmiştir. Ünite çok kolay, kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2'si zor, 1'i orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %67'si zor, %33'ü ise orta güçlükte.

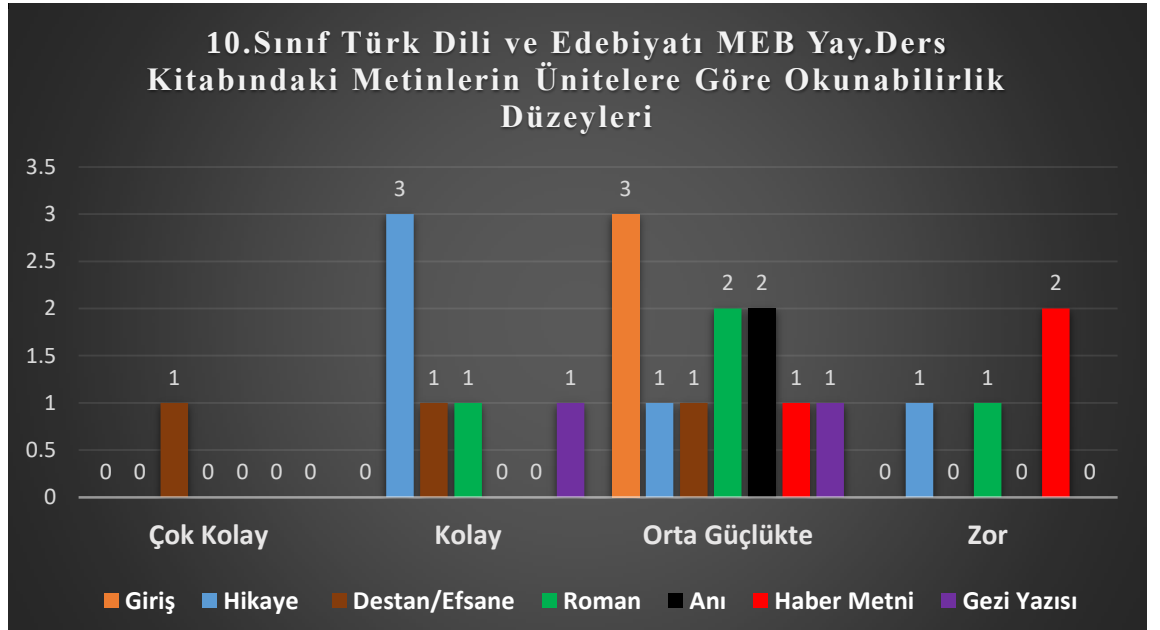
“Gezi Yazısı” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 66,72 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,61 ile 2,7; ortalama cümle uzunluğu 7,62 ile 11,88 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları birbirine yakın olsa da cümle uzunlukları arasındaki fark okunabilirliği etkilemiştir. *Daha Dün* metninin kelime ve cümle uzunluğu *Selçuk'tan Söke'ye* metnine göre daha düşük olduğu için okunabilirlik düzeyi de daha yüksektir. Ünite çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 2 metinden 1'i kolay, 1'i orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si kolay, %50'si ise orta

güçlüktedir. Bu ünite de kolay metnin puan değeri yüksek olmadığı için genel ortalamayı orta güçlükteki metin belirlemiştir.

3.12. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 16. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f						
	Giriş	Hikâye	Destan/Efsane	Roman	Anı	Haber Metni	Gezi Yazısı
Çok Kolay	-	-	1	-	-	-	-
Kolay	-	3	1	1	-	-	1
Orta Güçlükte	3	1	1	2	2	1	1
Zor	-	1	-	1	-	2	-
Çok Zor	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	3	5	3	4	2	3	2

Şekil 9. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 16 ve Şekil 9’da görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeylerine bakıldığında ünitelerde yalnız çok zor düzeyde metin bulunmamaktadır.

Okunabilirliği çok kolay düzeyde olan metin yalnız destan/ efsane ünitesinde 1 tane bulunmaktadır. Çok kolay düzeyde metnin bir tane ve ara ünitelerden birinde olması nedeniyle bu düzeydeki metinlerde düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinler ünitedeki sırasına göre incelendiğinde; hikâye ünitesinde 3, destan/ efsane, roman ve gezi yazısı ünitelerinde birer metin yer almakta giriş, anı ve haber metni ünitelerinde ise kolay metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde olan metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinler ünitedeki sırasına göre incelendiğinde; giriş ünitesinde 3, hikâye ve destan/ efsane ünitelerinde 1, roman ve anı ünitelerinde 2, haber metni ve gezi yazısı ünitelerinde birer metin yer almaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde metinler gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler ünitedeki sırasına göre incelendiğinde; hikâye ve roman ünitelerinde 1, haber metni ünitesinde 2 metin yer almakta giriş, destan/ efsane, anı ve gezi yazısı ünitelerinde ise zor metinler bulunmamaktadır. Zor düzeydeki metinleri de ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; diğer metinlerde olduğu gibi zor düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

3.13. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Tablo 17. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Sıra No	f	
	MEB Yayınları	Okunabilirlik Ortalaması
1	Giriş	Destan/Efsane
2	Hikâye	Hikâye
3	Destan/Efsane	Anı
4	Roman	Gezi Yazısı
5	Anı	Roman
6	Haber Metni	Giriş
7	Gezi Yazısı	Haber Metni

Tablo 17’de görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki üniteleri okunabilirlik ortalaması yönünden kolaydan zora doğru sıraladığımızda ünite sıralaması; destan/ efsane, hikâye, anı, gezi yazısı, roman, giriş ve haber metni şeklinde tespit edilmiştir. Ancak 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki sıralama; giriş, hikâye, destan/ efsane, roman, anı, haber metni, gezi yazısı şeklindedir.

Bu tabloya göre 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki ünitelerin okunabilirlik ortalaması yönünden hikâye ünitesi dışında kolaydan zora doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

3.14. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Tablo 18. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Ünite	Metin No	Metnin Adı	OKU	OCU	OP	OD
GİRİŞ	1	Türklük ve İslamiyet	2,44	14	64,26	Orta Güçlükte
	2	Türk Edebiyatının Ana Dönemleri	2,88	11,74	52,48	Orta Güçlükte
	3	Gönül Sözüne Dair	2,48	12,17	67,43	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				61,39	Orta Güçlükte
HİKÂYE	1	Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı	2,18	7,17	92,53	Çok Kolay
	2	Kerem İle Aslı	2,27	7,62	87,75	Kolay
	3	İmam Ali'nin Mağrib Ejderhası İle Yaptığı Gaza	2,21	8,26	88,49	Kolay
	4	Kediler	2,76	13	54,01	Orta Güçlükte
	5	Forsa	2,7	8,05	69,34	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				78,42	Kolay
DESTAN/ EFSANE	1	Nibelunglar	2,72	8,52	67,32	Orta Güçlükte
	2	Şahmeran ve Lokman Hekim Efsanesi	2,85	10,25	57,58	Orta Güçlükte
	3	Battalname	2,41	5,95	86,48	Kolay
	ORTALAMA				70,46	Kolay
ROMAN	1	Oblomov	2,54	10,25	70,03	Kolay
	2	Sergüzeşt	2,64	10,42	65,57	Orta Güçlükte
	3	Mai ve Siyah	2,55	10,76	68,3	Orta Güçlükte
	4	Ateşten Gömlek	2,53	12,62	64,25	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				67,03	Orta Güçlükte
ANI (HATİRA)	1	İlk Defa Gördüğüm ve Gezdiğim Matbaa	2,77	16,2	45,26	Zor
	2	Cennet Bahçesi	2,55	8,41	74,43	Kolay
	ORTALAMA				59,84	Orta Güçlükte
HABER METNİ	1	Gazete Haberleri	2,87	8,44	61,5	Orta Güçlükte
	2	Dergi Haberleri	2,87	17,81	37,04	Zor
	3	Edirne	3,09	12,78	41,33	Zor
	ORTALAMA				46,62	Zor
GEZİ YAZISI	1	Otoray Yolculuğu	2,72	15,42	49,31	Zor
	2	Bodrum	2,8	10,91	57,86	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				53,58	Orta Güçlükte
GENEL ORTALAMA					62,47	Orta Güçlükte

Tablo 18’de görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. ders kitabında 7 ünite toplam 22 metin okunabilirlik değerleri açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda metinlerin *ortalama kelime uzunluğu* 2,18 ile 3,09; *ortalama cümle uzunluğu* ise 5,95 ile 17,81 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak ortaöğretimin tüm kademeleri içinde en yüksek kelime uzunluğuna sahip Bir-Yay yayınlarıdır. Ortalama cümle uzunluklarına bakıldığında ise MEB Yay. ders kitabında olduğu gibi arada 3 kat farkın olduğu görülmektedir. En kısa kelimeler 2,18 ile hikâye ünitesindeki *Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı* metninde yer alırken en uzun kelimeler ise 3,09 ile haber metni ünitesindeki *Edirne* metninde bulunmaktadır. Bunun yanında en kısa cümleler 5,95 ile destan/ efsane ünitesindeki *Battalname* metninde olup en uzun cümleler ise 17,81 ile en uzun kelimelerde olduğu gibi haber metni ünitesinde *Dergi Haberleri* metninde yer almaktadır. En uzun kelime ortalamasına sahip haber metni ünitesindeki *Edirne* metninin cümle ortalaması da yüksek olduğu için ünite içindeki zor metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde okunabilirliği en zor metin yine aynı ünite içindeki *Dergi Haberleri* metnidir. Bu metnin kelime ortalaması *Edirne* metnine göre düşük olsa da ortalama cümle uzunluğu daha yüksektir. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha düşüktür. Yine en kısa cümle uzunluğuna sahip destan/ efsane ünitesindeki *Battalname* metni okunabilirliği kolay metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde en kolay metin hikâye ünitesindeki *Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı* metnidir. Bu iki metnin cümle ortalamaları birbirine çok yakındır. Ancak *Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı* metni tüm üniteler içinde en kısa kelime ortalamasına sahip metindir. ***Tüm bu sonuçlar kelime ortalaması düşük olsa da cümle uzunluğunun yüksek olması metnin okunabilirliğini zorlaştırırken, cümle uzunluklarının birbirine yakın olması halinde ortalama kelime uzunluğunun düşük olması metnin kolaylık derecesini artırdığına işaret etmektedir.***

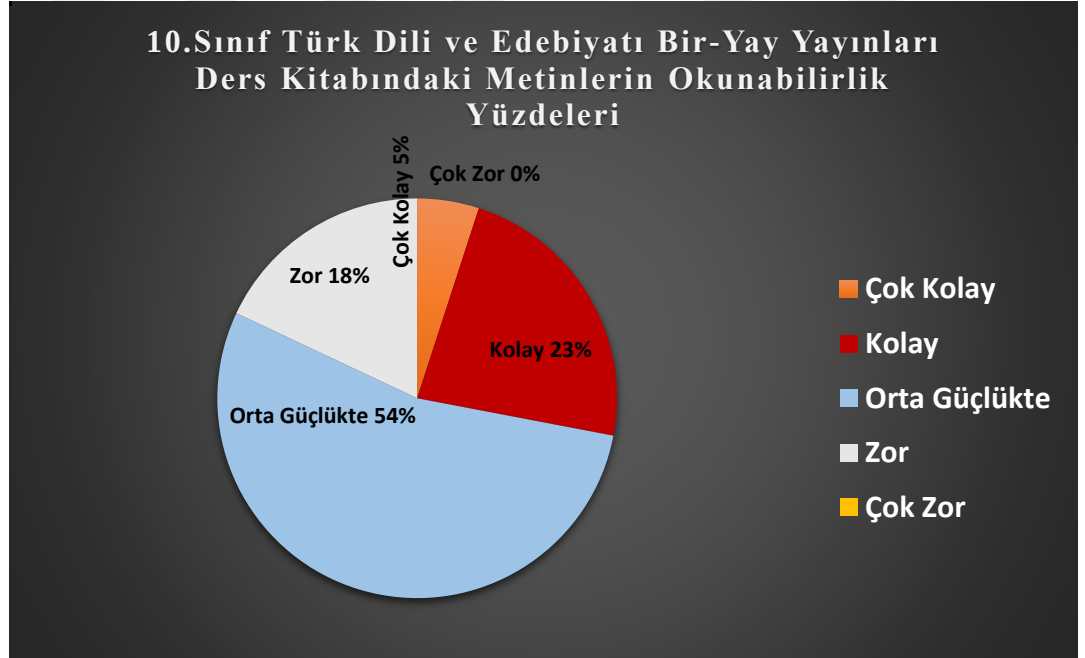
10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. ders kitabında yer alan 7 ünitenin ortalamalarına baktığımızda; 2 ünite kolay, 4 ünite orta güçlükte, 1 ünite zor ortalama değere sahiptir. Ünitelerdeki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 62,47 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir.

10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. ders kitabındaki *şiiir* ve *tiyatro* dışında kalan üniteler; *giriş*, *hikâye*, *destan/ efsane*, *roman*, *anı*, *haber metni*, *gezi yazısı* şeklinde sıralanmıştır.

3.15. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 19. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Düzeyi	f
Çok Kolay	1
Kolay	5
Orta Güçlükte	12
Zor	4
Çok Zor	-
TOPLAM	22

Şekil 10. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 19 ve Şekil 10’da görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. ders kitabında çok zor düzeyde metin yer almamaktadır. 22 metinden 1’ çok kolay, 5’i kolay, 12’si orta güçlükte, 4’ü ise zordur. Yüzde olarak baktığımızda metinlerin %54’ü orta güçlükte, %23’ü kolay, %18’i zor ve %5’i çok kolaydır. Bu sonuçlara göre bu sınıfta okutulan metinlerin okunabilirlik düzeyinin büyük oranda ‘’orta güçlükte’’ olduğu söylenebilir.

Bulgular üniteler için ayrı ayrı incelendiğinde ise; ilk olarak ‘’Giriş’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 61,39 ortalama değer ile ‘’orta güçlükte’’ olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,44 ile 2,88; ortalama cümle uzunluğu ise 11,74 ile 14 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark yoktur. Üniteye üç metnin de okunabilirlik düzeyi orta güçlükte, *Türk Edebiyatının Ana Dönemleri* ve *Gönül Sözüne Dair* metinlerinin cümle ortalamaları birbirine çok yakındır. Ancak *Gönül Sözüne Dair* metninin kelime ortalaması düşük olduğu için ünitenin okunabilirliği en yüksek metnidir. *Türklük ve İslamiyet* metninin cümle ortalaması yüksek olsa da en düşük kelime ortalamasına sahip olduğu için ikinci sırada yer almakta, en yüksek kelime ortalamasına sahip *Türk Edebiyatının Ana Dönemleri* metni ise orta güçlükteki metinler içinde son sırada bulunmaktadır. Giriş ünitesinde çok kolay, kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. Üç metnin tamamı orta güçlükte, Yüzde olarak ise metinlerin %100’ü orta güçlükte.

‘’Hikâye’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 78,42 ortalama değer ile ‘’kolay’’ olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,18 ile 2,76; ortalama cümle uzunluğu ise 7,17 ile 13 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada yaklaşık 2 kat farkın olduğu görülmektedir. *Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa kelime ortalamasına sahip en kolay metnidir. *Kerem İle Aslı* ve *İmam Ali’nin Mağrib Ejderhası İle Yaptığı Gaza* metinleri kolay metinlerdir. Bunların cümle ortalamaları yakın olduğu için okunabilirliği kelime ortalamaları belirlemiştir. Ortalaması düşük olan *İmam Ali’nin Mağrib Ejderhası İle Yaptığı Gaza* metninin okunabilirliği *Kerem İle Aslı* metnine göre daha yüksektir. *Kediler* ve *Forsa* metinlerinin okunabilirlikleri diğer üç

metne göre daha düşüktür. *Kediler* metni ünitenin en yüksek kelime ve cümle ortalamasına sahiptir. Bu yüzden okunabilirlik olarak da ortalaması en düşük metindir. Hikâye ünitesinde zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 5 metinden 1'i çok kolay, 2'si kolay, 2'si orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %40'ı kolay, %40'ı orta güçlükte ve %20'si çok kolaydır. Bu ünite 2 orta güçlükte metin bulursa da *Forsa* kolay düzeye yakın bir metindir. Bu yüzden ünitenin genel ortalamasını kolay düzeydeki metinler belirlemiştir.

“Destan/ Efsane” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 70,46 ortalama değer ile “kolay” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,41 ile 2,85; ortalama cümle uzunluğu ise 5,95 ile 10,25 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise yaklaşık 2 kat farkın olduğu görülmektedir. *Battalname* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa cümle ortalamasına sahiptir. Aynı zamanda e kısa kelimeler de bu ünite de vardır. Bu yüzden kolay düzeydedir. *Şahmeran ve Lokman Hekim Efsanesi* ve *Nibelunlar* metinleri ise orta güçlüktedir. Ancak *Şahmeran ve Lokman Hekim Efsanesi* metninin kelime ve cümle ortalaması *Nibelunlar* metnine göre daha yüksektir. Bu yüzden *Nibelunlar* metni ikinci, *Şahmeran ve Lokman Hekim Efsanesi* ise okunabilirlik olarak son sırada yer almaktadır. Ünite çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2'si orta güçlükte, 1'i kolaydır. Yüzde olarak ise metinlerin %67'si orta güçlükte, %33'ü kolaydır. Bu ünite 2 orta güçlükte metinlerin sayısı fazla olsa da kolay metnin ortalaması yüksek olduğu için ünitenin genel ortalamasını yükseltmiştir.

“Roman” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 67,03 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,53 ile 2,64; ortalama cümle uzunluğu ise 10,25 ile 12,62 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark yoktur. *Oblomov*, *Sergüzeşt* ve *Mai ve Siyah* metninin cümle ortalamaları birbirine çok yakındır. Bu yüzden okunabilirliklerinde kelime ortalamaları etkili olmuştur. En düşük kelime ortalamasına sahip *Oblomov* metni ünitenin en kolay metni olarak birinci sırada yer almaktadır. Kelime ortalamalarına göre *Mai ve Siyah* metni ikinci, *Sergüzeşt* metni ise üçüncü sırada bulunmaktadır. Bunun yanında *Ateşten Gömlek* metni bu ünitenin en kısa

kelimelerine sahip olsa da en yüksek cümle ortalamasıyla en zor metni olarak belirlenmiştir. Ünite de çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 3'ü orta güçlükte, 1'i kolaydır. Yüzde olarak ise metinlerin %75'i orta güçlükte, %25'i kolaydır.

“Anı” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 59,84 ortalama değeri ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,55 ile 2,77; ortalama cümle uzunluğu ise 8,41 ile 16,2 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında yaklaşık 2 kat farkın olduğu görülmektedir. *İlk Defa Gördüğüm ve Gezdiğim Matbaa* metninin kelime ve cümle ortalaması *Cennet Bahçesi* metnine göre daha yüksektir. Bu yüzden okunabilirliği de daha düşüktür. *İlk Defa Gördüğüm ve Gezdiğim Matbaa* metni oldukça zor *Cennet Bahçesi* metni ise kolay bir metindir. Çünkü *Cennet Bahçesi* metninin ortalama cümle uzunluğu diğer metnin yarısı kadardır. Anı ünitesinde çok kolay, orta güçlükte ve çok zor metinler yer almamaktadır. 2 metinden 1'i kolay, 1'i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si kolay, %50'si ise zordur.

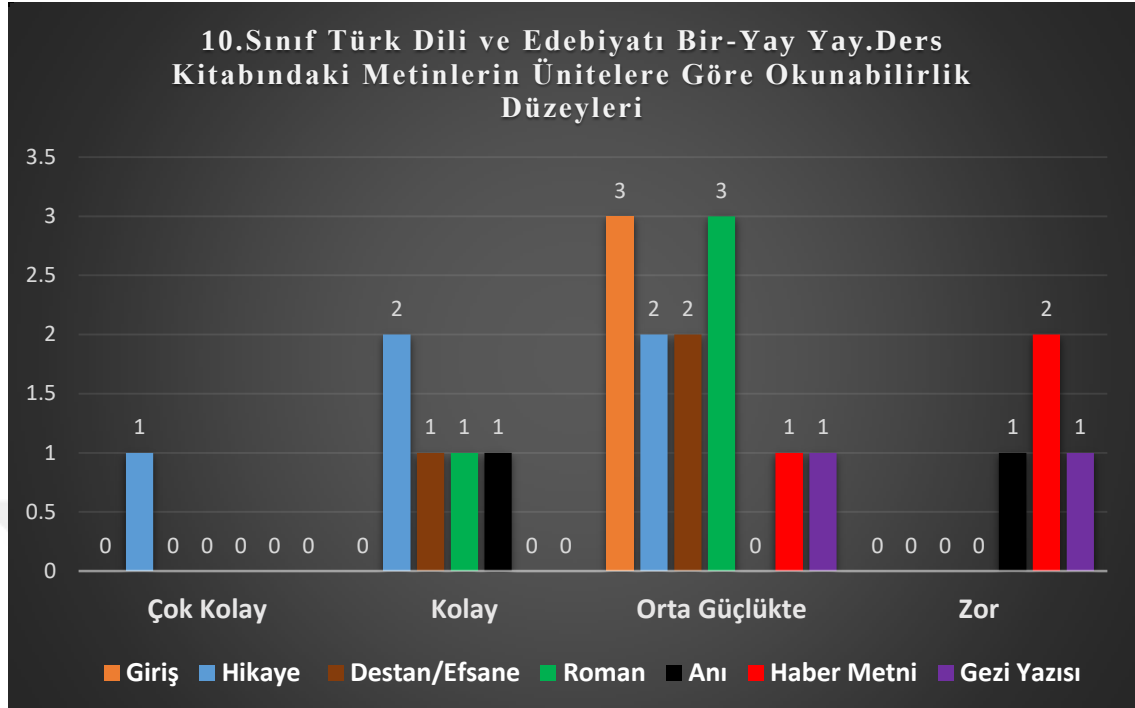
“Haber Metni” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 46,62 ortalama değeri ile “zor” olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,87 ile 3,09; ortalama cümle uzunluğu ise 8,44 ile 17,81 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında arada 2 kattan daha fazla farkın olduğu görülmektedir. *Gazete Haberleri* metni ile *Dergi Haberleri* metninin kelime uzunlukları aynıdır. Ancak *Gazete Haberleri* metninin cümle ortalaması *Dergi Haberleri* metninin yarısı kadardır. Bu yüzden okunabilirliği daha yüksektir. *Edirne* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en yüksek kelime uzunluğuna, *Dergi Haberleri* metni ise hem bu hem de tüm üniteler içinde en yüksek cümle uzunluğuna sahip metinlerdir. Her iki metin de zordur. Fakat cümle uzunluğu yüksek olan *Dergi Haberleri* metni daha zor bir metindir. Bu da kelime ortalaması yüksek olsa da cümle ortalamasının okunabilirliği daha çok etkilediğine işaret etmektedir. Ünite de çok kolay, kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2'si zor, 1'i orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %67'si zor, %33'ü ise orta güçlükte.

“Gezi Yazısı” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 53,58 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,72 ile 2,8; ortalama cümle uzunluğu ise 10,91 ile 15,42 arasında değişmektedir. Ortalama kelime ve cümle uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. *Otoray Yolculuğu* metninin kelime ortalaması *Bodrum* metnine göre daha düşük olsa da cümle ortalaması diğer metne göre yüksek olduğu için okunabilirliği daha zor bir metin olarak belirlenmiştir. Ünite çok kolay, kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 2 metinden 1’i orta güçlükte, 1’i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin % 50’si orta güçlükte, %50’si ise zordur. *Otoray Yolculuğu* metni zor bir metin olarak belirlense de orta güçlükte metne yakın bir değere sahiptir. Bu yüzden ortalama değer de orta güçlükte dir.

3.16. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo.20. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f						
	Giriş	Hikâye	Destan/Efsane	Roman	Anı	Haber Metni	Gezi Yazısı
Çok Kolay	-	1	-	-	-	-	-
Kolay	-	2	1	1	1	-	-
Orta Güçlükte	3	2	2	3	-	1	1
Zor	-	-	-	-	1	2	1
Çok Zor	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	3	5	3	4	2	3	2

Şekil 11. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 20 ve Şekil 11’de görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeylerine bakıldığında ünitelerde yalnız çok zor düzeyde metin bulunmamaktadır.

Okunabilirliği çok kolay düzeyde olan metin yalnız hikâye ünitesinde 1 tane bulunmaktadır. Çok kolay düzeyde metnin bir tane ve ara ünitelerden birinde olması nedeniyle bu düzeydeki metinlerde düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinler üniteye göre incelendiğinde; hikâye ünitesinde 2, destan/ efsane, roman ve anı ünitelerinde birer metin yer almakta giriş, haber metni ve gezi yazısı ünitelerinde ise kolay metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde olan metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinler üniteye göre incelendiğinde; giriş ünitesinde 3, hikâye ve destan/ efsane ünitelerinde 2, roman ünitesinde 3, haber metni ve gezi yazısı ünitelerinde birer metin yer almakta yalnız anı

ünitesinde orta güçlükte metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde metinler gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler üniteadaki sırasına göre incelendiğinde; anı ünitesinde 1, haber metni ünitesinde 2, gezi yazısı ünitesinde 1 metin yer almakta, ilk dört ünite olan giriş, hikâye, destan/ efsane ve roman ünitelerinde zor metinler bulunmamaktadır. Zor düzeydeki metinleri de ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; diğer düzeylerde olduğu gibi zor düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

3.17. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Tablo 21. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Sıra No	f	
	Bir-Yay Yayınları	Okunabilirlik Ortalaması
1	Giriş	Hikâye
2	Hikâye	Destan/Efsane
3	Destan/Efsane	Roman
4	Roman	Giriş
5	Anı	Anı
6	Haber Metni	Gezi Yazısı
7	Gezi Yazısı	Haber Metni

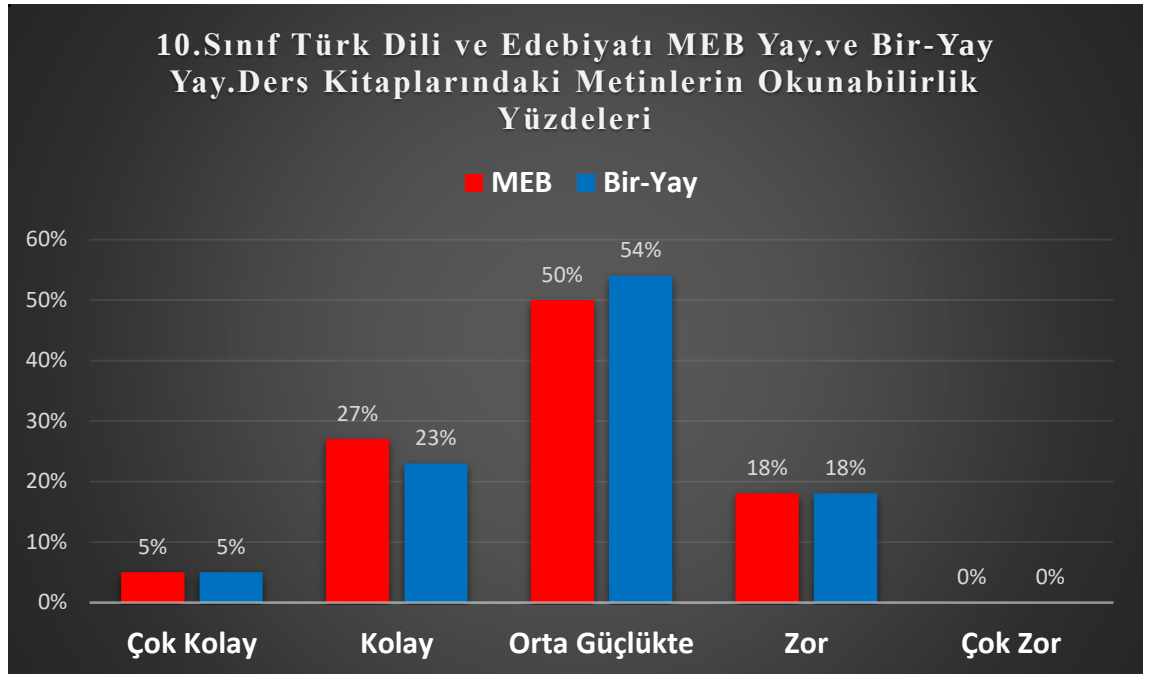
Tablo 21’de görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. ders kitabındaki üniteleri okunabilirlik ortalaması yönünden kolaydan zora doğru sıraladığımızda ünite sıralaması; hikâye, destan/ efsane, roman, giriş, anı, gezi yazısı ve haber metni şeklinde tespit edilmiştir. Ancak 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. ders kitabındaki sıralama; giriş, hikâye, destan/ efsane, roman, anı, haber metni, gezi yazısı şeklindedir.

Bu tabloya göre göre 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Bir-Yay Yay. ders kitabındaki ünitelerin okunabilirlik ortalaması yönünden anı ünitesi dışında kolaydan zora doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

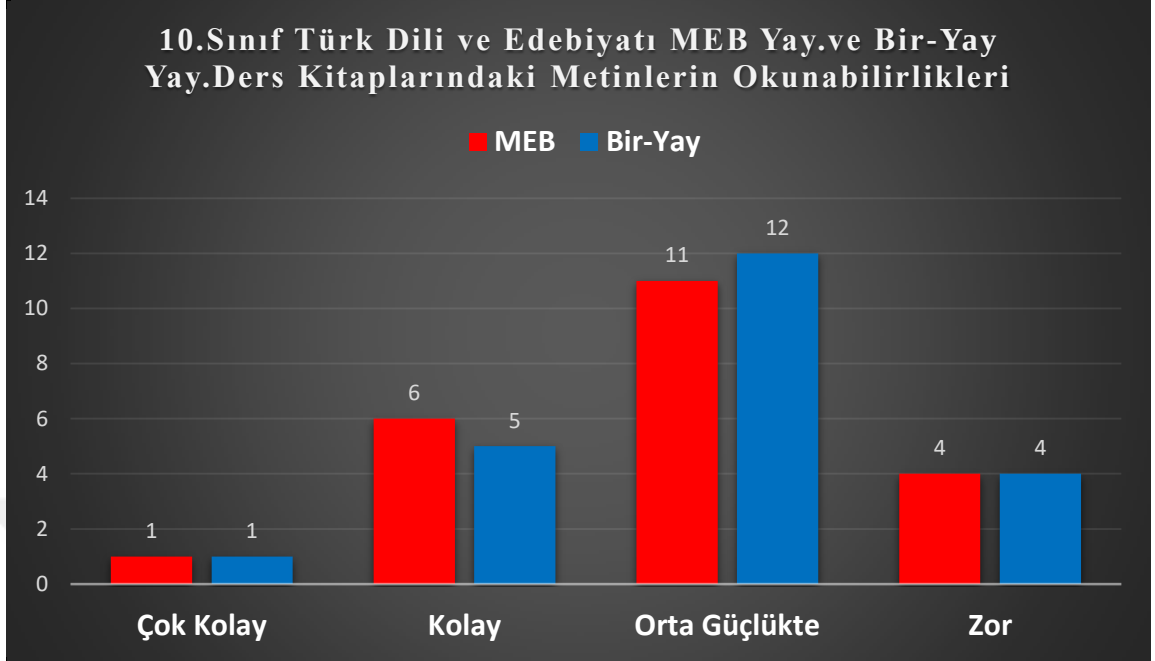
3.18. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 22. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f	
	MEB Yayınları	Bir-Yay Yayınları
Çok Kolay	1	1
Kolay	6	5
Orta Güçlükte	11	12
Zor	4	4
Çok Zor	-	-
TOPLAM	22	22

Şekil 12. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Şekil 13. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri

Tablo 22 ve Şekil 12 ve 13'te görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliklerine bakıldığında çok zor düzeyde metinler bulunmamaktadır.

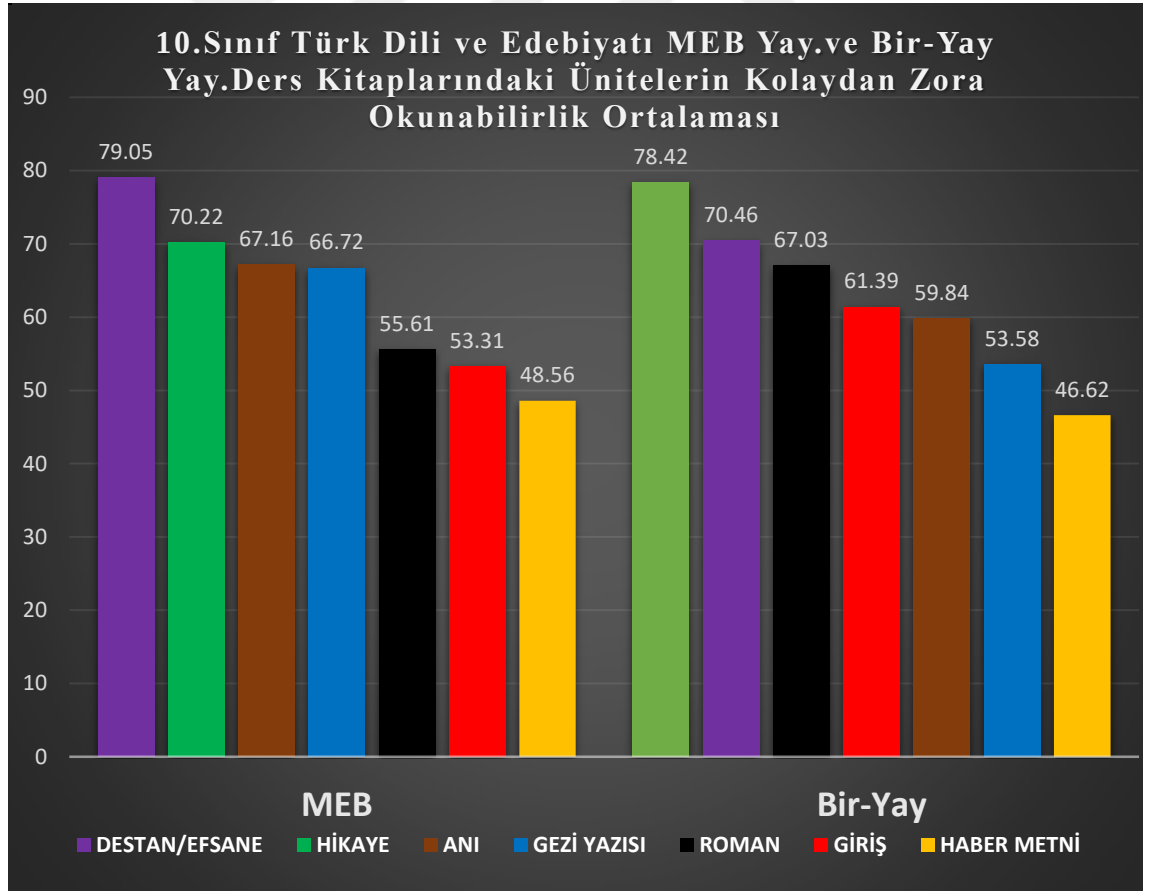
Her iki ders kitabında da *giriş, hikâye, destan/ efsane, roman, anı, haber metni ve gezi yazısı* olmak üzere 7 üniteye 22 metinle çalışılmış olup;

Okunabilirliği çok kolay düzeyde olan metinler her iki ders kitabında da 1 olmak üzere eşit düzeydedir. MEB Yay. ders kitabında çok kolay metin destan/ efsane ünitesinde yer alırken, Bir-Yay Yay. ders kitabında ise hikâye ünitesinde bulunmaktadır. Yüzde olarak her iki ders kitabındaki metinlerin %5'i çok kolay metinlerdir.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinlerde ilk sırayı 6 metinle MEB Yay. ikinci sırayı ise 5 metinle Bir-Yay Yay. almaktadır. MEB Yay. ders kitabında kolay metinler; hikâye, destan/ efsane, roman ve gezi yazısı, Bir-Yay Yay. ders kitabında ise hikâye, destan/ efsane, roman ve anı olmak üzere her iki ders kitabında da dörder üniteye bulunmaktadır. Yüzde olarak ise MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %27'si, Bir-Yay Yay. ders kitabındaki metinlerin %23'ü kolay düzeydedir.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinlerde ilk sırayı 12 metinle Bir-Yay Yay. ikinci sırayı ise 11 metinle MEB Yay. almaktadır. Bir-Yay Yay. ders kitabında orta güçlükte metinler anı ünitesi dışındaki diğer 6 ünitenin tamamında, MEB Yay. ders kitabında ise 7 ünitenin tamamında bulunmaktadır. Yüzde olarak ise Bir-Yay Yay. ders kitabındaki metinlerin %54'ü, MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %50'si orta güçlükte dir.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler her iki ders kitabında da 4 olmak üzere çok kolay düzeyde olduğu gibi eşit sayıdadır. MEB Yay. ders kitabında zor metinler; hikâye, roman, haber metni, Bir-Yay Yay. ders kitabında ise anı, haber metni, gezi yazısı olmak üzere her iki ders kitabında da üçer ünite de bulunmaktadır. Yüzde olarak ise her iki ders kitabındaki metinlerin %18'i zor metinlerdir.

Şekil 14. 10.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. Ders Kitaplarındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Şekil 14'te görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabının her bir ünitesinin ortalama değer olarak kolaydan zora sıralanışı; destan/ efsane(1), hikâye(2), anı(3), gezi yazısı(4), roman(5), giriş(6), haber metni(7) olup Bir-Yay Yay. ders kitabının her bir ünitesinin ortalama değer olarak kolaydan zora sıralanışı ise; hikâye(1), destan/ efsane(2), roman(3), giriş(4), anı(5), gezi yazısı(6), haber metni(7) şeklindedir.

Şekil 14'te görüldüğü gibi 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitaplarındaki üniteleri ortalama değer olarak kolaydan zora sıraladığımızda; haber metni ünitesi dışında her iki ders kitabında ünite sıralamasının aynı olmadığını söyleyebiliriz.

3.19. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Tablo 23. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Ünite	Metin No	Metnin Adı	OKU	OCU	OP	OD
GİRİŞ	1	Ayna ve Toplum	2,77	11,02	58,78	Orta Güçlükte
	2	"Edebi Akım “Terimi	2,9	20,09	30	Zor
	ORTALAMA				44,39	Zor
HİKÂYE	1	Kamyon	2,68	9,92	65,27	Orta Güçlükte
	2	Pazarlık	2,25	7,79	88,1	Kolay
	3	Oğlumuz	2,5	5,36	84,41	Kolay
	4	Koca Öküzün Ölümü	2,57	6,23	79,32	Kolay
	5	Odalardan Biri	2,59	5,64	80,05	Kolay
	ORTALAMA				79,43	Kolay
MAKALE	1	Dünyada ve Türkiye'de Rüzgâr Enerjisi	2,97	21,21	31,39	Zor
	2	İnsan-Doğa İlişkisi Bağlamında Çevre Sorunları ve Felsefe	2,84	21,84	27,73	Çok Zor
	3	Hayat ve Edebiyat	2,71	28,33	16,01	Çok Zor
	ORTALAMA				25,04	Çok Zor
SOHBET VE FIKRA	1	Zenginlerin İftar Sofralarında	2,56	10,97	67,35	Orta Güçlükte
	2	İstemeye Dair	2,76	13,36	53,08	Orta Güçlükte
	3	Mizahta Ehliyet	2,58	13,7	59,42	Orta Güçlükte
	4	80 Gün 64 Saat	2,72	12,43	57,11	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				59,24	Orta Güçlükte
ROMAN	1	Yaban	2,53	7,05	78,78	Kolay
	2	Huzur	2,76	10,81	59,73	Orta Güçlükte
	3	Murtaza	2,63	7,6	73,33	Kolay
	4	Tutunamayanlar	2,55	8	75,5	Kolay
	5	Yaşlı Adam ve Deniz	2,6	7,98	73,55	Kolay
	ORTALAMA				72,17	Kolay
ELEŞTİRİ	1	Gustave Flaubert Nazariyat-ı Edebiye ve Felsefiyesi	2,78	14,84	48,41	Zor
	2	Rabia Hatun Şiirleri	2,65	14,6	54,26	Orta Güçlükte
	3	Peyami Safa’nın Yalnızız Romanındaki Anlatım Sanatı	2,86	14,13	47,05	Zor
	ORTALAMA				50	Orta Güçlükte
MÜLAKAT VE RÖPORTAJ	1	Sami Paşazade Sezai Bey	2,51	11,05	69,15	Orta Güçlükte
	2	Abdülhak Şinasi Hisar	2,73	9,75	63,71	Orta Güçlükte
	3	Traktörçü	2,48	5,61	84,55	Kolay
	ORTALAMA				72,47	Kolay
GENEL ORTALAMA					57,53	Orta Güçlükte

Tablo 23'te görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında 7 ünite 25 metin okunabilirlik değerleri açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda metinlerin *ortalama kelime uzunluğu* 2,25 ile 2,97; *ortalama cümle uzunluğu* ise 5,36 ile 28,33 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında arada 5 kattan fazla farkın olduğu görünmektedir. En kısa kelimeler 2,25 ile hikâye ünitesindeki *Pazarlık* metninde yer alırken en uzun kelimeler ise 2,97 ile makale ünitesindeki *Dünyada ve Türkiye'de Rüzgâr Enerjisi* metninde bulunmaktadır. Bunun yanında en kısa cümleler 5,36 ile en kısa kelime ortalamasında olduğu gibi hikâye ünitesinde *Oğlumuz* metninde olup en uzun cümleler ise 28,33 ile en uzun kelime ortalamasında olduğu gibi makale ünitesinde *Hayat ve Edebiyat* metninde yer almaktadır. En uzun kelime ortalamasına sahip makale ünitesindeki *Dünyada ve Türkiye'de Rüzgâr Enerjisi* metninin cümle ortalaması da yüksek olduğu için zor metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde okunabilirliği en zor metin yine aynı ünite *Hayat ve Edebiyat* metnidir. Bu metnin kelime ortalaması *Dünyada ve Türkiye'de Rüzgâr Enerjisi* metnine göre düşük olsa da ortalama cümle uzunluğu daha yüksektir. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha düşüktür. Yine en kısa cümle uzunluğuna sahip hikâye ünitesindeki *Oğlumuz* metni okunabilirliği kolay metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde en kolay metin yine aynı ünite *Pazarlık* metnidir. Bu iki metnin cümle ortalamaları birbirine çok yakındır. Ancak *Pazarlık* metni tüm üniteler içinde en kısa kelime ortalamasına sahip metindir. Tüm bu sonuçlar 10.sınıf Bir-Yay Yay. ders kitabında olduğu gibi kelime ortalaması düşük olsa da cümle uzunluğunun yüksek olması metnin okunabilirliğini zorlaştırırken cümle uzunluklarının birbirine yakın olması halinde ortalama kelime uzunluğunun düşük olması metnin kolaylık derecesini artırdığına işaret etmektedir.

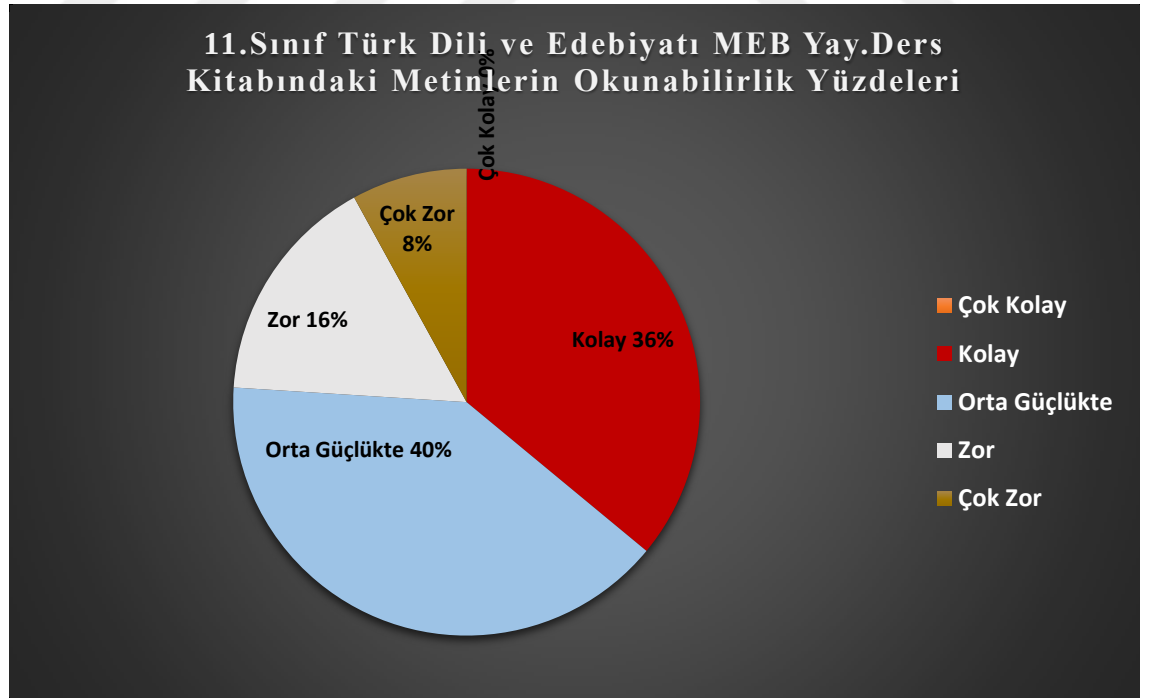
11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında 7 ünitenin ortalamalarına baktığımızda; 3 ünite kolay, 2 ünite orta güçlükte, 1 ünite zor, 1 ünite çok zor ortalama değere sahiptir. Kolay ünitelerin sayısı fazla olmasına rağmen zor ve çok zor ortalamaya sahip üniteler genel ortalamayı düşürmüş, ünitelerdeki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 57,53 ortalama değer ile "orta güçlükte" olduğu belirlenmiştir.

11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki şiir ve tiyatro dışında kalan üniteler; *giriş, hikâye, makale, sohbet ve fıkra, roman, eleştiri, mülakat ve röportaj* şeklinde sıralanmıştır.

3.20. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 24. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Düzeyi	f
Çok Kolay	-
Kolay	9
Orta Güçlükte	10
Zor	4
Çok Zor	2
TOPLAM	25

Şekil 15. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 24 ve Şekil 15'te görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında çok kolay düzeyde metin yer almamaktadır. 25 metinden 9'u kolay, 10'u orta güçlükte, 4'ü zor, 2'si çok zordur. Yüzde olarak baktığımızda metinlerin %40'ı orta güçlükte, %36'sı kolay, %16'sı zor ve %8'i çok zordur. Bu sonuçlara göre bu sınıfta okutulan metinlerin okunabilirlik düzeyinin büyük oranda "orta güçlükte" olduğu söylenebilir.

Bulgular üniteler için ayrı ayrı incelendiğinde ise; ilk olarak "Giriş" ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 44,39 ortalama değer ile "zor" olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,77 ile 2,9; ortalama cümle uzunluğu ise 11,02 ile 20,09 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada yaklaşık 2 kat farkın olduğu görülmektedir. *Ayna ve Toplum* metninin kelime ve cümle ortalaması "Edebi Akım" Terimi metnine göre daha düşüktür. Bu yüzden okunabilirliği de daha yüksektir. *Ayna ve Toplum* metni orta güçlükte "Edebi Akım" Terimi metni ise zor bir metindir. Çünkü "Edebi Akım" Terimi metninin cümle ortalaması diğer metnin yaklaşık 2 katı kadardır. Giriş ünitesinde çok kolay, kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 2 metinden 1'i orta güçlükte, 1'i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si orta güçlükte, %50'si ise zordur.

"Hikâye" ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 79,43 ortalama değer ile "kolay" olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,25 ile 2,68; ortalama cümle uzunluğu ise 5,36 ile 9,92 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada yaklaşık 2 kat farkın olduğu görülmektedir. *Kamyon* metni hikâye ünitesinin kelime ve cümle ortalaması en yüksek ve tek orta güçlükte metnidir. Diğer dört metin ise kolay metinlerdir. Bunlardan *Pazarlık* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa kelime uzunluğuna sahip en kolay metnidir. Aynı zamanda bu metin puan olarak çok kolay metne yakın bir değere sahiptir. *Oğlumuz*, *Koca Öküz'ün Ölümü* ve *Odalardan Biri* metnlerinin kelime ortalamaları birbirine çok yakın olduğu için okunabilirliği cümle ortalamaları belirlemiştir. *Oğlumuz* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa cümle uzunluğuna sahip olduğu için *Pazarlık* metninden sonra ikinci sırada yer almaktadır. *Odalardan Biri* metni kolay

metinler içinde en yüksek kelime ortalamasına sahiptir. Ancak cümle ortalaması *Koca Öküz'ün Ölümü* metnine göre düşük olduğu için üçüncü sırada *Koca Öküz'ün Ölümü* ise son sırada bulunmaktadır. Hikâye ünitesinde çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 5 metinden 4'ü kolay, 1'i orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %80'i kolay, %20'si orta güçlüktedir.

“Makale” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 25,04 ortalama değer ile “çok zor” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,71 ile 2,97; ortalama cümle uzunluğu ise 21,21 ile 28,33 arasında değişmektedir. Bu ünite tüm üniteler içinde en zor ünite olarak belirlenmiştir. *Dünyada ve Türkiye’de Rüzgâr Enerjisi* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en uzun kelime ortalamasına sahip zor bir metindir. Ancak cümle ortalaması diğer iki metinden düşük olduğu için okunabilirliği daha yüksektir ve ilk sıradadır. *İnsan-Doğa İlişkisi Bağlamında Çevre Sorunları ve Felsefe* ve *Hayat ve Edebiyat* metinleri çok zor metinlerdir. Bunlardan *Hayat ve Edebiyat* metninin kelime ortalaması *İnsan-Doğa İlişkisi Bağlamında Çevre Sorunları ve Felsefe* metnine göre düşük olsa da hem bu hem de tüm üniteler içinde en yüksek cümle ortalamasına sahip olduğu için okunabilirliği diğer metne göre daha düşük belirlenmiştir. En uzun kelime ve cümle ortalamasına sahip makale ünitesindeki bu sonuçlar kelime ortalaması yüksek olsa da cümle ortalamasının okunabilirliği daha çok etkilediğine işaret etmektedir. Ünite 2 çok kolay, 3 kolay ve orta güçlükte metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2’si çok zor, 1’i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %67’si çok zor, %33’ü zordur.

“Sohbet ve Fıkra” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 59,24 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,56 ile 2,76; ortalama cümle uzunluğu ise 10,97 ile 13,7 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark yoktur. Dört metnin de okunabilirlik düzeyi orta güçlüktedir. *Zenginlerin İftar Sofralarında* metni ünitenin en düşük kelime ve cümle ortalamasına sahip olduğu için orta güçlükte metinler arasında ilk sıradadır. *İstemeye Dair, Mizahta Ehliyet* ve *80 Gün 64 Saat* metninin cümle ortalamaları birbirine yakın olduğu için kelime ortalamaları sıralamayı belirlemiştir. *Mizahta Ehliyet* metni en yüksek cümle ortalamasına sahip olsa da kelime ortalamasından dolayı ikinci sırada yer almaktadır. *80 Gün 64 Saat* metninin

kelime ve cümle ortalaması *İstemeye Dair* metnine göre daha düşük olduğu için üçüncü sırada olup, ünitenin en yüksek kelime ortalamasına sahip *İstemeye Dair* metni ise son sırada bulunmaktadır. Ünite de çok kolay, kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metnin tamamı orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %100'ü orta güçlüktedir.

“Roman” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 72,17 ortalama değer ile “kolay” olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,53 ile 2,76; ortalama cümle uzunluğu ise 7,05 ile 10,81 arasında değişmektedir. Kolay metinlerin cümle ortalamaları birbirine yakın olduğu için okunabilirlik düzeylerinde kelime ortalamaları etkili olmuştur. *Yaban* metni en kısa kelime ve cümle ortalamasına sahip olduğu için kolay metinler içinde ilk sıradadır. Kelime ortalaması etkili diğer üç metinden *Tutunamayanlar* metni ikinci sırada, *Yaşlı Adam ve Deniz* metni üçüncü sırada olup *Murtaza* metni ise kolay metinler içinde son sırada yer almaktadır. En uzun kelime ve cümle ortalamasına sahip *Huzur* metni ise ünitenin okunabilirliği en düşük orta güçlükte metni olarak bulunmaktadır. Roman ünitesinde çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 5 metinden 4'ü kolay, 1'i orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %80'i kolay, %20'si orta güçlüktedir.

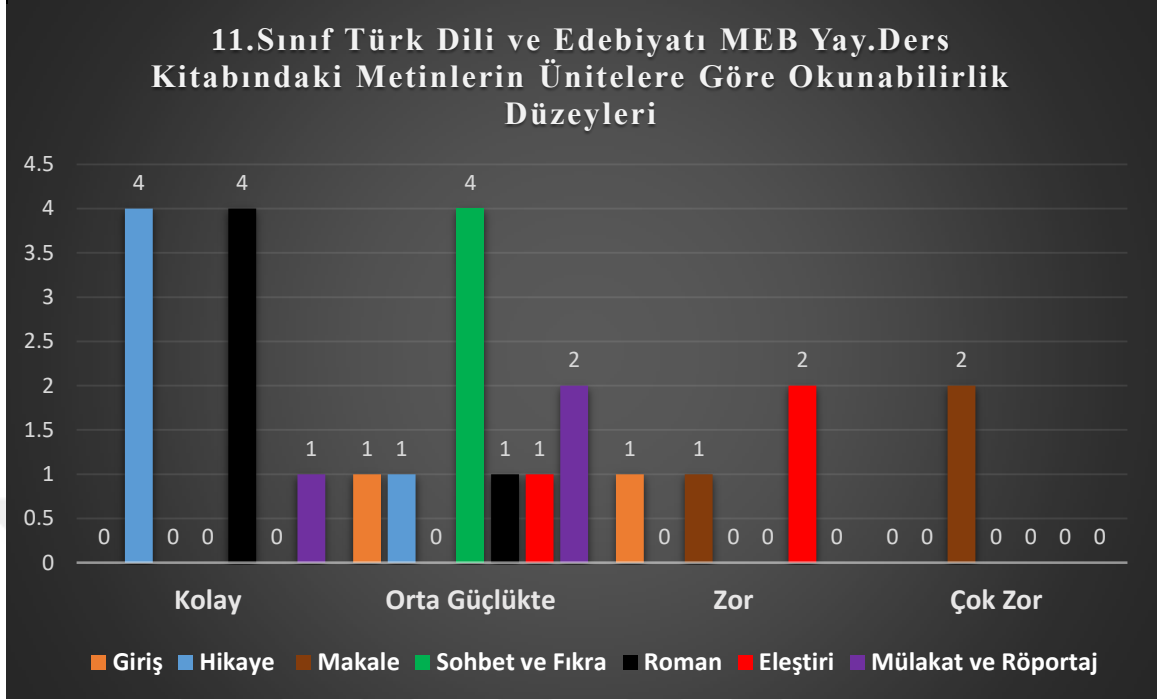
“Eleştiri” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 50 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,65 ile 2,86; ortalama cümle uzunluğu ise 14,13 ile 14,84 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark yoktur. *Rabia Hatun Şiirleri* ünitenin en düşük kelime ortalamasına sahip tek orta güçlükte metnidir. *Gustave Flaubert Nazariyat-ı Edebiye ve Felsefyesi* ve *Peyami Safa'nın Yalnızız Romanındaki Anlatım Sanatı* metinleri ise zor metinlerdir. Ancak *Peyami Safa'nın Yalnızız Romanındaki Anlatım Sanatı* metninin kelime ortalaması diğer metne göre daha yüksek olduğu için okunabilirlik olarak da daha zor bir metindir. Ünite de çok kolay, kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2'si zor, 1'i orta güçlüktedir. Yüzde olarak ise metinlerin %67'si zor, %33'ü orta güçlüktedir. Ünite de 2 zor metin bulunsa da okunabilirlik olarak orta güçlükte metne yakın düzeydedirler. Bu yüzden ünitenin genel ortalaması orta güçlüktedir.

‘‘Mülakat ve Röportaj’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 72,47 ortalama değer ile ‘‘kolay’’ olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,48 ile 2,73; ortalama cümle uzunluğu ise 5,61 ile 11,05 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada yaklaşık 2 kat farkın olduğu görülmektedir. *Traktörcü* metni ile *Sami Paşazade Sezai Bey* metninin kelime ortalamaları birbirine çok yakındır. Ancak *Traktörcü* metninin cümle ortalaması *Sami Paşazade Sezai Bey* metninin yarısı kadardır. Bu yüzden okunabilirliği daha kolay bir metindir. *Abdülhak Şinasi Hisar* metni ve *Sami Paşazade Sezai Bey* metinleri orta güçlükte. Bu iki metnin cümle ortalamaları birbirine yakındır. Bu yüzden kelime ortalaması düşük olan *Sami Paşazade Sezai Bey* metninin okunabilirliği daha yüksektir. *Abdülhak Şinasi Hisar* metni ise okunabilirliği en düşük metin olarak belirlenmiştir. Ünite çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2’si orta güçlükte, 1’i kolaydır. Yüzde olarak ise metinlerin %67’si orta güçlükte, %33’ü kolaydır. Ünite 2 orta güçlükte metin bulursa da *Sami Paşazade Sezai Bey* kolay düzeye yakın bir metindir. Bu yüzden ünitenin genel ortalamasını kolay düzeydeki metin belirlemiştir.

3.21. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 25. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f						
	Giriş	Hikâye	Makale	Sohbet ve Fıkra	Roman	Eleştiri	Mülakat ve Röportaj
Çok Kolay	-	-	-	-	-	-	-
Kolay	-	4	-	-	4	-	1
Orta Güçlükte	1	1	-	4	1	1	2
Zor	1	-	1	-	-	2	-
Çok Zor	-	-	2	-	-	-	-
Toplam	2	5	3	4	5	3	3

Şekil 16. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 25 ve Şekil 16’da görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeylerine bakıldığında ünitelerde yalnız çok kolay metin bulunmamaktadır.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinler ünitedeki sırasına göre incelendiğinde; hikâye ve roman ünitelerinde 4, mülakat ve röportaj ünitesinde 1 metin yer almakta giriş, makale, sohbet ve fıkra, eleştiri ünitelerinde ise kolay metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde olan metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinler ünitedeki sırasına göre incelendiğinde; giriş ve hikâye ünitelerinde 1, sohbet ve fıkra ünitesinde 4, roman ve eleştiri ünitelerinde 1, mülakat ve röportaj ünitesinde 2 metin yer almakta yalnız makale ünitesinde orta güçlükte metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde metinler gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler üniteadaki sırasına göre incelendiğinde; giriş ve makale ünitelerinde 1, eleştiri ünitesinde 2 metin yer almakta hikâye, sohbet ve fıkra, roman, mülakat ve röportaj ünitelerinde ise zor metinler bulunmamaktadır. Zor düzeydeki metinleri de ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; diğer düzeylerde olduğu gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği çok zor düzeyde olan metin yalnız makale ünitesinde 2 tane bulunmaktadır. Çok zor düzeyde metnin bir tane ve ara ünitelerden birinde olması nedeniyle bu düzeydeki metinlerde de düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

3.22. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Tablo 26. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Sıra No	f	
	MEB Yayınları	Okunabilirlik Ortalaması
1	Giriş	Hikâye
2	Hikâye	Mülakat ve Röportaj
3	Makale	Roman
4	Sohbet ve Fıkra	Sohbet ve Fıkra
5	Roman	Eleştiri
6	Eleştiri	Giriş
7	Mülakat ve Röportaj	Makale

Tablo 26’da görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki üniteleri okunabilirlik ortalaması yönünden kolaydan zora doğru sıraladığımızda ünite sıralaması; hikâye, mülakat ve röportaj, roman, sohbet ve fıkra, eleştiri, giriş ve makale şeklinde tespit edilmiştir. Ancak 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki sıralama; giriş, hikâye, makale, sohbet ve fıkra, roman, eleştiri, mülakat ve röportaj şeklindedir.

Bu tabloya göre 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki ünitelerin okunabilirlik ortalaması yönünden sohbet ve fıkra ünitesi dışında kolaydan zora doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

3.23. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Tablo 27. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Ünite	Metin No	Metnin Adı	OKU	OCU	OP	OD
GİRİŞ	1	Edebiyat ve Toplum İlişkisi	2,82	15,8	44,3	Zor
	2	Edebiyatın Sanat Akımları İle İlişkisi	2,93	12,9	47,45	Zor
	ORTALAMA				45,87	Zor
HİKÂYE	1	Gamsız'ın Ölümü	2,83	11,91	54,05	Orta Güçlükte
	2	Semaver	2,74	7,26	70	Kolay
	3	On Dört Yaşında Bir Adam	2,49	9,06	75,15	Kolay
	4	Oğlumuz	2,51	5,88	82,65	Kolay
	5	Harika Çocuk	2,56	4,32	84,71	Kolay
	ORTALAMA				73,31	Kolay
MAKALE	1	Doğu Anadolu'da İlk Türk İzleri	2,8	20,65	32,44	Zor
	2	Avrasya Su Samuru Lutra Lutra Türkiye'deki Yayılış Kayıtları	2,84	16	42,97	Zor
	3	Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Nasreddin Hoca Fıkraları ve Halk Türkülerimizin Yeri	2,82	12,53	52,83	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				42,74	Zor
SOHBET VE FIKRA	1	Yemeklere Dair	2,52	21,31	41,97	Zor
	2	Kitaba Hürmet	2,62	9,09	70	Kolay
	3	Kaybettim!	2,73	21,94	31,89	Zor
	4	Toprak Dede'nin Sesi	2,66	8,24	70,46	Kolay
	ORTALAMA				53,58	Orta Güçlükte
ROMAN	1	Yaban	2,51	9,78	72,47	Kolay
	2	Huzur	2,52	10,91	69,11	Orta Güçlükte
	3	Devlet Ana	2,83	8,8	62,17	Orta Güçlükte
	4	Tutunamayanlar	2,71	7,88	69,39	Orta Güçlükte
	5	Dünya Nimeti	2,41	11,85	71,08	Kolay
	ORTALAMA				68,84	Orta Güçlükte
ELEŞTİRİ	1	Adamın Biri	2,62	9,07	70	Kolay
	2	Talip Apaydın'ın "Sarı Traktör"ünde Eksik Olan Nedir?	2,81	9,67	60,7	Orta Güçlükte
	3	Hüseyin Cahid'in Bir Hikâyesi Münasebetiyle:	2,62	9,82	67,94	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				66,21	Orta Güçlükte
MÜLAKAT VE RÖPORTAJ	1	Ömer Seyfettin'le Mülakat	2,58	6,75	77,56	Kolay
	2	Sabahattin Kudret Aksal	2,57	10,69	67,68	Orta Güçlükte
	3	Milli Edebiyatın En Kuvvetli Yazıcısı: Mehmet Akif Ersoy	2,47	6,79	81,87	Kolay
	ORTALAMA				75,7	Kolay
GENEL ORTALAMA					60,89	Orta Güçlükte

Tablo 27’de görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. ders kitabında 7 ünite toplam 25 metin okunabilirlik değerleri açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda metinlerin *ortalama kelime uzunluğu* 2,41 ile 2,93; *ortalama cümle uzunluğu* ise 4,32 ile 21,94 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında 11.sınıf MEB Yay. ders kitabında olduğu gibi arada 5 kattan fazla farkın olduğu görülmektedir. En kısa kelimeler 2,41 ile roman ünitesindeki *Dünya Nimeti* metninde yer alırken en uzun kelimeler ise 2,93 ile giriş ünitesindeki *Edebiyatın Sanat Akımları İle İlişkisi* metninde bulunmaktadır. Bunun yanında en kısa cümleler 4,32 ile hikâye ünitesindeki *Harika Çocuk* metninde olup en uzun cümleler ise sohbet ve fıkra ünitesinde *Kaybettim!* metninde yer almaktadır. En uzun kelime ortalamasına sahip giriş ünitesindeki *Edebiyatın Sanat Akımları İle İlişkisi* metninin cümle ortalaması da yüksek olduğu için zor metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde okunabilirliği en zor metin sohbet ve fıkra ünitesindeki *Kaybettim!* metnidir. Bu metnin kelime ortalaması düşük olsa da cümle ortalaması diğer metnin bir buçuk katından fazladır. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha düşüktür. Yine en kısa kelime uzunluğuna sahip roman ünitesindeki *Dünya Nimeti* metni kolay metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde en kolay metin hikâye ünitesindeki *Harika Çocuk* metnidir. Bu metnin kelime ortalaması *Dünya Nimeti* metnine göre yüksek olsa da cümle ortalaması diğer metnin yarısı kadardır. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha yüksektir. Bu sonuçlar iki metnin okunabilirliğini karşılaştırırken; bir metnin diğer metne göre kelime ortalamasının yüksek, cümle ortalamasının düşük olması metnin okunabilirliğinin arttığına işaret ederken cümle ortalamasının kelime ortalamasına göre daha etkili olduğu sonucuna götürmektedir.

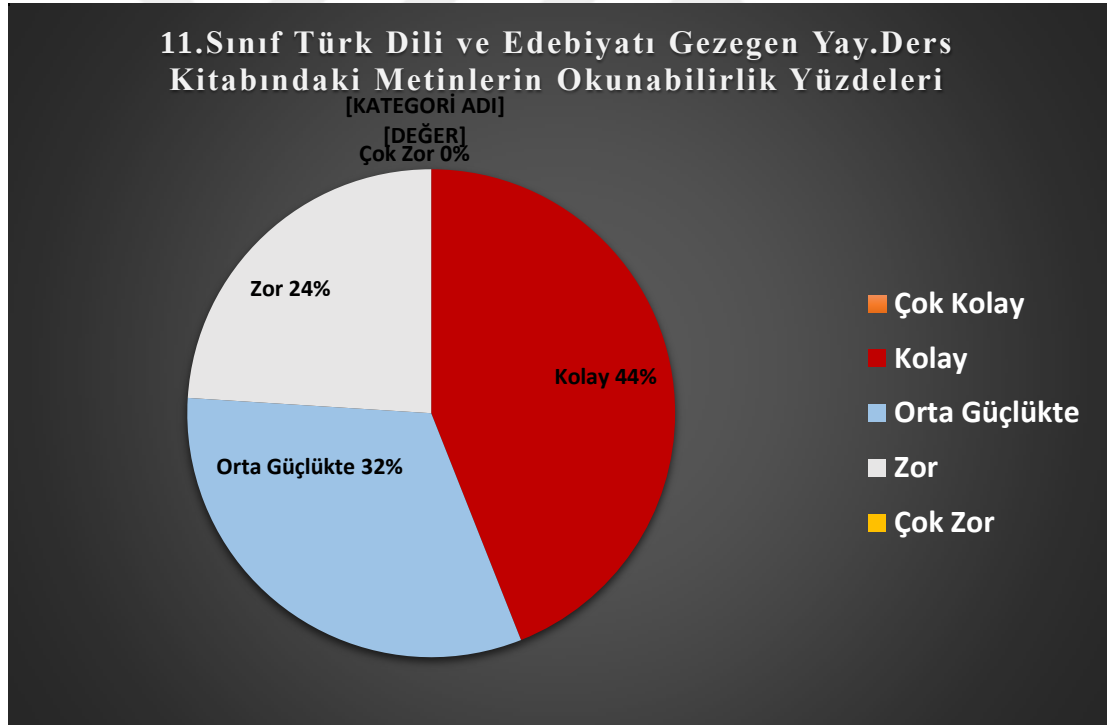
11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. ders kitabında yer alan 7 ünitenin ortalamalarına baktığımızda; 2 ünite kolay, 3 ünite orta güçlükte, 2 ünite zor ortalama değere sahiptir. Ünitelerdeki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 60,89 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir.

11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. ders kitabındaki *şiir* ve *tiyatro* dışında kalan üniteler; *giriş*, *hikâye*, *makale*, *sohbet* ve *fıkra*, *roman*, *eleştiri*, *mülakat* ve *röportaj* şeklinde sıralanmıştır.

3.24. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 28. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Düzeyi	f
Çok Kolay	-
Kolay	11
Orta Güçlükte	8
Zor	6
Çok Zor	-
TOPLAM	25

Şekil 17. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 28 ve Şekil 17’de görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. ders kitabında çok kolay ve çok zor düzeyde metin yer almamaktadır. 25 metinden 11’i kolay, 8’i orta güçlükte, 6’sı zordur. Yüzde olarak baktığımızda ise metinlerin %44’ü kolay, %32’si orta güçlükte ve %24’ü zordur. Bu sonuçlara göre tüm ünitelerin

genel ortalama düzeyi orta güçlükte çıksa da bu sınıfta okutulan metinlerin okunabilirlik düzeyinin büyük oranda ‘‘kolay’’ olduğu söylenebilir.

Bulgular üniteler için ayrı ayrı incelendiğinde ise; ilk olarak ‘‘Giriş’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 45,87 ortalama değer ile ‘‘zor’’ olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,82 ile 2,93; ortalama cümle uzunluğu ise 12,9 ile 15,8 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark bulunmamaktadır. Her iki metin de zor düzeydedir. *Edebiyatın Sanat Akımları İle İlişkisi* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en yüksek kelime uzunluğuna sahiptir. Ancak *Edebiyat ve Toplum İlişkisi* metninin cümle ortalaması daha yüksektir. Bu yüzden *Edebiyatın Sanat Akımları İle İlişkisi* metnine göre okunabilirlik düzeyi daha düşüktür. Metinlerin okunabilirlik düzeylerinde cümle ortalamaları etkili olmuştur. Giriş ünitesinde çok kolay, kolay, orta güçlükte ve çok zor metinler yer almamaktadır. İki metnin tamamı zor düzeydedir. Yüzde olarak ise metinlerin %100’ü zordur.

‘‘Hikâye’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 73,31 ortalama değer ile ‘‘kolay’’ olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,49 ile 2,83; ortalama cümle uzunluğu ise 4,32 ile 11,91 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada yaklaşık 3 kat farkın olduğu görülmektedir. *Gamsız’ın Ölümü* metni hikâye ünitesinin kelime ve cümle ortalaması yüksek ve tek orta güçlükte metnidir. Diğer dört metin ise kolay metinlerdir. *Oğlumuz* ve *Harika Çocuk* metnlerinin kelime ortalamaları birbirine yakın olduğu için okunabilirliği cümle ortalamaları belirlemiştir. *Harika Çocuk* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa cümle uzunluğuna sahip en kolay metnidir. Bu yüzden okunabilirlik olarak ilk sırada *Oğlumuz* metni ise ikinci sırada yer almaktadır. *Semaver* metninin cümle ortalaması *On Dört Yaşında Bir Adam* metnine göre düşük olsa da *On Dört Yaşında Bir Adam* metni bu ünitenin en düşük kelime ortalamasına sahip olduğu için okunabilirlik düzeyi olarak kolay metinler içinde üçüncü, *Semaver* metni ise son sırada bulunmaktadır. Hikâye ünitesinde çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 5 metinden 4’ü kolay, 1’i orta güçlükte dir. Yüzde olarak ise metinlerin %80’i kolay, %20’si orta güçlükte dir.

“Makale” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 42,74 ortalama değer ile “zor” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,8 ile 2,84; ortalama cümle uzunluğu ise 12,53 ile 20,65 arasında değişmektedir. Bu ünite 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında olduğu gibi tüm üniteler içinde en zor ünite olarak belirlenmiştir. Kelime uzunlukları birbirine çok yakın olduğu için okunabilirlik düzeyini cümle ortalamaları belirlemiştir. *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Nasreddin Hoca Fıkraları ve Halk Türkülerimizin Yeri* metni bu ünitenin en düşük cümle ortalamasına sahip tek orta güçlükte metnidir. *Avrasya Su Samuru Lutra Lutra Türkiye’deki Yayılış Kayıtları* metni ikinci, *Doğu Anadolu’da İlk Türk İzleri* metni ünitenin en yüksek cümle ortalamasına sahip olduğu için okunabilirlik düzeyi olarak son sırada yer almıştır. Bu sonuç 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. makale ünitesinde olduğu gibi cümle ortalamasının okunabilirliği daha çok etkilediğine işaret etmektedir. Ünite 4 çok kolay, 4 kolay ve 4 zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2’si zor, 1’i orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %67’si zor, %33’ü ise orta güçlükte.

“Sohbet ve Fıkra” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 53,58 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,52 ile 2,73; ortalama cümle uzunluğu ise 8,24 ile 21,94 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada 2 kattan daha fazla farkın olduğu görülmektedir. *Kaybettim!* metni kelime ortalaması olarak bu ünitenin cümle ortalaması olarak ise hem bu hem de tüm üniteler içinde en yüksek ortalamaya sahip en zor metnidir. *Yemeklere Dair* metni bu ünitenin en düşük kelime ortalamasına sahip olsa da *Kaybettim!* metni gibi cümle ortalaması yüksek olduğu için zor metin olarak belirlenmiştir. *Kitaba Hürmet* ve *Toprak Dede’nin Sesi* metinleri kolay metinlerdir. Ancak *Toprak Dede’nin Sesi* metninin kelime ortalaması *Kitaba Hürmet* metnine göre yüksek olsa da bu ünitenin en düşük cümle ortalamasına sahip olduğu için daha kolay bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. Ünite 4 çok kolay, 4 orta güçlükte ve 4 zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2’si kolay, 2’si zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50’si kolay, %50’si zordur. Ünite 2 metin kolay düzeyin sınırında olduğu için zor metinler ortalamayı düşürmüş genel ortalama orta güçlükte olarak belirlenmiştir.

“Roman” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 68,84 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,41 ile 2,83; ortalama cümle uzunluğu ise 7,88 ile 11,85 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. *Yaban* ve *Dünya Nimeti* metinleri kolay metinlerdir. *Dünya Nimeti* metni hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa kelime uzunluğuna sahip olsa da *Yaban* metninin cümle uzunluğu *Dünya Nimeti* metninden daha kısa olduğu için okunabilirliği daha kolay bir metin olarak belirlenmiştir. Diğer üç metin orta güçlükte. Ancak *Tutunamayanlar* ve *Huzur* metinleri kolay düzeye yakın metinlerdir. *Huzur* metninin kelime ortalaması düşük olsa da *Tutunamayanlar* metninin cümle ortalaması düşük olduğu için okunabilirliği daha yüksektir. *Devlet Ana* metni ise ünitenin en yüksek kelime ortalamasına sahip okunabilirlik olarak da son sırada bulunan metnidir. Roman ünitesinde çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 5 metinden 3’ü orta güçlükte, 2’si kolaydır. Yüzde olarak ise metinlerin %60’ı orta güçlükte, %40’ı kolaydır.

“Eleştiri” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 66,21 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,62 ile 2,81; ortalama cümle uzunluğu ise 9,07 ile 9,82 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark yoktur. *Adamın Biri* metni ünitenin kelime ve cümle ortalaması en düşük en kolay metnidir. *Talip Apaydın’ın “Sarı Traktör” ünde Eksik Olan Nedir?* ve *Hüseyin Cahid’in Bir Hikâyesi Münasebetiyle*: metinleri orta güçlükte. Bu iki metnin cümle ortalamaları birbirine yakındır. Ancak *Hüseyin Cahid’in Bir Hikâyesi Münasebetiyle*: metninin kelime ortalaması düşük olduğu için okunabilirliği diğer metne göre daha yüksektir. Ünite çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2’si orta güçlükte, 1’i kolaydır. Yüzde olarak ise metinlerin %67’si orta güçlükte, %33’ü kolaydır.

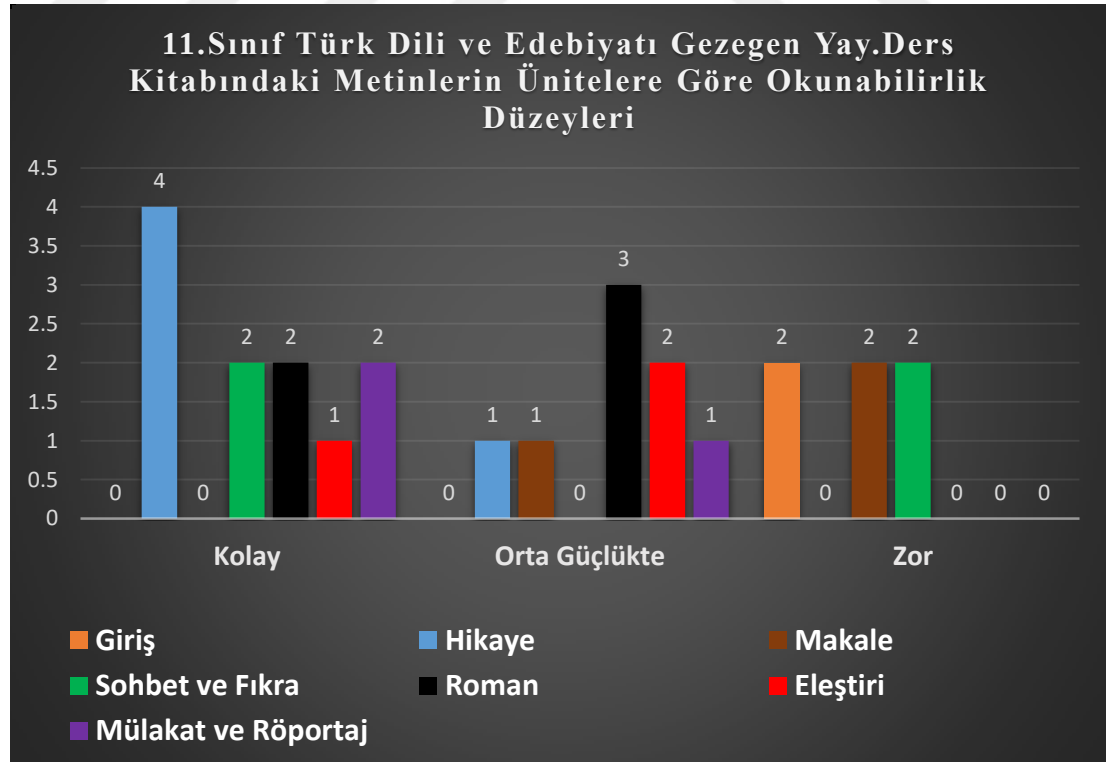
“Mülakat ve Röportaj” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 75,7 ortalama değer ile “kolay” olduğu belirlenmiştir. Ünite ortalama kelime uzunluğu 2,47 ile 2,58; ortalama cümle uzunluğu ise 6,75 ile 10,69 arasında değişmektedir. *Sabahattin Kudret Aksal* ünitenin cümle ortalaması en yüksek tek orta güçlükte metnidir. *Ömer Seyfettin’le Mülakat* ve *Milli Edebiyatın En Kuvvetli Yazıcısı: Mehmet Akif Ersoy* metinlerinin cümle ortalamaları birbirine çok yakındır. Bu yüzden

her iki metin de kolay olmasına rağmen kelime uzunluğu düşük olan *Milli Edebiyatın En Kuvvetli Yazıcısı: Mehmet Akif Ersoy* metni okunabilirlik olarak daha yüksek puanlı bir metindir. Ünite de çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 3 metinden 2'si kolay, 1'i orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %67'si kolay,%33'ü orta güçlükte.

3.25. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 29. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f						
	Giriş	Hikâye	Makale	Sohbet ve Fıkra	Roman	Eleştiri	Mülakat ve Röportaj
Çok Kolay	-	-	-	-	-	-	-
Kolay	-	4	-	2	2	1	2
Orta Güçlükte	-	1	1	-	3	2	1
Zor	2	-	2	2	-	-	-
Çok Zor	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	2	5	3	4	5	3	3

Şekil 18. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezen Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 29 ve Şekil 18’de görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegem Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeylerine bakıldığında ünitelerde çok kolay ve çok zor düzeyde metin bulunmamaktadır.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinler ünitelerdeki sırasına göre incelendiğinde; hikâye ünitesinde 4, sohbet ve fıkra, roman ünitelerinde 2, eleştiri ünitesinde 1, mülakat ve röportaj ünitesinde ikişer metin yer almakta giriş ve makale ünitelerinde ise kolay metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde olan metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinler ünitelerdeki sırasına göre incelendiğinde; hikâye ve makale ünitesinde 1, roman ünitesinde 3, eleştiri ünitesinde 2, mülakat ve röportaj ünitesinde 1 metin yer almakta giriş, sohbet ve fıkra ünitelerinde ise orta güçlükte metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde metinler gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler ünitelerdeki sırasına göre incelendiğinde; giriş, makale, sohbet ve fıkra ünitelerinde ikişer metin yer almakta hikâye, roman, eleştiri, mülakat ve röportaj ünitelerinde zor metinler bulunmamaktadır. Zor düzeydeki metinleri de ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; diğer düzeylerde olduğu gibi zor düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

3.26. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Tablo 30. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Sıra No	f	
	Gezegen Yayınları	Okunabilirlik Ortalaması
1	Giriş	Mülakat ve Röportaj
2	Hikâye	Hikâye
3	Makale	Roman
4	Sohbet ve Fıkra	Eleştiri
5	Roman	Sohbet ve Fıkra
6	Eleştiri	Giriş
7	Mülakat ve Röportaj	Makale

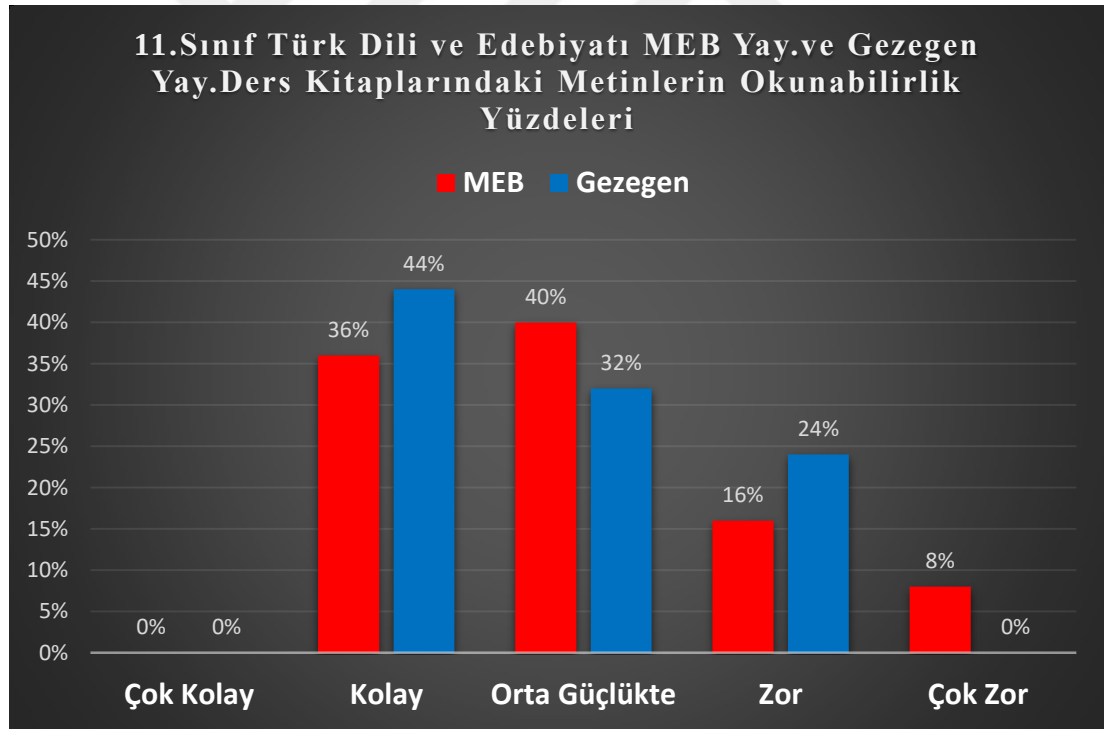
Tablo 30’da görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. ders kitabındaki üniteleri okunabilirlik ortalaması yönünden kolaydan zora doğru sıraladığımızda ünite sıralaması; mülakat ve röportaj, hikâye, roman, eleştiri, sohbet ve fıkra, giriş ve makale şeklinde tespit edilmiştir. Ancak 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. ders kitabındaki sıralama; giriş, hikâye, makale, sohbet ve fıkra, roman, eleştiri, mülakat ve röportaj şeklindedir.

Bu tabloya göre 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Gezegen Yay. ders kitabındaki ünitelerin okunabilirlik ortalaması yönünden hikâye ünitesi dışında kolaydan zora doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

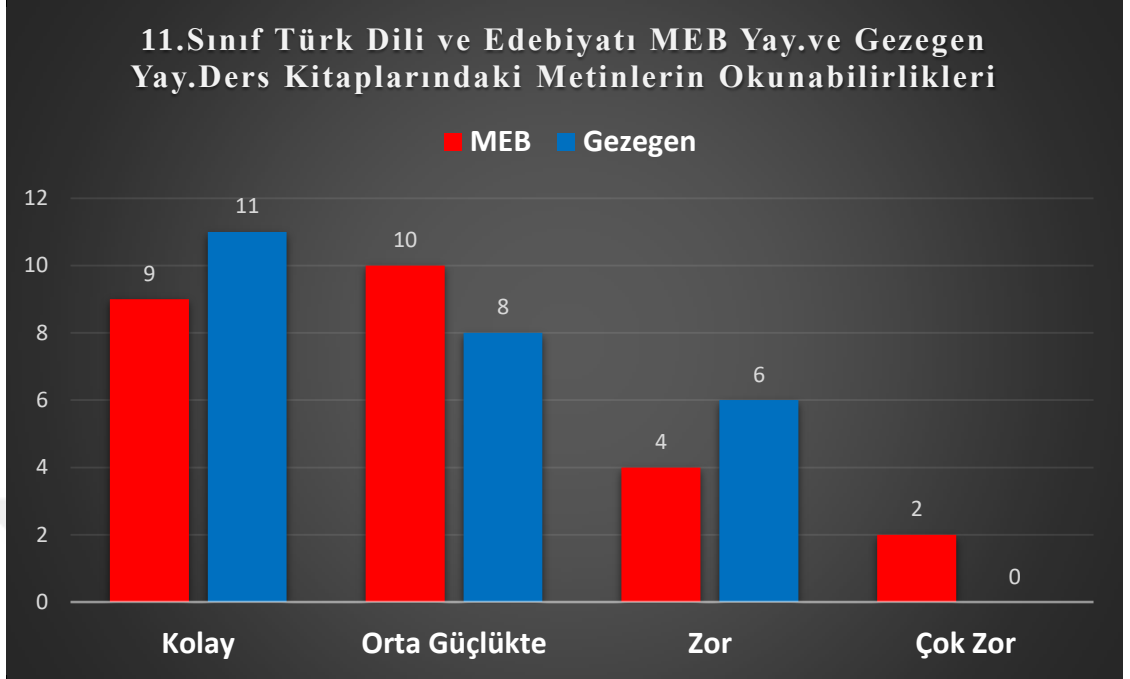
3.27. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 31. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f	
	MEB Yayınları	Gezegen Yayınları
Çok Kolay	-	-
Kolay	9	11
Orta Güçlükte	10	8
Zor	4	6
Çok Zor	2	-
TOPLAM	25	25

Şekil 19. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Şekil 20. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezen Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri

Tablo 31 ve Şekil 19 ve 20’de görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezen Yay. ders kitabındaki metinlerin okunabilirliklerine bakıldığında çok kolay düzeyde metinler bulunmamaktadır.

Her iki ders kitabında da *giriş, hikâye, makale, sohbet ve fıkra, roman, eleştiri, mülakat ve röportaj* olmak üzere 7 ünite 25 metinle çalışılmış olup;

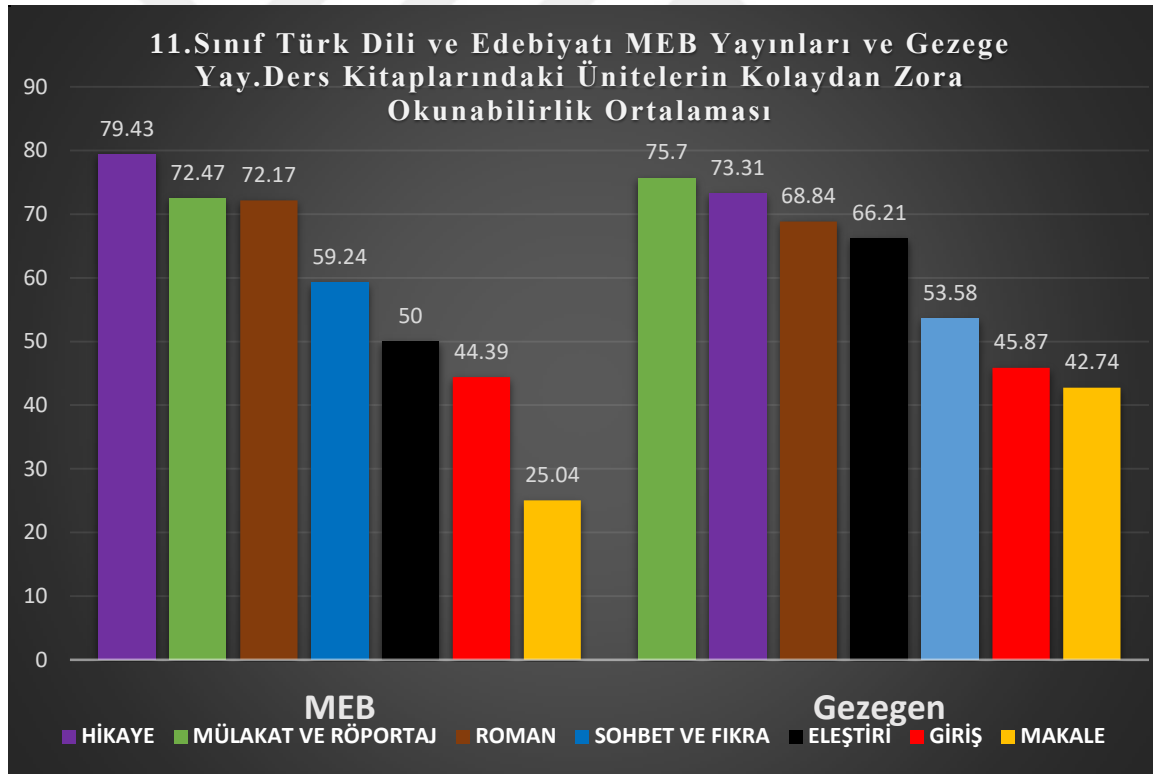
Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinlerde ilk sırayı 11 metinle Gezen Yay. ikinci sırayı 9 metinle MEB Yay. almaktadır. Gezen Yay. ders kitabında kolay metinler; hikâye, sohbet ve fıkra, roman, eleştiri, mülakat ve röportaj olmak üzere 5 ünite, MEB Yay. ders kitabında ise hikâye, roman, mülakat ve röportaj olmak üzere 3 ünite bulunmektedir. Yüzde olarak ise Gezen Yay. ders kitabındaki metinlerin %44’ü, MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %36’sı kolay düzeydedir.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinlerde ilk sırayı 10 metinle MEB Yay. ikinci sırayı 8 metinle Gezen Yay. almaktadır. MEB Yay. ders kitabında orta güçlükte metinler makale ünitesi dışındaki diğer 6 ünitenin tamamında, Gezen Yay. ders kitabında ise giriş, sohbet ve fıkra ünitesi dışındaki diğer 5 ünitenin tamamında

bulunmaktadır. Yüzde olarak ise MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %40'ı, Gezegen Yay. ders kitabındaki metinlerin %32'si orta güçlüktedir.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinlerde ilk sırayı kolay düzeyde olduğu gibi 6 metinle Gezegen Yay. ikinci sırayı 4 metinle MEB Yay. almaktadır. Gezegen Yay. ders kitabında zor metinler; giriş, makale, sohbet ve fıkra, MEB Yay. ders kitabında ise giriş, makale ve eleştiri olmak üzere her iki ders kitabında da üçer ünite bulunmaktadır. Yüzde olarak ise Gezegen Yay. ders kitabındaki metinlerin %24'ü, MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %16'sı zor düzeydedir.

Okunabilirliği çok zor düzeyde olan metinler yalnızca MEB Yay. ders kitabındaki makale ünitesinde 2 metin bulunmakta, Gezegen Yay. ders kitabında çok zor düzeyde metin yer almamaktadır. Yüzde olarak ise MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %8'i çok zor düzeydedir.

Şekil 21. 11.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. Ders Kitaplarındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Şekil 21’de görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabının her bir ünitesinin ortalama değeri olarak kolaydan zora sıralanışı; hikâye(1), mülakat ve röportaj(2), roman(3), sohbet ve fıkra(4), eleştiri(5), giriş(6), makale(7) olup

Gezegen Yay. ders kitabının her bir ünitesinin ortalama değeri olarak kolaydan zora sıralanışı ise; mülakat ve röportaj(1), hikâye(2), roman(3), eleştiri(4), sohbet ve fıkra(5), giriş(6), makale(7) şeklindedir.

Şekil 21’de görüldüğü gibi 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. ders kitaplarındaki üniteleri ortalama değeri olarak kolaydan zora sıraladığımızda; roman, giriş ve makale üniteleri dışında her iki ders kitabında ünite sıralamasının aynı olmadığını söyleyebiliriz.

3.28. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Tablo 32. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Ünite	Metin No	Metnin Adı	OKU	OCU	OP	OD
GİRİŞ	1	Edebiyat-Felsefe İlişkisi Üzerine	2,76	19,72	36,48	Zor
	2	Edebiyat ve Psikoloji	2,9	19,42	31,64	Zor
	3	Dil-Zaman	2,67	11,88	60,56	Orta Güçlükte
	4	Türklerde Sözlükçülük	2,84	22,88	25,02	Çok Zor
	ORTALAMA				38,42	Zor
HİKÂYE	1	Bir Saatlik Telâki	2,63	6,55	76,07	Kolay
	2	Demiryolu Hikâyecileri-Bir Rüya	2,75	10,68	60,47	Orta Güçlükte
	3	Karanfilsiz	2,73	6,5	72,19	Kolay
	4	Parasız Yatılı	2,67	6,89	73,58	Kolay
	ORTALAMA				70,57	Kolay
ROMAN	1	Üç İstanbul	2,75	8,09	67,23	Orta Güçlükte
	2	Bereketli Topraklar Üzerinde	2,51	4,89	85,23	Kolay
	3	Aylak Adam	2,52	3,95	87,28	Kolay
	4	Sevgili Arsız Ölüm	2,75	10,04	62,14	Orta Güçlükte
	5	Selvi Boylum Al Yazmalım	2,55	7	78,11	Kolay
	6	Bülbülü Öldürmek	2,78	11,91	56,06	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				72,67	Kolay
DENEME	1	Doğruluk Kaygısı	2,7	9,25	66,21	Orta Güçlükte
	2	Karalama Defteri	2,84	13,5	50	Orta Güçlükte
	3	Kitap	2,77	6,27	71,18	Kolay
	4	Sabaha Doğru	2,66	8,33	70,22	Kolay
	ORTALAMA				64,4	Orta Güçlükte
SÖYLEV	1	Nutuk	2,67	11,56	61,39	Orta Güçlükte
	2	Başkumandan Muharebesi	2,61	9,41	69,41	Orta Güçlükte
	3	Kök Türk Kitabeleri	2,25	14	71,89	Kolay
	4	Alparslan'ın Malazgirt Meydan Muharebesindeki Nutku	2,57	13,35	60,74	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				65,85	Orta Güçlükte
GENEL ORTALAMA					62,38	Orta Güçlükte

Tablo 32’de görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında 5 ünite 22 metin okunabilirlik açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda metinlerin *ortalama kelime uzunluğu* 2,25 ile 2,9; *ortalama cümle uzunluğu* ise 3,95 ile 22,88 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında arada 5 kattan fazla farkın olduğu görülmektedir. En kısa kelimeler 2,25 ile söylev ünitesindeki *Kök Türk Kitabeleri* metninde yer alırken en uzun kelimeler ise 2,9 ile giriş ünitesindeki *Edebiyat ve Psikoloji* metninde bulunmaktadır. Bunun yanında en kısa cümleler 3,95 ile roman ünitesindeki *Aylak Adam* metninde olup en uzun cümleler ise en uzun kelime ortalamasında olduğu gibi giriş ünitesinde *Türklerde Sözlükçülük* metninde yer almaktadır. En uzun kelime ortalamasına giriş ünitesindeki *Edebiyat ve Psikoloji* metninin cümle ortalaması da yüksek olduğu için ünite 22’deki zor metinlerden biridir. Ancak tüm metinler içinde okunabilirliği en zor metin yine aynı ünite 22’deki *Türklerde Sözlükçülük* metnidir. Bu metnin kelime ortalaması *Edebiyat ve Psikoloji* metnine göre düşük olsa da ortalama cümle uzunluğu daha yüksektir. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha düşüktür. Yine en kısa kelime uzunluğuna sahip söylev ünitesindeki *Kök Türk Kitabeleri* okunabilirliği kolay metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde en kolay metin roman ünitesindeki *Aylak Adam* metnidir. *Kök Türk Kitabeleri* en kısa kelime uzunluğuna sahip olsa da ortalama cümle uzunluğu *Aylak Adam* metninin yaklaşık 4 katı kadardır. Bu yüzden okunabilirlik puanı daha düşüktür. En zor ve en kolay metinlerle ilgili bu sonuçlar cümle ortalamasının kelime ortalamasına göre daha etkili olduğu sonucuna götürmektedir.

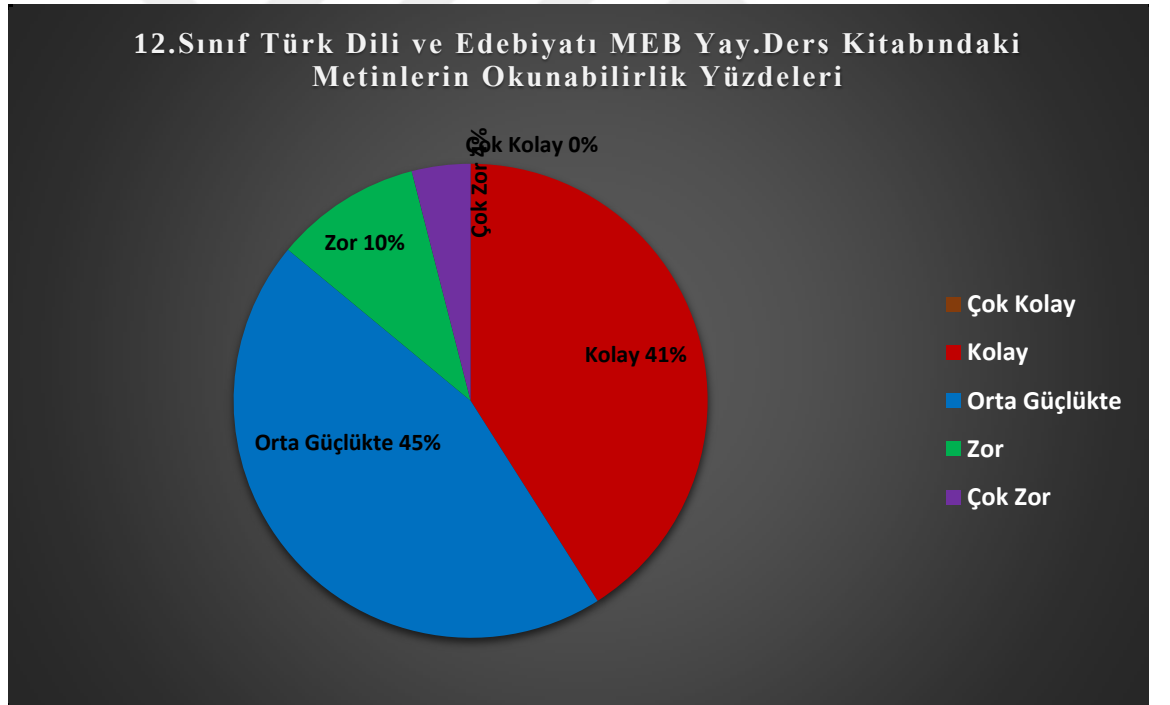
12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında 5 ünitenin ortalamalarına baktığımızda; 2 ünite kolay, 2 ünite orta güçlükte, 1 ünite zor ortalama değere sahiptir. Kolay ve orta güçlükte ünitelerin sayısı eşit olmasına rağmen kolay ünitelerin okunabilirlik puanlarının sınırda olması ve 1 tane zor ünitenin bulunması ortalamayı düşürmüş, ünitelerdeki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 62,38 ortalama değer ile ‘‘orta güçlükte’’ olduğu belirlenmiştir.

12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki şiir ve tiyatro dışında kalan üniteler; *giriş, hikâye, roman, deneme, söylev* şeklinde sıralanmıştır.

3.29. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 33. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Düzeyi	f
Çok Kolay	-
Kolay	9
Orta Güçlükte	10
Zor	2
Çok Zor	1
TOPLAM	22

Şekil 22. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 33 ve Şekil 22’de görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında çok kolay düzeyde metin yer almamaktadır. 22 metinden 9’u kolay, 10’u orta güçlükte, 2’si zor, 1’i çok zordur. Yüzde olarak baktığımızda metinlerin %45’i orta güçlükte, %41’i kolay, %10’u zor ve %4’ü çok zordur. Bu sonuçlara göre bu sınıfta

okutulan metinlerin okunabilirlik düzeyinin büyük oranda ‘‘orta güçlükte’’ olduğu söylenebilir.

Bulgular üniteler için ayrı ayrı incelendiğinde ise; ilk olarak ‘‘Giriş’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 38,42 ortalama değer ile ‘‘zor’’ olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,67 ile 2,9; ortalama cümle uzunluğu ise 11,88 ile 22,88 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada yaklaşık 2 kat farkın olduğu görülmektedir. *Dil-Zaman* metni ünitenin kelime ve cümle ortalaması en düşük orta güçlükte metnidir. *Edebiyat-Felsefe İlişkisi Üzerine* ve *Edebiyat ve Psikoloji* metinleri zor metinlerdir. Bu metinlerin cümle ortalamaları birbirine çok yakındır. Bu yüzden hem bu hem de tüm üniteler içinde en uzun kelime ortalamasına sahip *Edebiyat ve Psikoloji* metninin okunabilirlik puanı daha düşüktür. Okunabilirlik düzeyi olarak *Dil-Zaman* metni ilk, *Edebiyat-Felsefe İlişkisi Üzerine* metni ikinci, *Edebiyat ve Psikoloji* metni üçüncü, *Türklerde Sözlükçülük* metni ise hem bu hem de tüm üniteler içinde en uzun cümle uzunluğuna sahip en zor metin olarak son sırada bulunmaktadır. Giriş ünitesinde çok kolay ve kolay metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2’si zor, 1’i orta güçlükte, 1’i çok zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50’si zor, %25’i orta güçlükte, %25’i çok zordur. Tüm üniteler içinde en zor ünite giriş ünitesidir.

‘‘Hikâye’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 70,57 ortalama değer ile ‘‘kolay’’ olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,63 ile 2,75; ortalama cümle uzunluğu ise 6,5 ile 10,68 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark yoktur. *Demiryolu Hikâyecileri-Bir Rüya* metni ünitenin en uzun kelime ve cümle ortalamasına sahip tek orta güçlükte metnidir. Diğer üç metin kolay metinlerdir. Bunların cümle ortalamaları birbirine yakın olduğu için okunabilirliklerinde kelime ortalamaları etkili olmuştur. En düşük kelime ortalamasına sahip *Bir Saatlik Telâki* metni ünitenin en kolay metnidir. *Parasız Yatılı* metninin kelime ortalaması *Karanfilsiz* metninden düşük olduğu için okunabilirlik olarak ikinci, *Karanfilsiz* metni ise üçüncü sırada bulunmaktadır. Ünite de çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 3’ü kolay, 1’i orta güçlükte, 1’i çok zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %75’i kolay, %25’i orta güçlükte, %25’i çok zordur.

‘‘Roman’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 72,67 ortalama değer ile ‘‘kolay’’ olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,51 ile 2,78; ortalama cümle uzunluğu ise 3,95 ile 11,91 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında ise arada yaklaşık 3 kat farkın olduğu görünmektedir. Hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa cümle uzunluğuna sahip *Aylak Adam* metni okunabilirliği en kolay metindir. Aynı zamanda bu metin puan olarak çok kolay metne yakın bir değere sahiptir. *Bereketli Topraklar Üzerinde* ve *Selvi Boylum Al Yazmalım* metinler de kolay metinlerdir. Bu iki metnin kelime uzunlukları birbirine çok yakındır. Ancak *Bereketli Topraklar Üzerinde* metninin cümle ortalaması düşük olduğu için diğer metne göre okunabilirliği daha yüksektir. Bu yüzden okunabilirlik olarak *Aylak Adam* metninden sonra ikinci, *Selvi Boylum Al Yazmalım* metni ise üçüncü sıradadır. *Üç İstanbul*, *Sevgili Arsız Ölüm* ve *Bülbülü Öldürmek* metinleri orta güçlükte dir. *Üç İstanbul* ve *Sevgili Arsız Ölüm* metinlerinin kelime ortalamaları aynıdır. Bu yüzden cümle ortalaması düşük olan *Üç İstanbul* metninin okunabilirliği daha yüksektir. *Bülbülü Öldürmek* metni ise ünitenin en yüksek kelime ve cümle ortalamasına sahip metni olarak en düşük ortalamaya sahiptir. Bu yüzden okunabilirliği en zor metin olarak belirlenmiştir. Ünite de çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 6 metinden 3’ü kolay, 3’ü orta güçlükte dir. Yüzde olarak ise metinlerin %50’si kolay, %50’si orta güçlükte dir. Ünite de kolay ve orta güçlükte ki metinlerin sayısı eşit olsa da kolay metinlerin puan değeri yüksek olduğu için ortalamayı yükseltmiş ve genel ortalama kolay olarak belirlenmiştir.

‘‘Deneme’’ ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 64,4 ortalama değer ile ‘‘orta güçlükte’’ olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,66 ile 2,84; ortalama cümle uzunluğu ise 6,27 ile 13,5 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları birbirine yakındır. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında arada yaklaşık 2 kattan fazla farkın olduğu görünmektedir. Metinlerin ortalama kelime uzunlukları birbirine yakın olduğu için sıralamayı cümle uzunlukları belirlemiştir. *Kitap* ve *Sabaha Doğru* metinleri kolay metinlerdir. *Sabaha Doğru* metni ünitenin en kısa kelime uzunluğuna sahip olsa da *Kitap* metninin cümle ortalaması daha düşük olduğu için *Sabaha Doğru* metninden daha kolay bir metindir. *Doğruluk Kaygısı* ve *Karalama Defteri* metinleri ise orta güçlükte dir. Ancak ünitenin en

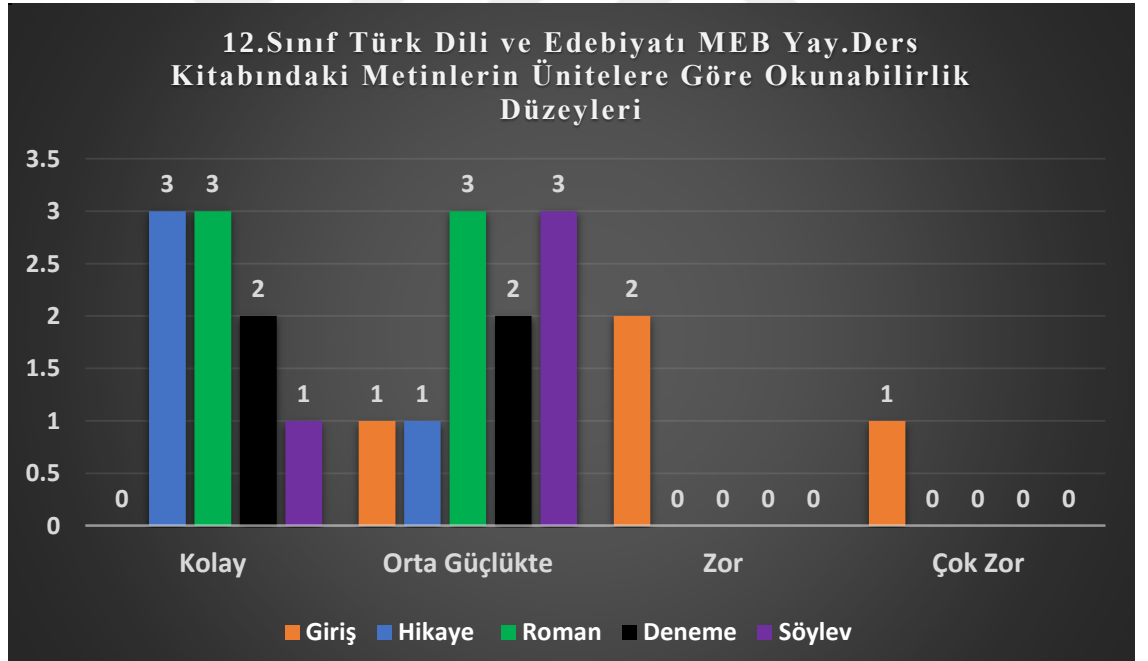
yüksek kelime ve cümle ortalamasına sahip *Karalama Defteri* metninin okunabilirliği *Doğruluk Kaygısı* metnine göre daha düşüktür ve puan değeri olarak son sıradadır. Üniteye çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2'si kolay, 2'si orta güçlükte. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si kolay, %50'si orta güçlükte. Bu üniteye de roman ünitesinde olduğu gibi kolay ve orta güçlükteki metinlerin sayısı eşittir. Ancak roman ünitesinin aksine kolay metinlerin puan değeri sınırdan olduğu için ortalamayı düşürmüş ve genel ortalama orta güçlükte olarak belirlenmiştir.

“Söylev” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 65,85 ortalama değeri ile “orta güçlükte” olarak belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,25 ile 2,67; ortalama cümle uzunluğu ise 9,41 ile 14 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark yoktur. *Kök Türk Kitabeleri* metni ünitenin en yüksek cümle uzunluğuna sahip olsa da hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa kelime uzunluğuna sahip tek kolay metnidir. Diğer üç metin orta güçlükte olup okunabilirliklerinde cümle ortalamaları etkili olmuştur. *Alparslan'ın Malazgirt Meydan Muharebesindeki Nutku* metninin kelime ortalaması *Nutuk* ve *Başkumandan Muharebesi* metinlerine göre düşüktür. Ancak en yüksek cümle ortalamasına sahip olduğu için okunabilirliği en düşük metin olarak son sıradadır. *Başkumandan Muharebesi* metninin kelime ve cümle ortalaması *Nutuk* metnine göre düşük olduğu için okunabilirlik olarak *Kök Türk Kitabeleri* metninden sonra ikinci, *Nutuk* metni ise üçüncü sırada bulunmaktadır. Söylev ünitesinde çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 3'ü orta güçlükte, 1'i kolaydır. Yüzde olarak ise metinlerin %75'i orta güçlükte, %25'i kolaydır.

3.30. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 34. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f				
	Giriş	Hikâye	Roman	Deneme	Söylev
Çok Kolay	-	-	-	-	-
Kolay	-	3	3	2	1
Orta Güçlükte	1	1	3	2	3
Zor	2	-	-	-	-
Çok Zor	1	-	-	-	-
Toplam	4	4	6	4	4

Şekil 23. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 34 ve Şekil 23'te görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeylerine bakıldığında ünitelerde yalnız çok kolay düzeyde metin bulunmamaktadır.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinler üniteadaki sırasına göre incelendiğinde; hikâye ve roman ünitelerinde 3, deneme ünitesinde 2, söylev ünitesinde 1 metin yer almakta yalnız giriş ünitesinde kolay metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde olan metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinler üniteadaki sırasına göre incelendiğinde; giriş ve hikâye ünitelerinde 1, roman ünitesinde 3, deneme ünitesinde 2, söylev ünitesinde 3 metin yer almaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde metinler gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metin yalnız giriş ünitesinde 2 tane bulunmaktadır. Zor düzeyde metinlerin ilk üniteye olması nedeniyle bu düzeydeki metinlerde de düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği çok zor düzeyde olan metin zor düzeyde olduğu gibi yalnız giriş ünitesinde 1 tane bulunmaktadır. Çok zor düzeyde metnin bir tane ve ilk üniteye olması nedeniyle diğer düzeylerde olduğu gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

3.31. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Tablo 35. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Sıra No	f	
	MEB Yayınları	Okunabilirlik Ortalaması
1	Giriş	Roman
2	Hikâye	Hikâye
3	Roman	Söylev
4	Deneme	Deneme
5	Söylev	Giriş

Tablo 35'te görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki üniteleri okunabilirlik ortalaması yönünden kolaydan zora doğru sıraladığımızda ünite sıralaması; roman, hikâye, söylev, deneme, giriş şeklinde tespit edilmiştir. Ancak 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki sıralama; giriş, hikâye, roman, deneme, söylev şeklindedir.

Bu tabloya göre 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabındaki ünitelerin okunabilirlik ortalaması yönünden hikâye ve deneme üniteleri dışında kolaydan zora doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

3.32. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Tablo 36. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Değerleri

Ünite	Metin No	Metnin Adı	OKU	OCU	OP	OD
GİRİŞ	1	Edebiyat ve Felsefe	2,86	17	39,55	Zor
	2	Suç ve Ceza	2,62	7,78	73,27	Kolay
	3	Yabancı Dillerin Baskısına Karşı Türkçenin Gücü	2,95	20,35	27,2	Çok Zor
	4	Divânu Lügâti't-Türk	2,8	14,53	48,41	Zor
	ORTALAMA				47,1	Zor
HİKÂYE	1	Sancho'nun Sabah Yürüyüşü	2,61	10,1	67,61	Orta Güçlükte
	2	Çözülme	2,68	7,88	70,6	Kolay
	3	Beyaz Mantolu Adam	2,78	12,93	53,4	Orta Güçlükte
	4	Yoksulluk İçimizde	2,73	8,73	66,37	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				64,49	Orta Güçlükte
ROMAN	1	Kuyucaklı Yusuf	2,52	8,71	74,85	Kolay
	2	Saatleri Ayarlama Enstitüsü	2,66	6,84	74,11	Kolay
	3	İnce Memed	2,54	6,12	80,81	Kolay
	4	Kara Kitap	2,61	10,46	66,67	Orta Güçlükte
	5	Gün Olur Asra Bedel	2,68	12,12	59,53	Orta Güçlükte
	6	Dönüşüm	2,64	16,88	48,71	Zor
	ORTALAMA				67,44	Orta Güçlükte
DENEME	1	Doğruluk Kaygısı	2,71	9,34	65,58	Orta Güçlükte
	2	Düşe Çağrı	2,88	11,54	53,01	Orta Güçlükte
	3	Batıya Yönelmek, Kendimizi Bulmak	2,77	14,6	49,44	Zor
	4	Kitap	2,74	6,57	71,61	Kolay
	ORTALAMA				59,91	Orta Güçlükte
SÖYLEV	1	Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi	2,8	11,4	56,58	Orta Güçlükte
	2	Darülfünun'u Ziyaret	2,9	13,4	47,35	Zor
	3	Kül Tigin Abidesi	2,47	7,16	80,91	Kolay
	4	Fatih Sultan Mehmet'in Söylevi	2,75	8,58	65,95	Orta Güçlükte
	ORTALAMA				62,69	Orta Güçlükte
GENEL ORTALAMA					60,32	Orta Güçlükte

Tablo 36’da görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. ders kitabında 5 ünite 22 metin okunabilirlik değerleri açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonunda metinlerin *ortalama kelime uzunluğu* 2,47 ile 2,95; *ortalama cümle uzunluğu* 6,12 ile 20,35 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında arada 3 kattan fazla farkın olduğu görülmektedir. En kısa kelimeler 2,47 ile söylev ünitesindeki *Kül Tigin Abidesi* metninde yer alırken en uzun kelimeler ise 2,95 ile giriş ünitesindeki *Yabancı Dillerin Baskısına Karşı Türkçenin Gücü* metninde bulunmaktadır. Bunun yanında en uzun cümleler, en uzun kelimelere sahip ünite ve metinde olduğu gibi 20,35 ile *Yabancı Dillerin Baskısına Karşı Türkçenin Gücü* metninde olup en kısa cümleler ise 6,12 ile roman ünitesinde *İnce Memed* metninde yer almaktadır. *İnce Memed* metninin kelime ortalaması da düşük olduğu için kolay metinlerden biridir. Ancak tüm üniteler içinde en kolay metin en kısa kelime uzunluğuna sahip *Kül Tigin Abidesi* metnidir. Bu iki metnin kelime ve cümle uzunlukları birbirine yakındır. Bu yüzden okunabilirlik puanları arasında büyük fark yoktur. Giriş ünitesindeki *Yabancı Dillerin Baskısına Karşı Türkçenin Gücü* metni en yüksek kelime ve cümle ortalamasına sahip olduğu için tüm üniteler içinde en zor metin olarak belirlenmiştir.

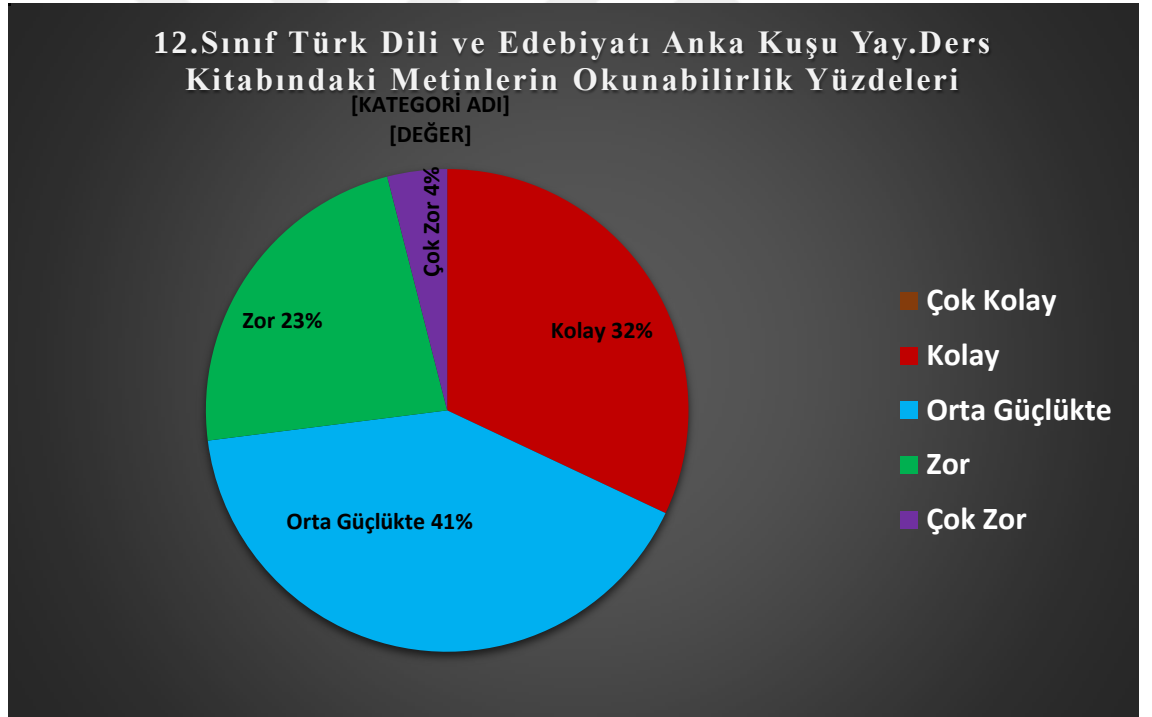
12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. ders kitabında 5 ünitenin ortalamalarına baktığımızda; 4 ünite orta güçlükte, 1 ünite zor ortalama değere sahiptir. Ünitelerdeki metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 60,32 ortalama değer ile ‘‘orta güçlükte’’ olduğu belirlenmiştir.

12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki şiir ve tiyatro dışında kalan üniteler; *giriş*, *hikâye*, *roman*, *deneme*, *söylev* şeklinde sıralanmıştır

3.33. 12. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 37. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik Düzeyi	f
Çok Kolay	-
Kolay	7
Orta Güçlükte	9
Zor	5
Çok Zor	1
TOPLAM	22

Şekil 24. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 37 ve Şekil 24’te görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. ders kitabında çok kolay düzeyde metin yer almamaktadır. 22 metinden 7’si kolay, 9’u orta güçlükte, 5’i zor, 1’i çok zordur. Yüzde olarak baktığımızda metinlerin %41’i orta güçlükte, %32’si kolay, %23’ü zor ve %4’ü çok zordur. Bu sonuçlar göre bu

sınıfta okutulan metinlerin okunabilirlik düzeyinin büyük oranda “orta güçlükte” olduğu söylenebilir.

Bulgular üniteler için ayrı ayrı incelendiğinde ise ilk olarak “Giriş” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 47,1 ortalama değer ile “zor” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,62 ile 2,95; ortalama cümle uzunluğu ise 7,78 ile 20,35 arasında değişmektedir. Kelime uzunlukları arasında büyük fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında yaklaşık 3 kat farkın olduğu görülmektedir. Hem bu hem de tüm üniteler içinde en uzun kelime ve cümle ortalamasına sahip *Yabancı Dillerin Baskısına Karşı Türkçenin Gücü* metni ünitenin okunabilirlik düzeyi en zor metni olarak son sırada bulunmaktadır. Yine ünitenin en kısa kelime ve cümle uzunluğuna sahip *Suç ve Ceza* metni ise okunabilirliği en kolay metnidir. *Divânu Lügâti't-Türk* ve *Edebiyat ve Felsefe* metinleri ise zor metinlerdir. Bu iki metnin kelime uzunlukları birbirine çok yakındır. Ancak *Edebiyat ve Felsefe* metninin ortalama cümle uzunluğu *Divânu Lügâti't-Türk* metninden daha fazladır. Bu yüzden okunabilirlik düzeyi daha düşüktür. Giriş ünitesinde çok kolay ve orta güçlükte metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2'si zor, 1' kolay, 1'i çok zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si zor, %25'i kolay, %25'i çok zordur.

“Hikâye” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 64,49 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,61 ile 2,78; ortalama cümle uzunluğu ise 7,88 ile 12,93 arasında değişmektedir. Kelime ve cümle ortalamaları arasında büyük bir fark bulunmamaktadır. En kısa cümle uzunluğuna sahip *Çözülme* metni ünitenin en kolay tek metnidir. Diğer üç metin orta güçlükte. Cümle ortalamaları birbirine çok yakın olduğu için okunabilirliklerinde kelime ortalamaları etkili olmuştur. *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü* metni en kısa kelime uzunluğu ile *Çözülme* metninden sonra ikinci, *Yoksulluk İçimizde* metni üçüncü, *Beyaz Mantolu Adam* metni ise okunabilirlik olarak son sırada bulunmaktadır. Üniteye çok kolay, zor ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 3'ü orta güçlükte, 1'i kolaydır. Yüzde olarak ise metinlerin %75'i orta güçlükte %25'i kolaydır.

“Roman” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 67,44 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,52 ile 2,68; ortalama cümle uzunluğu ise 6,12 ile 16,88 arasında değişmektedir. Kelime ortalamaları arasında büyük bir fark olmamasına rağmen cümle uzunlukları arasında yaklaşık 3 kat farkın olduğu görülmektedir. *Kuyucaklı Yusuf*, *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* ve *İnce Memed* metinleri kolay metinlerdir. Bunlardan *Kuyucaklı Yusuf* metni ünitenin en kısa kelime uzunluğuna sahiptir. Ancak hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa cümle uzunluğuna sahip *İnce Memed* metninin okunabilirliği daha yüksektir. Bu yüzden kolaylık olarak *İnce Memed* metni ilk, *Kuyucaklı Yusuf* metni ise ikinci sıradadır. *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* metninin ise kelime ortalaması diğer iki metne göre yüksek olduğu için kolay metinler içinde en düşük puana sahiptir. *Kara Kitap* ve *Gün Olur Asra Bedel* metinleri orta güçlükte. Ancak bunlardan *Kara Kitap* metninin kelime ve cümle ortalaması diğer metne göre düşük olduğundan okunabilirliği daha yüksektir. *Dönüşüm* metni ise ünitenin en yüksek cümle ortalamasına sahip olduğu için okunabilirliği en zor metin olarak son sırada bulunmaktadır. Roman ünitesinde çok kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 6 metinden 3’ü kolay, 2’si orta güçlükte, 1’i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50’si kolay, %33’ü orta güçlükte, %17’si zordur. Üniteye kolay metinlerin sayısı fazla olsa da zor metnin puan değeri ortalamayı düşürmüş ve genel ortalama orta güçlükte olarak belirlenmiştir.

“Deneme” ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 59,91 ortalama değer ile “orta güçlükte” olduğu belirlenmiştir. Üniteye ortalama kelime uzunluğu 2,71 ile 2,88; ortalama cümle uzunluğu ise 6,57 ile 14,6 arasında değişmektedir. Ortalama kelime uzunlukları arasında büyük bir fark yoktur. Ancak cümle uzunluklarına bakıldığında arada 2 kattan fazla farkın olduğu görülmektedir. Ünitenin en kısa cümle uzunluğuna sahip *Kitap* metni okunabilirliği en kolay metin olarak ilk, en uzun cümle ortalamasına sahip *Batiya Yönelmek*, *Kendimizi Bulmak* metni ise okunabilirliği en zor metin olarak son sırada yer almaktadır. *Doğruluk Kaygısı* ve *Düşe Çağrı* metinleri ise orta güçlükte. Ancak *Doğruluk Kaygısı* metninin kelime ve cümle ortalaması diğer metne göre düşük olduğu için okunabilirlik puanı daha yüksektir. Üniteye çok kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2’si orta

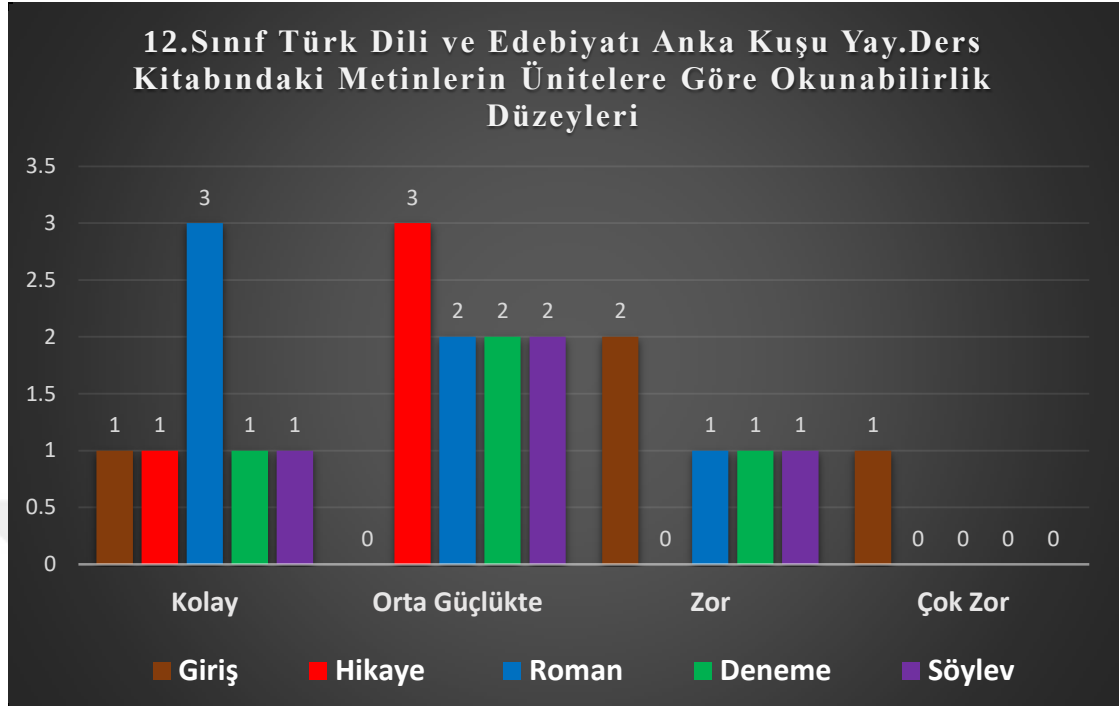
güçlükte, 1'i kolay, 1'i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si orta güçlükte, %25'i kolay, %25'i zordur.

‘‘Söylev’ ’ünitesinde yer alan metinlerin geneline ait okunabilirlik düzeyinin 62,69 ortalama değer ile ‘’orta güçlükte’ ’olduğu belirlenmiştir. Ünite de ortalama kelime uzunluğu 2,47 ile 2,9; ortalama cümle uzunluğu ise 7,16 ile 13,4 arasında değişmektedir. Bu ünite de diğer ünitelerde olduğu gibi kelime ortalamaları arasında büyük bir fark yoktur. Anca cümle ortalamalarına bakıldığında yaklaşık 2 kat farkın olduğu görülmektedir. Hem bu hem de tüm üniteler içinde en kısa kelime, aynı zamanda bu ünitenin en kısa cümle ortalamasına sahip *Kül Tigin Abidesi* metni okunabilirliği en kolay metindir. *Fatih Sultan Mehmet'in Söylevi* ve *Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi* metinleri orta güçlükte dir. Ancak *Fatih Sultan Mehmet'in Söylevi* metninin kelime ve cümle ortalaması diğer metne göre düşük olduğu için okunabilirliği daha yüksektir. En uzun kelime ve cümle ortalamasına sahip *Darülfünûn'u Ziyaret* metni ise ünitenin okunabilirliği en zor metni olarak en sonda bulunmaktadır. Söylev ünitesinde çok kolay ve çok zor metinler yer almamaktadır. 4 metinden 2'si orta güçlükte, 1'i kolay, 1'i zordur. Yüzde olarak ise metinlerin %50'si orta güçlükte, %25'i kolay, %25'i zordur.

3.34. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 38. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f				
	Giriş	Hikâye	Roman	Deneme	Söylev
Çok Kolay	-	-	-	-	-
Kolay	1	1	3	1	1
Orta Güçlükte	-	3	2	2	2
Zor	2	-	1	1	1
Çok Zor	1	-	-	-	-
Toplam	4	4	6	4	4

Şekil 25. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Metinlerin Ünitelere Göre Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 38 ve Şekil 25'te görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki metinlerin ünitelere göre okunabilirlik düzeylerine bakıldığında ünitelerde yalnız çok kolay düzeyde metin bulunmamaktadır.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinler ünitelerdeki sırasına göre incelendiğinde; giriş ve hikâye ünitelerinde 1, roman ünitesinde 3, deneme ve söylev ünitelerinde birer metin yer almaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde olan metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinler ünitelerdeki sırasına göre incelendiğinde; hikâye ünitesinde 3, roman, deneme ve söylev ünitelerinde 2 metin yer almakta yalnız giriş ünitesinde orta güçlükte metin bulunmamaktadır. Bu metinleri ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; kolay düzeyde metinler gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeylere göre sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinler üniteadaki sırasına göre incelendiğinde; giriş ünitesinde 2, roman, deneme ve söylev ünitelerinde 1 metin yer almakta yalnız hikâye ünitesinde zor metin bulunmamaktadır. Bu metinleri de ünitelerdeki bulunuş sırasına göre değerlendirirsek; diğer düzeylerde olduğu gibi zor düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun oluşturulmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği çok zor düzeyde metin yalnız giriş ünitesinde 1 tane bulunmaktadır. Çok zor düzeyde metnin bir tane ve ilk üniteye olması nedeniyle bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sıralamanın düzeylere uygun yapılmadığını söyleyebiliriz.

3.35. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Tablo 39. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. Ders Kitabındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

Sıra No	f	
	Anka Kuşu Yayınları	Okunabilirlik Ortalaması
1	Giriş	Roman
2	Hikâye	Hikâye
3	Roman	Söylev
4	Deneme	Deneme
5	Söylev	Giriş

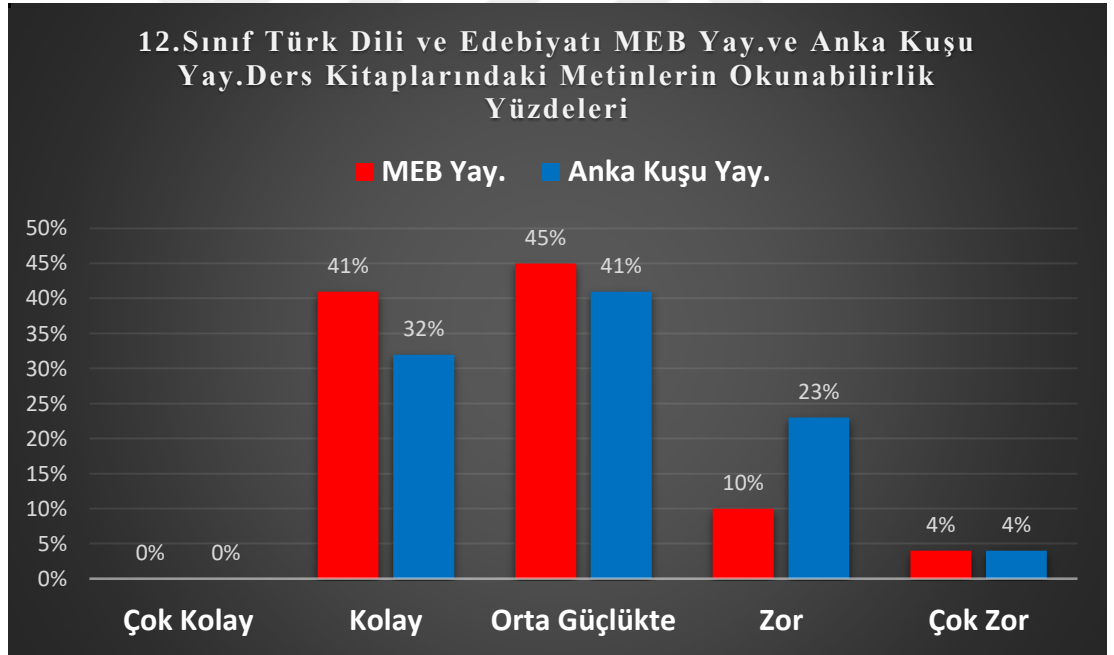
Tablo 39’da görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki üniteleri okunabilirlik ortalaması yönünden kolaydan zora doğru sıraladığımızda ünite sıralaması; 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitabında olduğu gibi roman, hikâye, söylev, deneme, giriş şeklinde tespit edilmiştir. Ancak 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki sıralama; giriş, hikâye, roman, deneme, söylev şeklindedir.

Bu tabloya göre 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki ünitelerin okunabilirlik ortalaması yönünden hikâye ve deneme üniteleri dışında kolaydan zora doğru sıralanmadığını söyleyebiliriz.

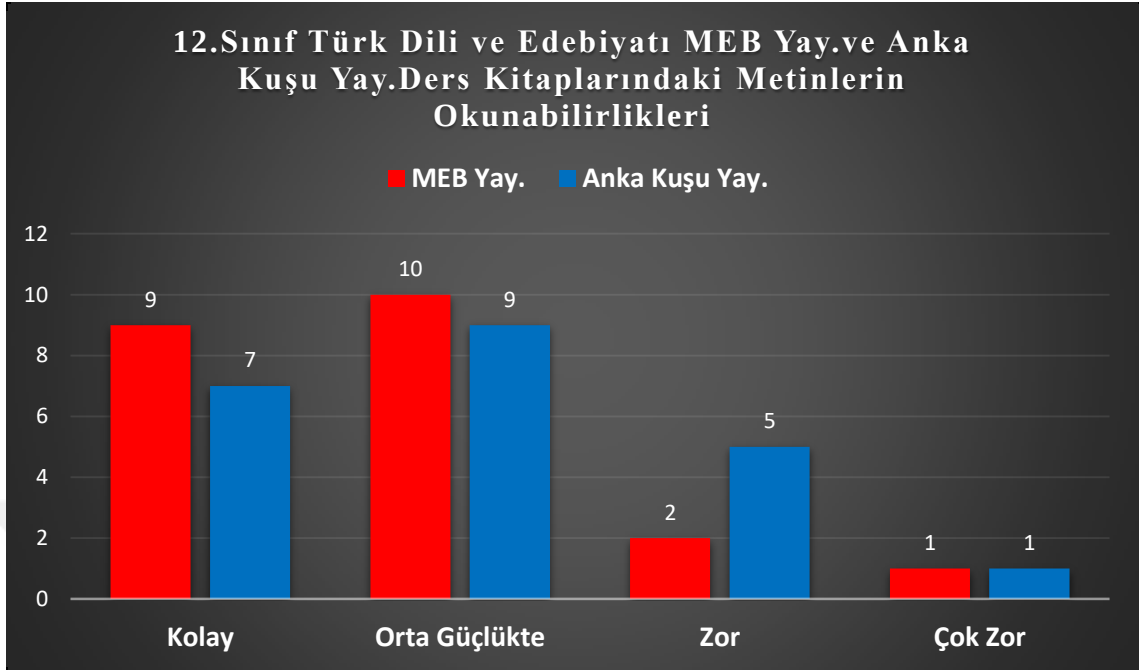
3.36. 12. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 40. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f	
	MEB Yayınları	Anka Yayınları
Çok Kolay	-	-
Kolay	9	7
Orta Güçlükte	10	9
Zor	2	5
Çok Zor	1	1
TOPLAM	22	22

Şekil 26. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Şekil 27. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri

Tablo 40 ve Şekil 26 ve 27’de görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliklerine bakıldığında çok kolay düzeyde metinler bulunmamaktadır.

Her iki ders kitabında da giriş, hikâye, roman, deneme, söylev olmak üzere 5 üniteye 22 metinle çalışılmış olup;

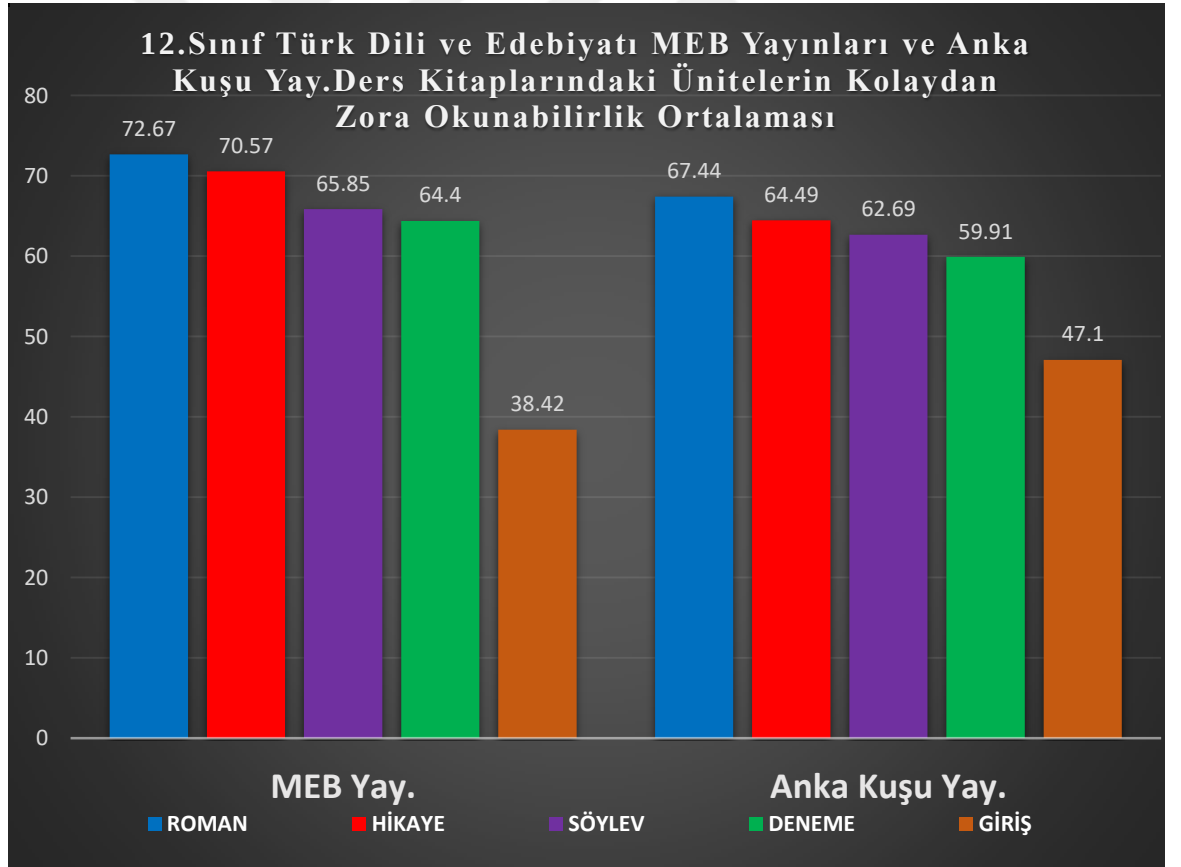
Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinlerde ilk sırayı 9 metinle MEB Yay. ikinci sırayı 7 metinle Anka Kuşu Yay. almaktadır. MEB Yay. ders kitabında kolay metinler; giriş ünitesi dışındaki diğer 4 ünitenin tamamında, Anka Kuşu Yay. ders kitabında ise 5 ünitenin tamamında bulunmaktadır. Yüzde olarak ise MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %41’i, Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki metinlerin %32’si kolay düzeydedir.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinlerde kolay düzeyde olduğu gibi ilk sırayı 10 metinle MEB Yay. ikinci sırayı 9 metinle Anka Kuşu Yay. almaktadır. MEB Yay. ders kitabında orta güçlükte metinler; giriş, hikâye, roman, deneme, söylev olmak üzere 5 ünitenin tamamında, Anka Kuşu Yay. ders kitabında ise giriş ünitesi dışındaki diğer 4

ünitenin tamamında bulunmaktadır. Yüzde olarak ise MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin %45'i, Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki metinlerin %41'i orta güçlüktedir.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinlerde ilk sırayı diğer iki düzeyin aksine 5 metinle Anka Kuşu Yay. ikinci sırayı 2 metinle MEB Yay. almaktadır. Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki zor metinler; hikâye ünitesi dışında kalan 4 ünitenin tamamında, MEB Yay. ders kitabında ise yalnız giriş ünitesinde bulunmaktadır. Yüzde olarak ise Anka Kuşu Yay. ders kitabındaki metinlerin %23'ü, MEB Yay. ders kitabındaki metinlerin ise %10'u zor düzeydedir.

Okunabilirliği çok zor düzeyde olan metinler MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarının her ikisinde de yalnız giriş ünitesinde 1 tane bulunmaktadır. Yüzde olarak ise her iki yayına ait ders kitaplarındaki metinlerin %4'ü çok zor düzeydedir.

Şekil 28. 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. Ders Kitaplarındaki Ünitelerin Kolaydan Zora Okunabilirlik Ortalaması

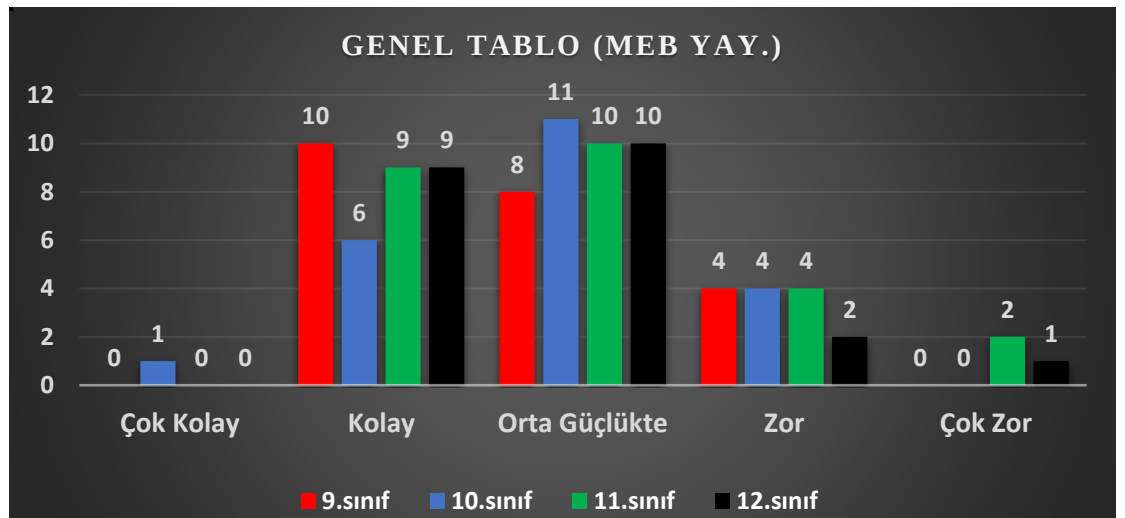
Şekil 28’de görüldüğü gibi 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarının her bir ünitesinin ortalama değer olarak kolaydan zora sıralanışı; roman(1), hikâye(2), söylev(3), deneme(4), giriş(5) şeklindedir.

Şekil 28’de görüldüğü gibi 9,10 ve 11.sınıf ders kitaplarının aksine 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarındaki üniteleri ortalama değer olarak kolaydan zora doğru sıraladığımızda her iki ders kitabının ünite sıralamasının aynı olduğunu söyleyebiliriz.

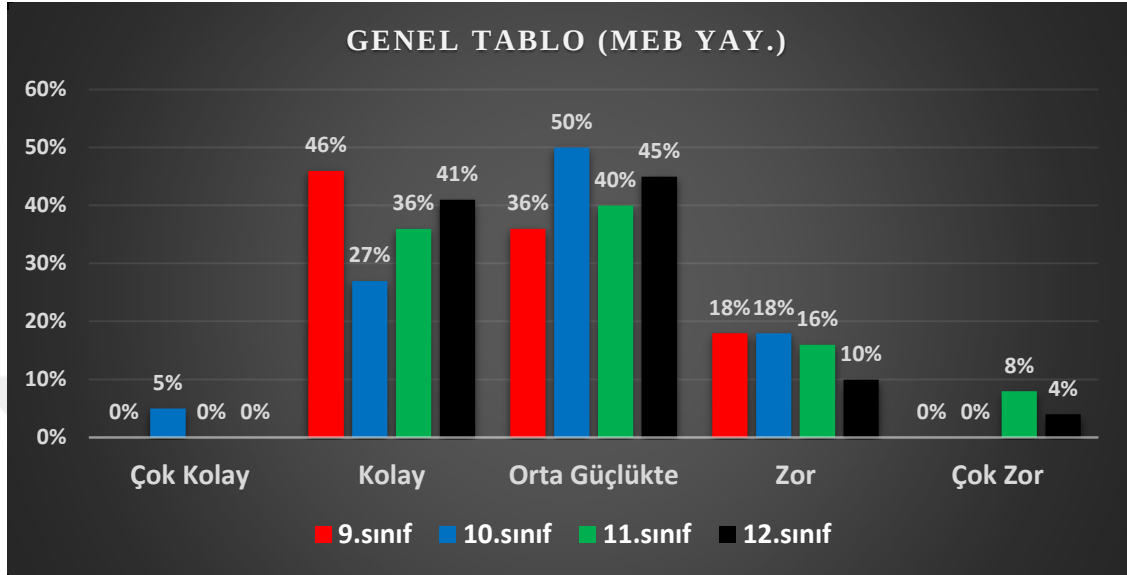
3.37. 9, 10, 11 ve 12. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 41. 9, 10, 11 ve 12. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f			
	9	10	11	12
Çok Kolay	-	1	-	-
Kolay	10	6	9	9
Orta Güçlükte	8	11	10	10
Zor	4	4	4	2
Çok Zor	-	-	2	1
TOPLAM	22	22	25	22

Şekil 29. 9, 10, 11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri

Şekil 30. 9, 10, 11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 41 ve Şekil 29 ve 30’da görüldüğü gibi 9,10,11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerine bakıldığında; 9,11 ve 12.sınıflarda çok kolay, 9 ve 10.sınıflarda çok zor metinler bulunmamakta, kolay, orta güçlükte ve zor metinler tüm sınıf düzeylerinde yer almaktadır. Okunabilirlik yüzdelere baktığımızda ise;

9.sınıf kitaplarının %46’sı kolay, %36’sı orta güçlükte,%18’i zor,

10.sınıf kitaplarının %5’i çok kolay, %27’si kolay, %50’si orta güçlükte, %18’i zor,

11.sınıf kitaplarının %36’sı kolay, %40’ı orta güçlükte, %16’sı zor, %8’i çok zor,

12.sınıf kitaplarının %41’i kolay, %45’i orta güçlükte, %10’u zor ve %4’ü çok zordur.

Okunabilirliği çok kolay düzeyde yalnız 1 metin bulunmaktadır. Bu metin de 10.sınıfta yer almaktadır. Okunabilirliği çok kolay düzeyde metnin 9.sınıf yerine 10.sınıfta olması nedeniyle bu düzeydeki metinlerde doğru bir orantı olmadığını, düzeylere uygun sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinlerde ilk sırayı 10 metinle 9.sınıf almakta, ikinci sırayı 9 metinle 11 ve 12.sınıflar takip etmektedir. Son sırada ise 6 metinle 10.sınıf bulunmaktadır. Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinlerin alt sınıflardan başlayarak aşağıya doğru gitmesi gerekirken son sırada 12.sınıf yerine 10.sınıfın olması kolay düzeydeki metinlerde doğru bir orantı olmadığını, düzeyler arasındaki farkın gözötilmediğini göstermektedir.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinlerde ilk sırayı 11 metinle 10.sınıf alırken onu 10 metinle 11 ve 12.sınıflar takip etmektedir. Son sırayı ise 8 metinle 9.sınıf izlemektedir. Okunabilirliği orta düzeyde metinlerin üst sınıflardan başlayarak aşağıya doğru gitmesi gerekirken 12.sınıf yerine 10.sınıfın ilk sırada yer alması orta güçlükteki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, sınıf düzeyine göre sıralama yapılmadığını göstermektedir.

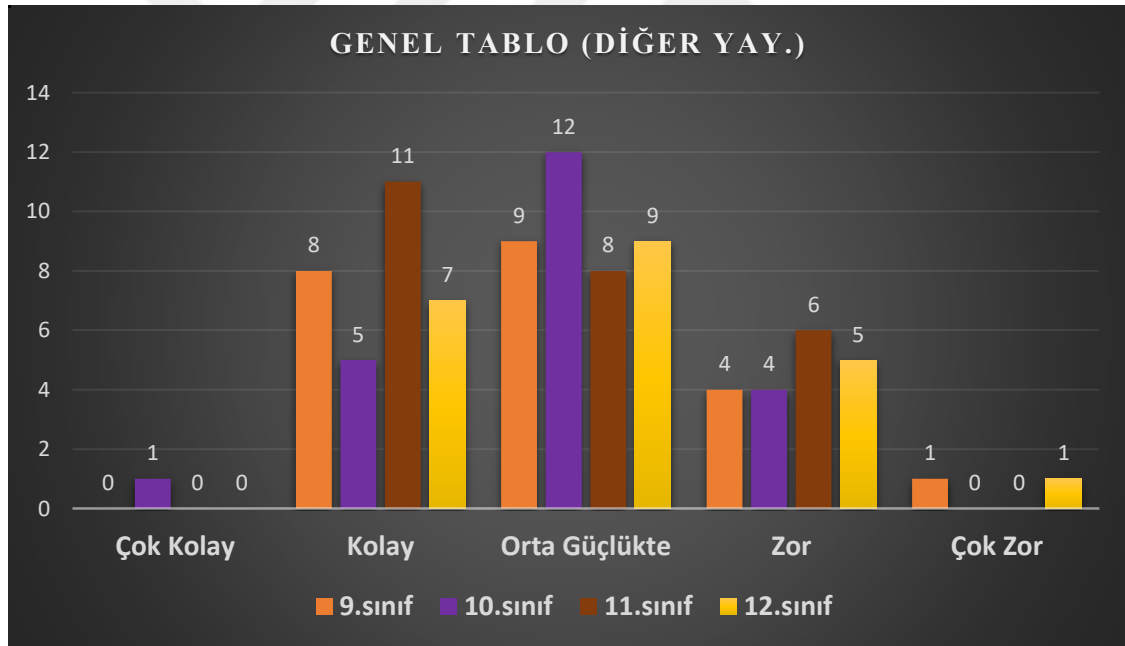
Okunabilirliği zor düzeyde olan metinlerde ilk sırayı 4 metinle 9,10 ve 11.sınıflar alırken 12.sınıf 2 metinle son sırada bulunmaktadır. Zor düzeyde olan metinlerin orta düzeyde olduğu gibi üst sınıflardan başlayarak aşağıya doğru gitmesi gerekirken 12.sınıfın ilk yerine son sırada yer alması zor düzeyde olan metinlerde diğer düzeylerde olduğu gibi doğru bir orantı olmadığını, sınıf düzeyine uygun sıralama yapılmadığını göstermektedir.

Okunabilirliği çok zor düzeyde olan metinler 9 ve 10.sınıfta bulunmamaktadır. 11.sınıfta 12.sınıftan daha fazla metnin olması tüm düzeylerde olduğu gibi düzeyler arasındaki farkın gözötilmediğini göstermektedir.

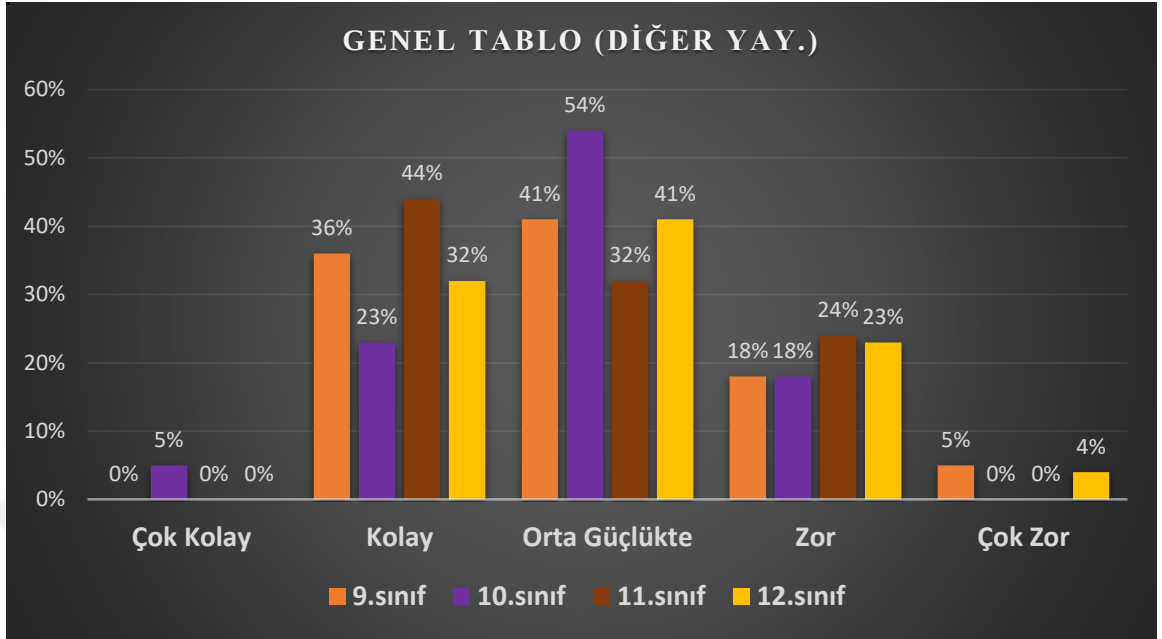
3.38. 9,10,11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 42. 9,10,11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri

Okunabilirlik	f			
	9	10	11	12
Çok Kolay	-	1	-	-
Kolay	8	5	11	7
Orta Güçlükte	9	12	8	9
Zor	4	4	6	5
Çok Zor	1	-	-	1
TOPLAM	22	22	25	22

Şekil 31. 9, 10, 11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri

Şekil 32. 9, 10, 11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yüzdeleri

Tablo 42 ve Şekil 31 ve 32’de görüldüğü gibi 9,10,11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Özel Yay. ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerine bakıldığında; 9,11 ve 12.sınıflarda çok kolay, 10 ve 11.sınıflarda çok zor metinler bulunmamakta, kolay orta güçlükte ve zor metinler tüm sınıf düzeylerinde yer almaktadır. Okunabilirlik yüzdelere baktığımızda ise;

9.sınıf kitaplarının %36’sı kolay, %41’i orta güçlükte,%18’i zor, %5’i çok zor, 10.sınıf kitaplarının %5’i çok kolay, %23’ü kolay, %54’ü orta güçlükte, %18’i zor,

11.sınıf kitaplarının %44’ü kolay, %32’si orta güçlükte, %24’ü zor,

12.sınıf kitaplarının %32’si kolay, %41’i orta güçlükte, %23’ü zor, %4 ‘ü çok zordur.

Okunabilirliği çok kolay düzeyde yalnız 1 metin bulunmaktadır. Bu metin de MEB Yay. ders kitabında olduğu gibi 10.sınıfta yer almaktadır. Okunabilirliği çok kolay düzeyde bir metnin 9.sınıf yerine 10.sınıfta olması nedeniyle çok kolay düzeydeki metinlerde doğru bir orantı olmadığını, düzeylere uygun sıralama yapılmadığını söyleyebiliriz.

Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinlerde ilk sırayı 11 metinle 11.sınıf, ikinci sırayı 8 metinle 9.sınıf almakta, onları 7 metinle 12.sınıf takip etmekte, 10.sınıf ise 5 metinle son sırada bulunmaktadır. Okunabilirliği kolay düzeyde olan metinlerin alt sınıflardan başlayarak aşağıya doğru gitmesi gerekirken son sırada 12.sınıf yerine 10.sınıfın olması, yine ilk sırada 9.sınıf olması gerekirken 11.sınıfın olması bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeyler arasındaki farkın gözötilmediğini göstermektedir.

Okunabilirliği orta güçlükte olan metinlerde ilk sırayı 12 metinle 10.sınıf, ikinci sırayı 9 metinle 9 ve 12.sınıflar almakta 11.sınıf ise 8 metinle son sırada bulunmaktadır. Orta güçlükteki metinlerin üst sınıflardan başlayarak aşağıya doğru gitmesi gerekirken 12.sınıf yerine 10.sınıfın ilk sırada yer alması, yine 9.sınıf yerine son sırada 11.sınıfın olması orta güçlükteki metinlerde doğru bir orantı olmadığını, sınıf düzeyine uygun sıralama yapılmadığını göstermektedir.

Okunabilirliği zor düzeyde olan metinlerde ilk sırayı 6 metinle 11.sınıf almakta, onu 5 metinle 12.sınıf takip etmekte, 4 metinle 9 ve 10.sınıflar son sırada bulunmaktadır. Zor düzeydeki metinlerin orta güçlükte metinler gibi üst sınıflardan başlayarak aşağıya doğru gitmesi gerekirken 12.sınıf yerine 11.sınıfın ilk sırada yer olması nedeniyle zor düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını, düzeyler arasındaki farkın gözötilmediğini söyleyebiliriz.

Okunabilirliği çok zor düzeyde olan metinler 10 ve 11.sınıfta bulunmamaktadır. Çok zor metinlerin üst sınıflara doğru artması gerekirken 10 ve 11.sınıfta olmayıp 9.sınıfta çok zor metnin bulunması tüm düzeylerde olduğu gibi bu düzeydeki metinlerde de doğru bir orantı olmadığını söyleyebiliriz.

3.39. 9,10,11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarının Geneline Ait Okunabilirlik Düzeyleri

Tablo 43. 9,10,11 ve 12.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Özel Yay. (Öğün Yay. 9.sınıf, Bir-Yay. 10.sınıf, Gezegen Yay. 11.sınıf, Anka Kuşu Yay. 12.sınıf) Ders Kitaplarının Geneline Ait Okunabilirlik Düzeyleri

SINIF DÜZEYİ	f			
	MEB YAY.		ÖZEL YAY.	
	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
9.sınıf	64,37	Orta Güçlükte	64,28	Orta Güçlükte
10.sınıf	62,94	Orta Güçlükte	62,47	Orta Güçlükte
11.sınıf	57,53	Orta Güçlükte	60,89	Orta Güçlükte
12.sınıf	62,38	Orta Güçlükte	60,32	Orta Güçlükte
GENEL ORTALAMA	61,8	Orta Güçlükte	61,99	Orta Güçlükte

Tablo 43'te görüldüğü gibi 9,10,11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Özel Yay. ders kitaplarının geneline ait okunabilirlik düzeylerinin MEB Yay. 61,80; Özel Yay. 61,99 ortalama değer ile ‘‘ orta güçlükte’’ olduğu belirlenmiştir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara göre araştırmanın sonuçları, belirlenen sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

1. Ortaöğretim 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitaplarında sırasıyla *giriş*, *hikâye*, *şiir*, *masal/fabl*, *roman*, *tiyatro*, *biyografi/otobiyografi*, *mektup/e-posta*, *günlük/blog* olmak üzere 9 ünite bulunmaktadır. Tiyatro ve şiir üniteleriyle, masal/fabl ünitesindeki manzum eserlerle ve 100 kelimenin altındaki metinlerle çalışılmamış, kalan 7 ünitedeki okunabilirlik düzeyi tespit edilebilecek tüm metinlerle çalışma yapılmıştır.

2. Ortaöğretim 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitaplarında 7 ünite her ders kitabındaki 22 metnin okunabilirlik düzeyi tespit edilmiştir. Her iki ders kitabında da *kelime uzunlukları* arasında büyük bir fark görünmezken *cümle uzunlukları* arasındaki farka bakıldığında MEB Yay. ders kitabında 3 kat, Öğün Yay. ders kitabında ise 5 kat farkın olduğu görülmektedir. Ortalama kelime uzunluğu en düşük ve en yüksek metinler her iki ders kitabında da giriş ve masal/fabl ünitelerinde olup; ortalama cümle uzunluğu en düşük ve en yüksek metinler ise MEB Yay. ders kitabında en düşük roman en yüksek giriş ünitesinde yer alırken Öğün Yay. ders kitabında ise en düşük hikâye en yüksek mektup/e-posta ünitesinde bulunmaktadır.

3. Ortaöğretim 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitaplarında yer alan metinlerin *okunabilirlik düzeylerine* bakıldığında MEB Yay. ders kitabında büyük oranda kolay olmasına rağmen Öğün Yay. ders kitabında ise orta güçlükte metinlerin sayısı daha fazladır. MEB Yay. ders kitabında çok kolay ve çok zor, Öğün Yay. ders kitabında ise yalnız çok kolay metin bulunmamaktadır. En kolay metin MEB Yay. ders kitabında roman, Öğün Yay. ders kitabında hikâye ünitesinde olup en zor metin ise MEB Yay. ders kitabında giriş, Öğün Yay. ders kitabında ise mektup/ e-posta ünitesinde yer almaktadır.

4. Ortaöğretim 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitaplarında yer alan 7 ünitenin *geneline ait okunabilirlik düzeyi* her iki ders kitabında da orta güçlükte olup en kolay ünite MEB Yay. ders kitabında günlük/blog, Öğün Yay.

ders kitabında masal/ fabl; en zor ünite ise her iki ders kitabında da giriş ünitesi olarak belirlenmiştir.

5. Ortaöğretim 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Öğün Yay. ders kitaplarındaki ünitelerin *kolaydan zora basitten karmaşığa* doğru ilkesinden hareketle aşamalı bir sıra izlemesi gerekirken MEB Yay. ders kitabında masal/fabl, biyografi/otobiyografi, mektup/ e-posta; Öğün Yay. ders kitabında ise mektup/ e-posta ünitesi dışında kolaydan zora doğru ünite sıralaması yapılmamış olup her iki yayıncılığın ünitelerindeki metinlerde ise bu kurala uyulmadığı gözlenmiştir.

6. Ortaöğretim 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitaplarında sırasıyla *giriş, hikâye, şiir, destan/efsane, roman, tiyatro, anı, haber metni, gezi yazısı* olmak üzere 9 ünite bulunmaktadır. Tiyatro ve şiir üniteleriyle, hikâye ve destan/efsane ünitelerindeki manzum eserlerle çalışılmamış, kalan 7 üniteye okunabilirlik düzeyi tespit edilebilecek tüm metinlerle çalışma yapılmıştır.

7. Ortaöğretim 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitaplarında 7 üniteye her ders kitabındaki 22 metnin okunabilirlik düzeyi tespit edilmiştir. Her iki ders kitabında da *kelime uzunlukları* arasında büyük bir fark yoktur. Ancak ortaöğretimin tüm kademeleri içinde en yüksek kelime uzunluğuna sahip 10.sınıflardır. *Cümle uzunluklarına* baktığımızda ise her iki ders kitabında da 3 kat farkın olduğu görülmektedir. Ortalama kelime uzunluğu en yüksek metinler her iki yayıncılıkta da haber metninde olup en düşük metinler MEB Yay. ders kitabında destan/efsane, Bir-Yay Yay. ders kitabında ise hikâye ünitesinde yer almaktadır. Yine cümle uzunluğu en düşük metinler her iki yayıncılıkta da destan/efsane ünitesinde, en yüksek cümle ortalaması ise MEB Yay. ders kitabında roman, Bir-Yay Yay. ders kitabında ise haber metni ünitesi olarak tespit edilmiştir.

8. Ortaöğretim 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitaplarında yer alan metinlerin *okunabilirlik düzeylerine* bakıldığında her iki yayıncılığın ders kitaplarının büyük oranda orta güçlükte olduğu tespit edilmiştir. Her iki ders kitabında da yalnız çok zor metin bulunmamaktadır. En kolay metin MEB Yay. ders kitabında destan/efsane, Bir-Yay Yay. ders kitabında hikâye ünitesinde olup en zor metin ise MEB Yay. ders kitabında roman, Bir-Yay Yay. ders kitabında ise haber metni ünitesinde yer almaktadır.

9. Ortaöğretim 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitaplarında yer alan 7 ünitenin *geneline ait okunabilirlik düzeyi* her iki ders kitabında da orta güçlükte olup en kolay ünite MEB Yay. ders kitabında destan/ efsane, Bir-Yay Yay. ders kitabında hikâye; en zor ünite ise her iki ders kitabında da haber metni ünitesi olarak belirlenmiştir.

10. Ortaöğretim 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Bir-Yay Yay. ders kitaplarındaki ünitelerin *kolaydan zora basitten karmaşığa* doğru ilkesinden hareketle aşamalı bir sıra izlemesi gerekirken MEB Yay. ders kitabında hikâye, Bir-Yay Yay. ders kitabında anı ünitesi dışında kolaydan zora doğru ünite sıralaması yapılmamış olup her iki yayıncılığın ünitelerindeki metinlerde ise MEB Yay. ders kitabında gezi yazısı, Bir-Yay Yay. ders kitabında hikâye ünitesi dışında kolaydan zora ilkesine uyulmadığı gözlenmiştir.

11. Ortaöğretim 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. ders kitaplarında sırasıyla *giriş, hikâye, şiir, makale, sohbet ve fıkra, roman, tiyatro, eleştiri, mülakat ve röportaj* olmak üzere 9 ünite bulunmaktadır. Tiyatro ve şiir üniteleri dışında kalan 7 ünitedeki tüm metinlerin okunabilirlik düzeyi tespit edilmiştir.

12. Ortaöğretim 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. ders kitaplarında 7 ünite her ders kitabındaki 25 metnin okunabilirlik düzeyi tespit edilmiştir. Her iki ders kitabında da *kelime uzunlukları* arasında büyük bir fark görünmezken *cümle uzunlukları* arasındaki farka bakıldığında her iki ders kitabında da 5 kat farkın olduğu tespit edilmiştir. Ortalama kelime uzunluğu en düşük ve en yüksek metinler MEB Yay. ders kitabında en düşük hikâye en yüksek makale, Gezegen Yay. ders kitabında en düşük roman en yüksek giriş ünitesinde olup ortalama cümle uzunluğu en yüksek metinler MEB Yay. ders kitabında makale, Gezegen Yay. ders kitabında sohbet ve fıkra ünitesinde, en kısa cümleler ise her iki yayıncılıkta da hikâye ünitesi olarak tespit edilmiştir.

13. Ortaöğretim 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. ders kitaplarında yer alan metinlerin *okunabilirlik düzeylerine* bakıldığında MEB Yay. ders kitabında büyük oranda orta güçlükte olmasına rağmen Gezegen Yay. ders kitabında ise kolay metinlerin sayısı daha fazladır. MEB Yay. ders kitabında çok kolay, Gezegen Yay. ders kitabında ise çok kolay ve çok zor metinler bulunmamaktadır. En

kolay metin her iki yayıncılıkta da hikâye ünitesinde olup en zor metin ise MEB Yay. ders kitabında makale, Gezegen Yay. ders kitabında ise sohbet ve fıkra ünitesinde yer almaktadır.

14. Ortaöğretim 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. ders kitaplarında yer alan 7 ünitenin *geneline ait okunabilirlik düzeyi* her iki ders kitabında da orta güçlükte olup en kolay ünite MEB Yay. ders kitabında hikâye, Gezegen Yay. ders kitabında mülakat ve röportaj; en zor ünite ise her iki ders kitabında da makale ünitesi olarak belirlenmiştir.

15. Ortaöğretim 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Gezegen Yay. ders kitaplarındaki ünitelerin *kolaydan zora basitten karmaşığa* doğru ilkesinden hareketle aşamalı bir sıra izlemesi gerekirken MEB Yay. ders kitabında sohbet ve fıkra; Gezegen Yay. ders kitabında ise hikâye ünitesi dışında kolaydan zora doğru ünite sıralaması yapılmamış olup her iki yayıncılığın ünitelerindeki metinlerde ise bu kurala uyulmadığı gözlenmiştir.

16. Ortaöğretim 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarında sırasıyla *giriş, hikâye, şiir, roman, tiyatro, deneme, söylev* olmak üzere 7 ünite bulunmaktadır. Tiyatro ve şiir üniteleriyle, hikâye ünitesindeki 100 kelimenin altındaki metinlerle çalışılmamış, kalan 5 üniteadaki tüm metinlerin okunabilirlik düzeyleri tespit edilmiştir.

17. Ortaöğretim 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarında 5 ünite her ders kitabındaki 22 metnin okunabilirlik düzeyi tespit edilmiştir. Her iki ders kitabında da *kelime uzunlukları* arasında büyük bir fark görünmezken *cümle uzunlukları* arasındaki farka bakıldığında MEB Yay. ders kitabında 5 kattan fazla, Anka Kuşu Yay. ders kitabında ise 3 kattan fazla farkın olduğu tespit edilmiştir. Ortalama kelime uzunluğu en düşük ve en yüksek metinler her iki yayıncılıkta da en düşük söylev en yüksek giriş ünitesinde olup, cümle uzunluğu en düşük ve en yüksek metinler ise yine her iki yayıncılıkta da aynı olup en düşük roman en yüksek giriş ünitesinde bulunmaktadır.

18. Ortaöğretim 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarında yer alan metinlerin *okunabilirlik düzeylerine* bakıldığında her iki yayıncılığın ders kitaplarının büyük oranda orta güçlükte olduğu tespit edilmiştir. Her

iki der kitabında da yalnız çok kolay metin bulunmamaktadır. En kolay metin MEB Yay. ders kitabında roman, Anka Kuşu Yay. ders kitabında söylev ünitesinde olup en zor metin ise her iki yayıncılıkta da giriş ünitesinde yer almaktadır.

19. Ortaöğretim 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarında yer alan 5 ünitenin *geneline ait okunabilirlik düzeyi* her iki ders kitabında da orta güçlükte olup en kolay ve en zor üniteler her iki ders kitabında da en kolay roman en zor giriş ünitesi olarak tespit edilmiştir.

20. Ortaöğretim 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Anka Kuşu Yay. ders kitaplarındaki ünitelerin *kolaydan zora basitten karmaşığa* doğru ilkesinden hareketle aşamalı bir sıra izlemesi gerekirken her iki yayıncılıkta da hikâye ve deneme üniteleri dışında kolaydan zora doğru ünite sıralaması yapılmamış olup her iki yayıncılığın ünitelerindeki metinlerde ise Anka Kuşu Yay. ders kitabında roman ünitesi dışında kolaydan zora ilkesine uyulmadığı gözlenmiştir.

21. Metinlerin zorluk düzeyinin sınıf düzeyiyle ilişkili olması, kolaydan zora doğru aşamalı bir sıra izlemesi gerekirken bu ilke doğrusunda Ortaöğretim 9,10,11 ve 12.sınıf MEB Yay. ve Ortaöğretim 9,10,11 ve 12.sınıf Özel Yay. (Öğün, Bir-Yay, Gezegen, Anka Kuşu) ders kitaplarındaki çok kolay, kolay, orta güçlükte, zor ve çok zor düzeydeki metinlerde doğru bir orantı olmadığı sınıf düzeyine uygun sıralama yapılmadığı tespit edilmiştir.

22. Ortaöğretim 9,10,11 ve 12.sınıf MEB Yay. ve Ortaöğretim 9,10,11 ve 12.sınıf Özel Yay. (Öğün, Bir-Yay, Gezegen, Anka Kuşu) ders kitaplarının geneline ait okunabilirlik düzeylerine bakıldığında her iki yayıncılığın ders kitaplarının geneline ait okunabilirlik düzeyi ‘‘orta güçlükte’’ olarak tespit edilmiştir.

23. Tüm yayınevlerine ait ders kitaplarının genel ortalama düzeyi orta güçlükte çıksa da 10.sınıflar dışında aynı sınıflar için okutulan MEB Yay. ve Özel Yay. ders kitaplarının benzer üniteleri kontrol edildiğinde 9.sınıf roman, 11.sınıf makale ve roman, 12.sınıf hikâye ve roman ünitelerinin okunabilirlik düzeyinin aynı olmadığı tespit edilmiştir.

24. Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Özel Yay. 9.sınıf ders kitabında masal/ fabl, 10 ve 11.sınıf ders kitaplarında hikâye ve roman, 12.sınıf ders

kitabında deneme ünitelerinde ortak metinler bulunmasına rağmen bu metinlerin okunabilirlik puanlarının birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler

1. Ortaöğretim 9,10,11 ve 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı MEB Yay. ve Özel Yay. ders kitaplarındaki tüm ünitelerin yeniden gözden geçirilmesi, kolaydan zora ilkesine uygun bir şekilde ünite sıralaması yapılması,

2. Her üniteye yer alan metinler için kolaydan zora basitten karmaşığa ilkesinin göz önünde bulundurulması ve metinlerin bu sıraya göre yerleştirilmesi,

3. Her sınıf için okutulan MEB Yay. ve Özel Yay. Türk Dili ve Edebiyatı ders kitapları için aynı ünitelerin ve üniteler içindeki metinlerin kolaylık zorluk derecesinin birbirinin aynı olması,

4. Kitaplarda kullanılacak metinler için okunabilirlik havuzlarının oluşturulması ve her kitapta tüm okunabilirlik düzeylerine uygun metinlerin bulunması,

5. 9. ve 12.sınıf MEB Yay. ve Özel Yay. ders kitaplarında giriş ünitesinin tüm üniteler içinde en zor ünite olması düşündürücüdür. Bu üniteye metinlerin kelime ve cümle yapılarının kontrol edilmesi gerekirse yeniden yazılarak öğrencinin anlayabileceği hale getirilmesi,

6. Ateşman okunabilirlik formülünün en doğru sonucu vermesi açısından tüm sınıf düzeylerine ait metinlerdeki noktalama işaretlerinin yeniden gözden geçirilmesi,

7. Bu çalışmada okunabilirliğin belirlenmesi için metinlerin ilk dört yüz kelimesi ve bu dört yüz kelimelik dilimdeki hece ve cümle sayılarına bakılmış olup bundan sonra aynı konuda yapılacak çalışmalarda metinlerin daha büyük bir kısmı ya da tamamı ile çalışılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, S.&Karakuş, N. (2022). *Türkçe ve Türk Kültürü 5-8.Seviye Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi*. Türkiye Eğitim Dergisi, 7(1), 189-203.
- Akkurt, E.(2011). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin 8.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Bilgilendirici ve Tahkiyeli Metinlerin Anlaşılabilirlikleri ile İlgili Görüşleri ve Metinlerin Metin Okunabilirliği Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Aksan Doğan. (1999). *Anlambilim-Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, Ankara, 149.
- Akyol, H. (2005). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 1.
- Anka KuşuYayınları (2021). *Ortaöğretim 12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı*, Ankara.
- Arslan, C.B. (2020). *Vergilemede Açıklık ve Basitlik İlkesi. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun Okunabilirlik Düzeyine İlişkin Bir İnceleme*. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(4), 687-695.
- Ateşman, E. (1997). *Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi*. Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi, 58, 71-74.
- Ay, İ. E. & Duranoğlu, Y. (2022). *Göz Damlası Prospektüslerinin Okunabilirlik Düzeyinin Değerlendirilmesi*. Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi, 27(1), 55-59.
- Aydın, E. (2021). *Yabancılar İçin Hazırlanmış Türkçe Okuma Kitaplarının Okunabilirlik Durumları*. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi.4(2), 205-226.
- Aygün, M. & Hacıoğlu, Y. (2022).*Ortaokul ve Lise Ders Kitaplarında Ses Konusundaki Metinlerin Okunabilirliği*. Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi, 10(1), 251-280.

- Bağcı Dağdeviren, Ş.& Küçüktepe, C. (2022). *İlkokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Serbest Okuma Metinlerinin Okunabilirlik Düzeylerinin Farklı Yaklaşımlara Göre Hesaplanması ve Sonuçlarının Karşılaştırılması*. Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR), 5(12),17-34.
- Bağcı, H. & Ünal, Y. (2013). *İlköğretim 8.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyi*. Ana Dili Eğitim Dergisi, 1(3), 12-28.
- Baki, Y. (2019). *Türkçe Dersi 8.Sınıf Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği*. Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, 5(1),30-46
- Baş, B.& İnan Yıldız, F. (2015). *2.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinleri Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1), 52-61.
- Bayır, E.& Livdumlu Kahveci, S. (2021). *Ortaokul Fen Bilimleri Ders Kitaplarının Okunabilirlik Açısından Analizi*. Trakya Eğitim Dergisi, 11 (3), 1561-1572.
- Benzer, A. (2020). *Türkçe Yapay Zekaya Dayalı Okunabilirlik Formülüne Doğru Bir Adım*. Araştırma ve Deneyim Dergisi, 5 (1), 47-82.
- Bezirci, B. & Yılmaz, A.E. (2010). *Metinlerin Okunabilirliğinin Ölçülmesi Üzerine Bir Yazılım Kütüphanesi ve Türkçe İçin Yeni Bir Okunabilirlik Ölçütü*. Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi, 12(3), 49-62.
- Biçer, N.& Alan, Y. (2017). *Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni Hitit 3 ve İstanbul C1+ Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Karşılaştırılması* .Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(3), 1130-1139
- Bir-Yay Yayınları (2021). *Ortaöğretim 10.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı*, Ankara.
- Bolat, K.K.(2016). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik ve Anlaşılabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

- Bora, A.(2019). *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Bora, A.& Arslan, M.A. (2021). *Türkçe Ders (5,6,7,8) Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 10(1), 222-236.
- Bozlak, Ü.G.(2018). *2016-2017 ve 2017-2018 Eğitim ve Öğretim Yıllarında 5.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Hikâye Edici Metinlerin Uzun-Çetinkaya Formülü İle Okunabilirlik Düzeyleri* .Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi. 6(14),209-234.
- Çakıroğlu, O. (2015). *İlkokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi*. İlköğretim Online, 14(2), 671-681.
- Çakmak, G & Çil,E. (2014), *4.Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitabının Okunabilirlik Formülleri ile Değerlendirilmesi*, Turkish Journal of Educational Studies. 1(3), 0-0.
- Çarkıt, C & Bahadır, H.İ. (2022), *Ortaokul Türkçe Ders Kitapları Milli Mücadele ve Atatürk Teması Metinlerinin Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme*, Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi,11(1),103-111.
- Çeçen,M.& Aydemir,F.(2013).*Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (16),185-194.
- Çetinkaya,G. (2010).*Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çıplak, G. & Balcı, A. (2022). *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Özelliğinin İncelenmesi*. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (30), 170-187.

- Çifci, H.K., Kozanhan, B. & Solak, İ. (2020). *Madde Bağımlılığı İle İlgili Türkçe İnternet Sitelerinin Okunabilirliğinin Değerlendirilmesi*. Bağımlılık Dergisi, 21(1), 56-63.
- Çiftçi, Ö. , Çeçen ,M.A. & Melanlioğlu, D.(2007). *Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi*. Sosyal Bilimler Dergisi, 6(22), 206-219.
- Çinpolat, E.(2019). *Miyase Sertbarut'un Kitaplarının Okunabilirlik Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Ordu.
- Demir,M.(2013).*İlköğretim I-V.Sınıflar Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi*. Milli Eğitim Dergisi, 43(197), 80-94.
- Demir, T. (2008, Eylül). *İlköğretim Yedinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tespit Edilmesine Yönelik Bir Değerlendirme*, 17. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde Sunulmuş Bildiri, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sakarya,301.
- Demirel, Ö. (2002). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 77.
- Divrik, D. & Ceran, D. (2022). *Mustafa Orakçı'nın "Ünlülerle Bir Gün" Serisinin Okunabilirlik Düzeyi Açısından İncelenmesi*, Asya Studies, 6(19),33-42.
- Doğan, M.& Ertugay, E.(2019). *Genel Muhasebe Ders Kitaplarının Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma*. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 21(4),863-878.
- Durukan, E. (2014). *Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri İle Öğrencilerin Okuma Becerileri Arasındaki İlişki*. Ana Dili Eğitimi Dergisi,2(3), 68-76.
- Eker, C.,İnce. M.& Sağlam, D.(2018).*İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi Ders Kitabının Okunabilirlik ve Yaş Düzeyine Uygunluk Açılarından Değerlendirilmesi*. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 14(4), 404-416.

- Erdem, C. (2011). *Dil ve Anlatın Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erişik H.(2021) *Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarının Okunabilirliği; Türkçe'nin Sesi Yunus Emre Örneği*, Journal of Sustainable Education Studies,2(3),1-14.
- Erol, H. F. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Okunabilirlik. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 50 (50), 29-38.
- Gezegen Yayınları (2021). *Ortaöğretim 11.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı*, Ankara.
- Gökgül, M. & Bayram, B. (2022). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Serbest Okuma Metinlerinin Okunabilirlik Düzeyleri*, Asya Studies, 6(21), 85-96.
- Güder, O.& Bilgen, M. (2021). *Matematik Korsanları Hikâye Setinin Okunabilirlik Düzeyi*. Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi, (60), 273-301.
- Gül, Ş. (2019). *Ortaöğretim 10. Sınıf Biyoloji Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliğinin İncelenmesi*. Asya Öğretim Dergisi, 7(2), 22-37.
- Gül, Ş. , Özay Köse, E. & Diken, E.H. (2020). *9.Sınıf Biyoloji Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin İncelenmesi*, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 49(1), 1-27.
- Günhan, E. (2004). *Lise Düzeyi Kimya Kitaplarının Elektrokimya Kısımlarının Fen Okur Yazarlığı, Yanlış Kısımlar ve Okunabilirlik Yönünden Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Güven, S.(2010). *İlköğretim 6.Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitabının Okunabilirliği ve Hedef Yaş Düzeyine Uygunluğu*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Hızarcı, S.H.(2009). *İlköğretim 6.Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Okunabilirlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- İskender, E. (2013). *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime ve Cümle Yapılarıyla Okunabilirlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Kahveci, S. (2020). *Fen Bilimleri Ders Kitaplarının Bilimsel Süreç Becerileri, Sorgulayıcı-Araştırmaya Dayalı Öğretim Yöntemleri Düzeyleri, STEM Yaklaşımı ve Okunabilirlik Yönlerinden Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Karaca, I.(2018). *Ortaokul 7.Sınıf Öğrenci Kompozisyonlarının Okunabilirlik Düzeylerinin Geliştirilmesinde Özü Bulma Becerisinin Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. &Sever, S. (1997). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi, 41.
- Kayabaşı, B., Yılmaz, M.& Doyumğaç, İ. (2016). *Mustafa Ruhi Şirin'in Okunabilirlik Açısından Hikâyeleri*, Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi,6(2), 323-343.
- Kemiksiz, Ö. (2021). *Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri*. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ,7 (3), 973-992.
- Koçağan, F.Ö. (2012). *İlköğretim 4-5.Sınıf İçin Hazırlanan Öyküleyici Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik ve Değerler Yönünden İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Köse, E. Ö. (2009). *Biyoloji 9 Ders Kitabındaki Hücre ile İlgili Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri*. Journal of Artsand Sciences,12, 141-150.
- MEB (2021). *Ortaöğretim 9,10,11,12.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitapları*. Ankara:Devlet Kitapları.
- MEB.<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=353>.ErişimTarihi (21/11/2022).

MEB.https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_04/15195812_ders_kitaplarında_o_kunabilirlik_2021.pdf. Erişim Tarihi (21/11/2022).

Mirzaoglu, V. & Akın, E. (2016). *5.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme*. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (5), 146-155.

Mutlu, H.H. (2020). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi,8(22), 371-386.

Okur, A. & Arı, G. (2013). *6,7,8.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirliği*. İlköğretim Online, 12(1), 202-226.

Onursal, İ. (2003). *Türkçe Metinlerde Bağdaşıklık ve Tutarlılık”, Günümüz Dilbilim Çalışmaları*. Yayına Hazırlayanlar: Ayşe Kıran, Ece Korkut ve Suna Ağıldere. İstanbul: Multilingual Yayınları Dilbilim Dizisi, 121-132.

Öğün Yayınları (2021). *Ortaöğretim 9.sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı*, Ankara.

Öz, F. (1999). *Uygulamalı İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık,93.

Özbek, A.B. & Ergül, C. (2018). *İlkokul 4.Sınıf Ders Kitaplarının Okunabilirliklerinin Değerlendirilmesi*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(2), 653-668.

Özdemir, E. (1983). *Okuma Sanatı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi,32

Özdemir, E. (1998). *Eleştirel Okuma*. Ankara: Ümit Yayıncılık, 24

Özdemir, S.(2016).*Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Öyküleyici ve Bilgilendirici Metinlerin Okunabilirlik Durumu*. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi,1(1),33-46.

Özcan, K. (2020). *TÜBİTAK’ın Yayımladığı Sorun Odaklı Çocuk Kitaplarının Biçim-İçerik ve Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

- Özçetin, K. & Karakuş, N. (2020). *5.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi*. Türkiye Eğitim Dergisi, 5(1), 175-190.
- Polat,H. (2018). *5.Sınıf Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliği*. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 2(1), 11-22.
- Rada, M. (2016). *Kaan Murat Yanık'ın Uçurtma Mevsimi Kitabındaki Öykülerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Kocaeli.
- Semiz,Ö.(2022).*Gülten Dayıoğlu'nun Romanlarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık,12.
- Solak, İ.vd. (2021), *Sigara Bırakma Hakkında Hazırlanan Türkçe İnternet Sitelerinin Okunabilirliğinin Değerlendirilmesi*, Bağımlılık Dergisi, 22(2), 123-128.
- Solmaz, E. (2009). *İlköğretim 4. ve 5.Sınıf Düzeylerindeki Türkçe Metinlerde Cümle Uzunluğu, Kelime Uzunluğu ve Kelime Hazinesinin Okunabilirlik Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Sönmez, V. (2017). *Gelecekteki Olası Eğitim Sistemleri ve Bazı Araştırmalar*. Ankara: Anı Yayıncılık, 283-295.
- Şakiroğlu, Y. (2020). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Öykülerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme*. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(6), 1827-1834.
- Şimşek, E.(2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Şimşek, Y. &Çinpolat, E.(2021). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarının Okunabilirlik Özellikleri*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,25 (1),233-250.
- Tekbıyık,A.(2006).*Lise Fizik 1 Ders Kitabının Okunabilirliği ve Hedef Yaş Düzeyine Uygunluğu*. Kastamonu Eğitim Dergisi .14(2),441-446.

- Teke, S. (2016). *Çocuk Edebiyatı Yazarı Hasan Kallımcı'nın Öykülerinin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Kocaeli.
- Tekşan, K. & Çınpolat, E. (2020). *Miyase Sertbarut'un Kitaplarının Okunabilirlik Düzeyleri*. Ana Dili Eğitim Dergisi, 8 (3), 829-842.
- Temizyürek, F. (2010). *Türkiye'de Okuma Seferberliği Çerçevesinde Seçilen Kitapların Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*. Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, (27), 645-654.
- Temur, T. (2002). *İlköğretim 5.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Metinler ile Öğrenci Kompozisyonlarının Okunabilirlik Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Temur, T., Sarı, M.M. & Orhon, B.D.(2011). *Fen ve Sosyal Bilimler Alanında Yapılan Okunabilirlik Çalışmalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 21(1), 0-0.
- Temur, T.(2003).*Okunabilirlik (Readability) Kavramı*.Türklük Bilimi Araştırmaları, (13),169-180.
- Tosunoğlu,M. & Özlük, Y.Ö. (2011). *Okunabilirlik ve İlköğretim 1.Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Düz Yazı Metinlerinin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi*. Milli Eğitim Dergisi, 41(189), 219-230.
- Türk Dil Kurumu Yayınları (2021). *Yazım Kılavuzu*. Ankara.
- Ulu Kalın, Ö. & Aydemir, A. (2017). A, 4. *Sınıf Sosyal Bilgiler Kitabının Çeşitli Okunabilirlik Formüllerine Göre İncelenmesi*. Studies in Educational Research And Development, 1(1), 83-108.
- Ulu Kalın, Ö. & Koçoğlu, E. (2017). A, 6. *Sınıf Sosyal Bilgiler Kitabının Farklı Okunabilirlik Formüllerine Göre İncelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(4), 2202-2220.

- Uludoğan, O.(2008). **6. ve 7. Sınıflarda Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Düzyazı Metinlerin Değerlendirilmesi.** Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yalın, İ. (1996). ***Ders Kitapları Tasarım.*** Milli Eğitim Dergisi, 61-65.
- Yılar, M.B. (2020). ***9.Sınıf Coğrafya Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Okunabilirlik Düzeyinin İncelenmesi.*** Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 18(2), 1126-1146.
- Ziya, S.(2019). ***Behiç Ak'ın Çocuk Romanlarının Söz Varlığı ve Okunabilirlik Yönünden Değerlendirilmesi.*** Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Zorbaz, K. Z. (2007). ***Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme,*** Eğitimde Kuram ve Uygulama,3(1) 87-101.